

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Še o dvojezičnosti

V prejšnji številki Novega glasa smo lahko brali članek o težavah z dvojezičnostjo, o težavah, ki žal niso samo prazna beseda, tokrat pa bomo spregovorili o sami dvojezičnosti.

V zborniku, ki je izšel ob tisočletnici Gorice (Goriza 1001-2001), beremo med drugim, da postaja v sodobnem svetu znanje več jezikov nujnost, poznati jezik najbližjih sosedov pa bi moralo biti nekaj samoumevnega. Slovenci, ki živimo v tem ali onem zamejstvu, smo dvojezični, odkar znamo govoriti. Okolje samo nas k temu sili. Če vprašamo tukajšnjega slovenskega človeka, kako se je naučil italijanščine, sploh ne bo znal odgovoriti, ker se je to dogajalo mimogrede in brez posebnih težav. Danes je znano in dokazano, da se otrok v prvih letih življenja najlaže navzame govornih sposobnosti, tudi v različnih jezikih. Zato se tisti, ki mislijo, da je zanj travmatično, če se mora izražati na različne načine, prav gotovo motijo. Res pa je, da v poznejših letih pridobivanje dvojezičnosti ali celo večjezičnosti terja od njega veliko več truda. Pogostni so primeri, da se otroci iz italijanskih družin vpisujejo v slovenske šole, kar povzroča vsakovrstne težave, zlasti didaktične, in dodatni napor za učitelje, dokazuje pa voljo, da se otroci že zgodaj naučijo sosednjega jezika. Dvojezičnost ali večjezičnost seveda nista pridobitev ali zahteva našega časa. Znani goriški zdravnik Anton Muznik poroča v svoji knjigi iz leta 1781, da goriški meščani govorijo slovensko, nemško in furlansko ter da se večina mestnih otrok že zelo zgodaj izraža v treh jezikih. Praksa rabe več jezikov je tudi na tem ozemlju zgodovinsko izpričana, pa vendar še danes dvojezičnosti ne sprejemajo vsi, prav gotovo tudi zato, ker je bila v nedavni preteklosti, v času raznarodovalnih in drugih akcij, vrednost slovenskega jezika potisnjena v ozadje ali pa sploh zanikana, zanikana pa je bila tudi pravica do njegove rabe.

Pozitivno je dejstvo, da se zadnje čase v tržaški, goriški in videmski pokrajini v vedno večjem številu prirejajo vsakovrstni tečajji slovenskega jezika. Tudi onkraj meje se vedno več ljudi, zlasti mladih, uči italijanščine. V tamkajšnjih šolah imajo poleg splošno razširjene angleščine tudi italijanščino kot učni predmet. Pri nas že zelo dolgo čakamo in priporočamo, da bi se slovenski jezik uvedel kot učni predmet v italijanske šole. Tako bi se po najbolj naravni poti slovenščina razširila tudi med večinskim narodom. S tem bi se običajno zmanjšali naši napor, da kar naprej o vsem pišemo in govorimo tudi v italijanščini, če hočemo, da nas bodo sosede razumeli. Lepo bi bilo, da bi npr. slovenske lepake o naših prireditvah razumeli vsi, kakor bi bilo tudi lepo, če bi nas ob vstopu v mestna središča pozdravila njihova imena v več jezikih. Še najlepše pa bi bilo, da bi se to vsem zdelo naravno in pravilno. Navsezadnje nam pravico do tega med drugim jamčita zakona 482 in 38. Ali naj ostanejo naše pravice za vedno samo nekje zapisane?

Živio, počitnice!

Veselo ob koncu šolskega leta

Foto DP

Pred referendumom o oplojevanju z biomedicinsko pomočjo

Nismo poskusni zajci, ampak osebe!

Prav vsi, ki živimo, smo najprej bili zarodki. Druge poti ni! Hvala Bogu, nam je bilo dano, da smo zagledali luč sveta, da smo shodili in izgovorili prvo besedo, se smejali in jokali ter končno zrastle in tako smo danes to, kar smo. Pobudniki referendumov o umetnem oplojevanju, ki bodo potekali v nedeljo in ponedeljek, 12. in 13. junija, pa se borijo za to, da bi zarodki, t.j. sad ljubezni moža in žene, ne postali nujno "nekdo", enkratna in neponovljiva oseba z lastno zgodbo in usodo, ampak "nekaj", mrzla številka, sredstvo raziskovalcev v belih haljah, "nadomestni del", ki naj bi se po njihovem mnenju, ki je nasprotno mnenju številnih svetovnih znanstvenikov - uporabljal za zdravljenje degenerativnih bolezni.

Že več desetletij se Cerkev bori proti konsumističnemu slogu življenja, v katerem človek velja za to, kar ima, in ne za to, kar je. Tokrat pa potrošniška miselnost želi narediti korak naprej: kot predmet hoče obravnava največjo nam zaupano svetinjo, sam izvor človeškega življenja. Zato je Cerkev upravičeno še enkrat dvignila svoj glas in zahtevala, naj se vsako življenje brani od

spočetja pa vse do naravnega konca. In še enkrat so t.i. "neoiluministi" in "progresisti" pognali vik in krik proti vatikanskemu mračnjaštvu in nazadnjaštvu.

Vsak zarodek ima svojo istovetnost, ki je različna od identitete očeta ali matere; je torej nekaj tretjega, nov subjekt, ki pa je očitno prešibak, da bi ga družba na pragu tretjega tisočletja nedvoumno razglasila za osebek s pravico do rojstva in življenja. Kam smo prišli! Kakšna je vloga pravnega sistema, če ne ta, da zaščiti najšibkejšega? Kakšna je vloga znanosti, če ne ta, da zagotavlja razvoj človeštva? Mora znanost služiti človeku ali človek znanosti? More biti znanosti dovoljeno vse to, kar je tudi možno? Ali je človekova svoboda brez moralnih zavor sploh še svoboda?

Če smo torej ljudje ob spočetju snov in ne nedotakljive osebe, zakaj ne bi prej ali slej postali "poskusni kunci" tudi odrasli (zakaj ne npr. berači, reveži, psihični bolniki itd., kar se je pred 60 leti že dogajalo v ambulantni dr. Mengeleja in kolegov...)? Zakon št. 40 iz leta 2004 "o oplojevanju z biomedicinsko pomočjo" je naredil konec anarhiji na tem področju; res je, da ni po-

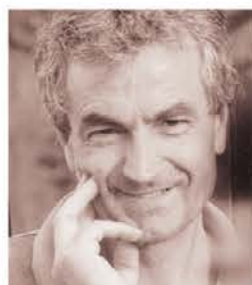
poln, a štirje predlagani referendumi ga res ne bodo spremenili v bolje; obratno: če bodo odobreni, bo zakon izmalilčen in bolje bi bilo, da bi se odtlej imenoval "zakon o znanstvenem raziskovanju zarodkov, genetski manipulaciji in kloniranju".

Republika Italija, kjer prihaja letno do 140.000 usmrtitev nedolžnih otrok (pravijo jim tudi "prekinitve nosečnosti" ali "splav") in ki bo za bližnji referendum porabila okrog 700 milijard starih lir (seveda bodo se gli v žepe davkoplačevalcev...), medtem ko je naravnost smešno, kako nizke prispevke namenja znanstvenemu raziskovanju, stoji pred pomembno odločitvijo, ki bo zaznamovala njen nadaljnji družbeni in kulturni razvoj. Ne more nam biti vseeno, če bo spoštovanje do življenja s časom postalo le bled spomin; ne more nam biti vseeno, če bodo ljudje lahko izbirali značilnosti svojih potomcev na podlagi katalogov; ne more nam biti vseeno, če se bodo s heterolognim oplojevanjem rojevali otroci, ki ne bodo nikdar spoznali svojih naravnih staršev.

Prepričani smo, da etika ni obleka, ki zastara in jo odvržemo; da v človeški naravi obstajajo pomembnejši zakoni od tistih, ki jih narekuje naša država, oz. od tistih, ki jih hoče doseči pečica referendumskih pobudnikov s spremembo obstoječih določil. Zato naše bralce pozivamo, naj se ljudskega glasovanja ne udeležijo: to bo naš NE spremembi zakona, ki jamči nedotakljivost življenja od spočetja dalje, in naš NE takemu načinu odločanja o življenju.

Danijel Devetak

Intervju

Dr. Branko Zorn o umetnem oplojevanju in vprašanjih, ki jih odpira bližnji italijanski referendum

3

Nadškofova homilija

Msgr. Alojz Uran je v Kočevskem Rogu nagovoril Slovence k milosti sprave iz očiščenega spomina

4

Slovenija

Zaskrbljenost zaradi krize v Evropski uniji je navzoča tudi v slovenski politiki in v sami družbi

13

Mimogrede

"Ubijati ali ponarejati porajajoče se življenje je v nasprotju s človeško ljubeznijo, z globoko poklicanostjo moža in žene."

(PAPEŽ BENEDIKT XVI., 6. junija 2005)

Najpomembnejši naftovod po propadu Sovjetske zveze

Dostop do kaspijske nafte strateškega pomena

V Bakuju, glavnem mestu Azerbajdžana, so pred kratkim slovesno odprli najpomembnejši naftovod post-sovjetske dobe, t.i. BTC. Projekt, ki v imenu razkriva začetnice mest, skozi katera teče - Baku, Tbilisi, Čejhan -, je sad zapletenih mednarodnih pogajanj, v prid katerih so se zavzemale predvsem ZDA in EU. Prvi koraki na poti udeležanja tega načrta segajo v zgodnje obdobje po razpadu SZ, ko so se novoustanovljene države kaspijske regije (predvsem Azerbajdžan in Kazahstan) na vsak način želele otrestiti moskovskega vpliva nad lastnimi energetskimi viri. Pogajalska moč Rusov na tem območju se je namreč jasno odražala v fazi prevoza nafte v smer zahodnih trgov. Glede na geografski položaj teh držav in na značilnosti mreže energetskih infrastruktur (iz časa SZ) je namreč razvidno, da je bil prevoz kaspijske nafte na Zahod v veliki meri odvisen prav od tranzita skozi Rusijo, kar je pomenilo dodatne stroške v obliki davkov ter 'najema' obstoječih naftovodov. Odprtje BTC-ja odpira novo fazo v geopolitičnem ravnanju tega dela evrazijske celine. Upoštevaajoč, da živimo v dobi, ki bi jo glede na pomen nafte za vzdrževanje in razvoj našega načina

življenja brez večjih težav lahko označili kot "doba nafte", je jasno, da je neposreden dostop kaspijske nafte na svetovni trg velikega strateškega pomena ne le za krajevne proizvajalce, pač pa tudi za celotno svetovno tržišče. Razlogi za to so vsaj trije. Sprva velja omeniti strogo ekonomski dejavnik, in sicer podatek, da bo odslej BTC povečal svetovno ponudbo nafte za dodatnih 50 milijonov ton letno. Količinsko nezamisljiv doprinos bo tako pozitivno vplival na nižanje svetovne cene te surovine, kar je za industrijsko razvite države dobra novica še posebno v času, ko je za sod črnega zlata treba odbiti rekordnih 50 dolarjev. Drugi razlog je geopolitične narave in zadeva predvsem EU in ZDA. Če je namreč z ene strani res, da so slednje gospodarsko najbolj bogati in razviti politični subjekti, velja z druge strani opozoriti tudi na dejstvo, da jim je prav zaradi tega in zaradi pomanjkanja lastnih virov energije usojeno biti odvisne od energetske politike arabskih držav in Rusije. Možnost, da lahko s pomočjo BTC-ja bodisi EU kot ZDA dodatno diverzificirata paleto lastnih oskrbovalcev, je za njuno energetske politiko izrednega pomena. BTC je nazadnje pomemben tudi z

varnostnega in okoljevarstvenega vidika. Dejstvo namreč, da se naftovod konča v turškem pristanišču Čejhanu, na obali Sredozemskega morja, omogoča, da se Bosforska ožina vsaj delno razbremenijo prehoda velikih tankerjev in tako omogoči večjo varnost teh voda in držav, ki ob (in od) njih živijo. Sodobna tehnologija nam omogoča, da nam vsaj kratkoročno ni treba skrbeti, da bi nafte lahko zmanjkalo. Lahko bi rekli, da kot se kamnita doba ni končala zaradi pomanjkanja kamenja, se niti doba nafte ne bo končala zaradi pomanjkanja te surovine, pač pa zaradi prehoda na drugačne vire energije. Danes pa nas upravičeno lahko skrbi dostop do energetskih virov. Slednji se namreč iz čisto nenačrtnih razlogov nahajajo v določenih zemljepisnih predelih, ki se v glavnem ne istovetijo z državami, ki surovine potrebujejo. V interesu industrijsko razvitih držav je torej dejstvo, da zemljepisno območje oskrbovalcev (in z njim politični riziko) čim bolj diverzificiramo. Prav zato je odprtje naftovoda BTC - še posebno za nas v Evropi - zelo pomembna pridobitev v prid večji energetski varnosti in posledično tudi gospodarski stabilnosti.

Erika Hrovatin

Na ljudskem glasovanju 29. maja v Franciji

Zavrnitev evropske ustavne pogodbe

Kot so preučevalci javnega mnenja napovedovali, se je nedvoumna večina francoskih volivcev (54,78% veljavnih glasov) na referendumu v nedeljo, 29. maja, izrekla proti odobritvi predloga pogodbe o novem ustroju in pristojnostih vodstvenih organov Evropske unije. To se je zgodilo, potem ko je besedilo ustave dve leti in pol usklajevalo posebno delovno telo, imenovano konvencija in sestavljeno iz predstavnikov tako starih kot novih članic Zveze in so ga lani oktobra v Rimu slovesno potrdili in podpisali najvišji predstavniki vseh 25 držav članic Unije. Dogovorjeno je bilo, da bo nova evropska ustava stopila v veljavo, potem ko jo bodo vse države članice ratificirale v svojem parlamentu ali na referendumu. Dostojno je omenjeno listino potrdilo deset članic, in sicer Italija, Slovenija, Avstrija, Madžarska, Slovaška, Litva, Latvija, Grčija, Španija in Nemčija. O njej se morajo izreči še: Belgija, Ciper, Češka, Finska, Estonija, Danska, Irska, Malta, Luksemburg, Poljska, Švedska, Portugalska in Velika Britanija. Odklonilno zadržanje francoskih volivcev torej ni presenetilo, je pa odprlo stara in nova vprašanja v zvezi s procesom evropske povezave, katerega temeljna stebra sta

bila doslej prav Francija in Nemčija. Zato politični analitiki in komentatorji razmišljajo o temeljnih vzrokih in nagibih za nezaupanje Francozov do integracijskih procesov v Evropi. V glavnem navajajo dva razloga: bojazen pred nevarnostjo izgube delovnega mesta in skrajna pridobitev ter nezadovoljstvo z notranjo politiko vlade. To razpoloženje sta politično izrabili tako skrajna levica kot skrajna desnica, ki sta volivcem dopovedovali, da je glavni vzrok za ljudsko nezadovoljstvo bruseljska birokracija, ki da škoduje francoskim interesom. Ob tem je ponovno prišlo do izraza tudi nasprotovanje tradicionalnih zagovornikov celovite francoske suverenosti, ki da jo krnijo vedno večje pristojnosti evropskih institucij, odpravljanje meja pa na široko odpira vrata vdoru tuje delovne sile. Vse te in druge podzavestne bojzani o ogroženosti "velike" Francije so vplivale na odločitve ne povsem poučenih volivcev o dejanskem pozitivnem doprinosu evropskega odpiranja in povežovanja. Skratka, izid referenduma v Franciji je bil rezultat mešanice razlogov, povezanih tako z Evropsko povezavo kot z notranjimi političnimi razmerami. V tem smislu sta se ujeli na isti valovni dolžini

skrajna desnica in radikalna levica. Edinole v večjih mestih so prevladali glasovi v prid evropski ustavi. Po zadnji negativni odločitvi francoskih volivcev se nujno postavlja vprašanje, kako naprej tako z evropsko ustavno pogodbo kot z združevalnim procesom. Vsekakor prevladuje mnenje, da se mora nadaljevati postopek ratifikacij. V tem pogledu bo pomembno vrhunsko srečanje članic Unije prihodnjega 16. in 17. junija v Bruslju. Za Francijo se je tudi večina volivcev na Nizozemskem minul nedeljo, 1. junija, izreklo proti odobritvi nove evropske ustave. Pred nelahko izbiro je sedaj Velika Britanija, ki se mora odločiti, ali naj ratifikacijo evropske listine izpelje parlament ali naj se prepusti volivcem na referendumu. Ob sedanjih zavrnitvi evropske ustave v Franciji se nam spomin vrača v leto 1954, ko je francoska skupščina odklonila odobritev načrta o ustanovitvi Evropske obrambne zveze, potem ko so se zanjo že izrekle Zahodna Nemčija, Belgija, Holandska (Nizozemska) in Luksemburg. Ta vojaška zveza je bila istočasno povezana s predlogom o ustanovitvi Politične skupnosti med šestimi zahodnimi evropskimi državami. Takrat je francoska odklonitev povzročila krizo oziroma daljši zastoj v procesu evropskega povežovanja, ki se je premostil šele leta 1957 z ustanovitvijo Evropske gospodarske skupnosti, predhodnice današnje Evropske unije.

Alojz Tul

Nemčija po šestdesetih letih

Katarza nemškega naroda

Slovesnosti ob šestdesetletnici konca druge svetovne vojne, zloma nacifašizma in z njim povezanih grozot in zločinov, ki so med narodi sejali smrt in uničenje, so v spominu obudile pretresljivi sonet, ki ga je leta 1945 napisal Lojze Krakar, tudi sam jetnik v nemških taboriščih. Pesem z naslovom *Pesnikovo drevo* v taborišču smrti uvajajo vrstice: "Sredi nacističnega taborišča Buchenwald pri Weimarju je rasto mogočno staro drevo, pod katerim je nekoč pisal Goethe." S pesniško podobo zelenečega drevesa, ki je raslo "med okostnjaki s komaj še živečo, / ječečo dušo, sredi muk, kletvin, / v posmeh življenju", izraža Krakar globoko nasprotje med taboriščno grozo in minulimi časi, ko je tu, kakor so govorili, ustvarjal pesnik velik in pel o ljubezni "njim, ki zdaj so svet na križ pribili". Pri tem se sprašuje, ali je Goethe vedel, da bo nekoč iz njegovega naroda vstal tisočglavi zmaj? "Ne, če takrat bi vedel, da zdvijal / nekoč bo narod, ki mu vse je dal, / bi ga preklel, kot ga preklinja zdaj / polmrtna raja, zgažena do tal." Nemški narod, v vojni vihri tudi sam preizkušen, toda slepo zaverovan v moč zlohotnih oblastnikov in v njihove nečloveške načrte, se je po vojni polagoma, a zavestno otresal svoje

težke preteklosti in svojih krivd. Nürnberški proces je svetu odkril zločine in zločinca, ki so izšli iz tega naroda. Sprejeti tako strašno zgodovinsko resničnost ni bilo lahko in je terjalo veliko poguma in moči. Sprva razdeljen na dve državi si je ta narod le s težavo utiral pot v demokracijo in v mednarodne tokove. Ko se je po padcu berlinskega zidu ponovno združil, je še povečal svoje napore za trdnjšo osnovo in napredek skupne nemške domovine. Danes je Nemčija v Evropski uniji ena najvplivnejših držav. S svojo katarzo, to je z moralnim očiščenjem, si je nemški narod pridobil spoštovanje in dostojanstvo, ki si ju je v najuspešnejšem obdobju svoje zgodovine zapravil. Njegov pogled v preteklost je danes prav gotovo manj obremenjen, svobodnejši, njegov odnos do zgodovine in do sodobne stvarnosti pa odgovornejši. V nemščino prevedena Pahorjeva Nekropola, "popotovanje skozi pekel, kakršnega do dvajsetega stoletja človeška zgodovina ni poznala" (z ovitka prve knjižne izdaje 1967), ima danes v Nemčiji veliko bralcev in je izšla še v žepni izdaji. Uspešen je tudi prevod romana Spopad s pomladjo, v katerem se taboriščna tematika ponavlja, čeprav zgodba poteka v povojnem času. Dejstvo, da

nemški bralci zmorejo takšno branje, je vsekakor znamenje novih časov in zrelih pogledov na preteklost. Nemški kancler Gerhard Schroeder je v članku, ki ga je v italijanskem prevodu objavil dnevnik *La Repubblica* 9.5.2005, med drugim napisal, da je konec vojne Nemce odrešil kriminalnega režima, ki ni imel nobenega spoštovanja do človeka, osvobodil pa jih je tudi blodnih idej, na katerih je temeljil Hitlerjev politični sistem. Spomin na čas nacionalsocializma, vojne, genocida in zločinov je postal del njihove identitete in nenehna moralna dolžnost. Nauk, ki ga povojne generacije in predstavniki demokratične Nemčije črpajo iz tragične zgodovine 20. stoletja, postaja zavezanost miru, pravičnosti in dostojnemu življenju za vse: brez sovraštva, brez nacionalne arogance in brez politične slepote. Nemški državniki so ob različnih priložnostih izrazili obžalovanje za nekdanje zločine in se prizadetim narodom zanje opravičili. Priznati je treba, da so take geste žal redke, saj bi se morala še kaka druga evropska država komu opravičiti za zločine, ki so jih nad narodi zakrivila totalitarni režimi preteklega stoletja.

Lojzka Bratuž

Pobuda za postavitve spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnikarja, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprni kip. Zato pozivajo vse, ki so pokojnega msgr. Kazimirja Humarja poznali in cenili, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi. Za dodatne informacije lahko pokličete na tel. 0481 533177.

Povejmo na glas

Evropa prepočasi do svoje izvornosti

Nedavna zavrnitev evropske ustavne pogodbe v Franciji in na Nizozemskem upravičeno daje misliti. Vsi niso tega mnenja, verjetno pa bi bilo bolje, ko bi bili. Seveda ni prvič, da pri nastajanju nove Evrope prihaja do zastojev, v tem se ni nič problematičnega. Drugačen vtis pa dobimo, če pogledamo na našo celino z vidika svetovnih razmer in verjetne prihodnosti sveta v celoti. V luči svetovnih razmer je namreč jasno, da bi morali vsi, ki novo Evropo sestavljamo, v doglednem času opredeliti svoj položaj dosti prodorneje, kot smo to storili doslej ter, izhajajoč iz takšne analize, tudi podvesti odločneje ukrepe. Dogajanja v svetu namreč nakazujejo velike spremembe in premike, zaradi česar je nujno v njem najti svoje novo mesto in prostor. Svet se po 11. septembru 2001 zelo hitro in celo sunkovito obrača v prihodnost. Globalizacija, tudi vojaške narave, je izjemno odločen odmik od večerašnjih navezav na preteklost. Padec berlinskega zidu se zdi že zelo daleč in ne predstavlja več osrednjega vpliva, odprla so se povsem nova, zagotovo nepreverjena obzorja. Na prizorišče so stopile Zdržene države Amerike kot najaktivnejši nosilec novih pobud, ki se jim morajo v tem trenutku vsi prilagajati. Izjema sta verjetno le Kitajska in Indija, ki s koraki velikana stopata proti središču sveta in vsak dan pridobivata na pomenu. Nekoliko presenetljivo nemi opazovalec dogodkov je Rusija, toliko bolj nerazčiščena in nemara kar podrejena pa je vloga Evrope, kar seveda ni dobro in povz-

roča našo sedanjo temeljno stisko. Evropa je v nasprotju s prej naštetimi vodilnimi silami preko vsake mere obrnjena v preteklost, ker so bili dogodki apokaliptičnega prejšnjega stoletja z dvema vojnama in uničevalnim delovanjem ideologij očitno tako travmatični, da posledice še vedno niso razčiščene, krivde niso pojasnjene in sprava marsikje nedopustno zamuja. In tako je Evropa v sedanjem trenutku milo rečeno neke vmes: po eni strani se dobro zaveda, da je njeno poslanstvo poslanstvo miru in dogovarjanja, po drugi strani večji del njenih držav sodeluje pri ameriškem vojaškem posegu na Bližnjem vzhodu. Evropa točno ve, da ne more postati politično-vojaška formacija, saj ni sposobna niti skupne zunanje politike, ne ve ali pa noče vedeti, da bi morala končno postati tisto, kar v bistvu je, oaza miru in dogovarjanja, ker bi edino tako izrazila svojo resnično izvornost. Ker pa se to ne dogaja, je verjetno razumljivo, da ji njeni volilci več kot toliko ne sledijo, saj pač ni prepričljiva: na prvo mesto postavlja ekonomijo, svetovno se vse preveč neodločno opredeljuje, z globalno prihodnostjo se premalo ukvarja. Hitreje bo torej treba razčistiti pojme in izluščiti iz sebe svojo izvornost, ki je gotovo človeške in etične narave, se pravi zoper porabništvo in vojaško urejanje sveta. V nasprotnem primeru bodo drugi zasedli ves prostor in Evropo bo zagnil molk zamujene priložnosti.

Janez Povše

Svet je majhen

Tako rečemo, ko se zavemo, kako prav je imel sloviti ameriški proučevalec družbe, ko je pred leti zapisal, da svet postaja majhna vas.

Svet je majhen, zares!

Tega sem se zavedel minulo soboto, ko sem srečen pripeljal najstarejšo hčerko in njeno prijateljico domov; končali sta pouk, po maši sem ju zapeljal na sladole in užival ob misli, da prihodnja meseca ne bom vozil hčerke v šolo.

Ivana, Tina in Eliza so doma takoj vzele pod okrilje najmlajšega Luko in po hitrem pripeljal najstarejšo hčerko in njeno prijateljico domov; končali sta pouk, po maši sem ju zapeljal na sladole in užival ob misli, da prihodnja meseca ne bom vozil hčerke v šolo.

In prav Tina je prišla povedat ženi in meni, ki sva ravnokar začela s kosilom pod utico na vrtu, da pred našimi vrati čaka zamorec.

Veliko zamorcev prihaja naokrog, skuša kaj prodati, a nas ponavadi ni doma, redkokdaj nas dobijo, in še to samo ob sobotah popoldne. Ker nikdar ne kupimo ničesar, ker ni kaj kupiti, jim ponavadi otroci nesejo kar na vrata nekaj denarja. Tako Adriana kot sam sva imela stare starše in starše, ki so naju od malega učili, njo v Furlaniji, mene na Vipavskem, da je bolje dati rezevežem kot sam prositi za pomoč.

Pa sem v soboto vprašal Adriano, če je v loncu še kaj "pašte", ker nama je komaj prinesla "špagete" s paradiznikovo omako na mizo. Bilo je je še za dober krožnik in presenečenemu zamorcju krepke postavte pred vrati sem rekel, naj prisede. Predstavil se je kot Thomas, afriškega imena ni povedal; doma je iz Burundija, pred letom dni je odšel od doma, pobili so mu skoraj vse, sam je Tutsi, Hutujci so klali v njegovi vasi, pot ga je zanesla najprej v Nigerijo, od tod je odšel v Tunizijo, kjer je dobil zvezo za Libijo, od tod je proti plačilu - "Imel sem srečo, dal sem samo petsto dolarjev!" - z ribiško ladjo prišel k nam. Lansko leto je bil eden tistih nesrečnežev, ki smo jih videli po televiziji, kako so jih orožniki zajeli na Lampedusi, jih strpali v center za prebežnike, od koder je po treh tednih ponoči pobegnil. Neki ribič ga je prepeljal na kopno, od koder je odšel proti severu, prišel v naše kraje, prijateljca sta se prebila do Nizozemske, dva pa v Francijo, sam je našel nekega Burundijca, ki ima v Vidmu stalno delo, sedaj živi pri njem, delati ne more, ker čaka na politični azil, v neki veleblagovnici kupuje po nizki ceni majice, ki jih skuša preprodajati nam.

"Tu ljudje nočejo odprati vrat!" je povedal, "kaj šele, da bi kaj kupili! Danes nisem prodal nič!" In tudi ne boš, sem pomislil, tudi sam sem sit furlanske zaprtosti in nevljudnosti, praznine furlanskih hiš.

Adriana je Thomasu postregla s kosilom in mu povedala o misijonarju Danilu Lisjaku, ki je naš prijatelj, ki je deloval tudi v Bujumburi, od koder je 27-letni Thomas doma. Thomasu so oči zažarele: "Oni, misijonarji, ki prihajajo k nam in skušajo pomagati ljudem, razumejo Afriko in nas." Ni povedal, da drugi ne razumemo Afričanov, a sva razumela.

"Sita vrana lačni ne verjame!" je vedno pravil moj stari oče, ko je govoril o tem, kako so sestradani ruski otroci med prvo vojno s prstki pobirali po tleh drobtinice kruha. Videl jih je, štiri leta je bil ujetnik v Moskvi.

Thomasu, ki nama je še povedal, da ne bi šel iz Afrike nikdar na pot, če bi vedel, kaj ga tu čaka, sem obljubil, da mu bom dal Danilov naslov, če seveda pride še kaj naokrog.

Svet je majhen.

paljki@noviglas.it

INTERVJU Dr. Branko Zorn

"Zarodek, fetus, mladoletnik, odrasel in starejši so izrazi, ki predstavljajo različna obdobja enega samega človeškega bitja!"

Dr. Branko Zorn je po rodu Primorec, saj se je leta 1952 rodil v Prvačini. Osnovno, srednjo in višjo šolo ter medicinsko fakulteto je opravil v Parizu, prav tako podiplomski študij, specializacijo v ginekologiji in porodništvu leta 1984. Bil je zaposlen v splošni bolnišnici v Aulnay (Pariz) na oddelku za ginekologijo in porodništvo, privatno prakso v Parizu je opravljal od leta 1989 do 1995, kjer se je tudi izpopolnjevanje iz andrologije med letoma 1994 in 1996. Pred desetimi leti se je vrnil v matično domovino; od aprila 1995 je zaposlen na oddelku za reprodukcijo na Ginekološki kliniki in porodništvu, kjer raziskuje in zdravi moško neplodnost ter vodi Center za andrologijo. Na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti je avtor 234 publikacij v francoskih, slovenskih in angleških strokovnih revijah na področju ginekologije, porodništva in andrologije. Je član številnih mednarodnih strokovnih združenj. Na Medicinski fakulteti v Ljubljani je zaposlen kot član katedre za ginekologijo in porodništvo, od leta 2004 docent na Medicinski fakulteti v Ljubljani iz ginekologije in porodništva.

V čast nam je, da imamo Slovenci tako strokovno podkovanega izvedenca, posebno pa smo mu hvaležni, ker je rad pristal na pogovor za naš tednik in tako povedal jasno besedo o dilemah, ki jih odpira ljudsko glasovanje o umetnem oplodjevanju.

Kaj menite o pobudi tokratnega referenduma? Je po vašem mnenju primerno, da o takih zadevah odločajo vsi državljani?

"Zadeve" se mi zdijo preveč pomembne, da bi jih zanemarili, saj se neposredno tičejo življenja in bodočega razvoja v zdravstvu. Referendum, največji izraz demokracije, je dober način upoštevanja mnenja čim več državljanov o tej pereči problematiki.

Izvedba samega referenduma pa bi bila lahko lažja, v smislu boljše informacije in bolj razumljivo postavljenih vprašanj, saj je tematika izredno pomembna. V Sloveniji smo leta 2002 na pobudo poslanca in zdravnika F. Cukjatiča tudi izrazili z referendumom mnenje o osemnjenjanju samskih žensk. Državljanji so po obilnih informacijah občutili pomembnost teme in se tudi pametno odločili.

Strokovnjaki ugotavljajo, da zakon 40/2004 "Norme in materia di procreazione medicalmente assistita" ni popoln, in vendar postavlja nekaj prepotrebni zakonjskih okvirov, ki jih prej ni bilo. Kot zdravnik, specialist na tem področju, v čem vidite dobre plati zakona 40/2004? In v čem morebitne pomanjkljivosti?

Zakon 40/2004 je bil ocenjen kot zelo restriktiven in zmaga konservativne Berlusconijske vlade. V primerjavi z drugimi državami v Evropi (vključena Slovenija) razen v Nemčiji, je italijanski zakon izstopal v dveh točkah: 1) ni dovoljeval heterologne oploditve, t.j. oploditve s tujimi jajčeci oz. spermiji, in 2) ni dovoljeval pridobitve več kot 3 zarodkov in njihovega zamrzovanja. Poleg tega je zakon prepovedoval kloniranje in raziskave na zarodkih. Lahko trdimo, da je zakon 40/2004 klasičen - oploditev z biomedicinsko pomočjo pride v poštev, ko so se pri neplodnem paru vse druge možnosti zdravljenja izkazale za neuspešne -, a etičen (poudarjena je pomembnost zarodka). Takega zakona seveda ne morejo sprejeti tisti zdravniki in znanstveniki, ki v zadnjih 10

letih poudarjajo pomen izvornih celic (kjer je potrebno raziskovanje na zarodku) in kloniranja, reproduktivnega (iz ene celice določene osebe lahko ustvarimo več podobnih oseb) in terapevtskega (iz izvornih celic se razvija diferencirana tkiva, ki bi zamenjala bolna tkiva).

Na prepoved heterologne oploditve naj bi neposredno vplivala Cerkev. Nekateri pacienti in zdravniki pa si pri tej točki želijo spremembe.

Kako pa je urejeno področje oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP) v Sloveniji?

V Sloveniji je zakon, ki urejuje zdravljenje z OBMP, star 5 let. Napisan je bil v dokaj zmerni obliki. Z OBMP zdravimo drugače neozdravljive oblike neplodnosti. V paru ženska ne sme presegati 43 let. Jajčece, spermije in zarodke zamrzujemo. Raziskovanje na zarodkih je dovoljeno le, ko od tega raziskovanja pričakujemo izboljšanje zdravstvenega stanja teh zarodkov. Zakon je še vedno aktualen, saj vsebuje predimplantacijsko diagnozo (to je določanje dedne zasnove pri zarodku, preden ga ugnedimo) in zavrača kloniranje.

Kako bomo znali združiti željo po raziskovanju, ki nam obeta bistven zdravstveni napredek (z gojenjem izvornih celic naj bi odpravili pogoste in hude bolezni), s spoštovanjem zarodka? Nov zakon (slovenski ali celo evropski) bo moral pojasniti novo zdravniško držo.

Iz Italije prihajajo k nam pacienti, ki so bili razočarani zaradi pomanjkljivega zdravljenja doma. Povprašujejo predvsem po možnosti zamrzovanja odvečnih zarodkov - trenutno je v Italiji to prepovedano -, saj jim zamrzovanje zarodkov zagotavlja večjo možnost zanositve.

Je mogoče trditi na znanstveni podlagi, da je zarodek že oseba?

Zarodek nastane po oploditvi, to je po združitvi ženske (jajčece) in moške (spermij) spolne celice. Zarodek nosi vse lastnosti osebe. Ima lastni dedni material, pridobljen

od matere in očeta, in metabolizem. Že v prvih urah razvoja lahko prepoznamo z mikroskopom vpliv dednih lastnosti matere oz. očeta. Zarodek je organizirano bitje. Genetska informacija določa somatski razvoj organov in glavne morfološke značilnosti, kot so določanje spola in barva oči. Zarodek je samostojen, ni del telesa matere. Zarodek ni del neorganizirane skupine človeških celic, kakor je lahko naveden tumor. Zarodek ni niti nepopolna oseba. Zarodek, fetus, mladoletnik, odrasel in starejši so izrazi, ki predstavljajo različna obdobja enega samega človeškega bitja.

Zakaj je po vašem mnenju - v zahodni kulturi - tako težko priznati pravico do obstoja zarodku?

V OBMP je zarodek središče zanimanja. O pomenu zarodka ne spregovori le biolog, ampak v posebnih komisijah za etiko tudi pravniki, filozofi, antropologi, specialisti družbenih ved in teologi. Da bi se izognili očitkom, da raziskujejo zarodek brez dovoljenja, so nekateri znanstveniki izumili izraz predzarodek za zarodek, ki ne presega starosti 14 dni. Poleg biološkega vidika imajo odločilni pomen tudi verstva. Stališče katoliške Cerkve, ki poudarja dostojanstvo zarodka, se močno razlikuje od judovstva in islama. Ker poenotenja na tem področju še ni, je ostala tudi zaželeno pravna

zaščita zarodka do sedaj prazna beseda.

Bi znanstveno raziskovanje na zarodkih lahko privedlo do tako pomembnih izsledkov za medicino, ki bi opravičevali njihovo neomejeno "proizvajanje" v laboratoriju in eksperimentiranje?

Izvorne celice, ki jih izoliramo iz notranosti zarodkov, so multipotentne. Njihova značilnost je, da lahko nadomestijo pomanjkljive bolne celice kjerkoli v telesu.

Gojenje izvornih celic naj bi omogočilo ozdravitev danes zelo razširjenih bolezni, kot so Alzheimerjeva bolezen, diabetes, srčno popuščanje in druge degenerativne bolezni živčnega sistema. Tudi najbolj optimistične napovedi ne morejo opravičiti raziskovanja na zarodku. Raziskovalci naj se usmerijo drugam. Kri iz popkavnice je obetavni drugi vir izvornih celic.

Kaj pa menite o številnih dilemah, ki jih odpira vprašanje heterolognega oplodjevanja?

Pri 5 do 8 odstotkov neplodnih parov zdravniki ugotovijo, da moški ali ženska ne razpolaga s spolnimi celicami zaradi prirojenih (motnje v delitvi dednega materiala) oz. pridobljenih (prezgodnja menopavza) napak. V teh izjemnih, a krutih primerih zdravnik svetuje le posvojitve ali heterologno oploditev z uporabo tujih spermijev oz. jajčnih celic. Darovanje spolnih celic je prostovoljno dejanje pod strogim zdravniškim nadzorom. Moralno gledano je heterologna oploditev sicer težko sprejemljiva. Večina centrov zagotavlja tajnost podatkov o darovalcu(ki). Ker ima vsak otrok pravico vedeti, kdo so njegovi naravni starši, so nekateri centri uvedli sledljivost in možno dostopnost do podatkov o bioloških starših.

Je utemeljeno reči, da ima vsak par pravico imeti otroka?

Pravno gledano to drži. Vsak par ima pravico do zdravniške pomoči pri ugotavljanju in odpravljanju vzrokov neplodnosti, dokler ženska ne zanosi. Ker je pravica uzakojena, ima par materialne ugodnosti pri reševanju težav (stroške zdravljenja krije socialno zavarovanje). Z ostalih vidikov (kulturni, zgodovinski, sociološki in religiozni) otrok seveda nikakor ne predstavlja pravice.

Kaj pa vi kot veren človek menite o kulturnih in civilizacijskih spremembah, do katerih bi prišlo, če bi pobudniki referenduma dosegli svoje namene in bi bil zakon 40 spremenjen?

Če bi bil zakon spremenjen, bi prej ali slej prišlo do kulturno-socioloških sprememb. Namen OBMP ob ustanovitvi pred 27 leti je bil zdraviti neplodne pare, potem ko so se vse ostale metode izkazale za neučinkovite. Za postopek OBMP bo lahko zaprosila katerikoli ženska oz. katerikoli par tudi brez težav z neplodnostjo. Otrok ne bi bil več le predmet. Prevladala bi moč denarja. Zarodek bi izgubil identiteto in bi postal še bolj tarča raziskovalcev. Kloniranje bi se ne razvilo le v terapevtske namene z gojenjem izvornih celic, ampak tudi v izdelovanje podobnih človeških bitij.

Danijel Devetak

Na dnu...

GRUDINA

Nagovor ljubljanskega nadškofa in metropolita msgr. Alojza Urana ob 60. obletnici pobojev v Kočevskem Rogu

"Milost sprave. Ravnajmo iz moči očiščenega spomina!"

Ob 60-letnici pobojev v Kočevskem Rogu je minulo nedeljo, 5. t.m., potekala 16. spominska slovesnost za pobite domobrance in druge žrtve komunističnega revolucionarnega nasilja pri breznu Pod Krenom. Mašo ob slovesnosti je vodil ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, ki je v pridigi poudaril, da je ob spominu na pobite čas za poglobljen razmislek, molitev, spravo in očiščen spomin. Nadškof Alojz Uran je v okviru slovesnosti blagoslovil tudi mozaik, delo patra Marka Rupnika, ter bronasti križ - odliček lesenega znamenitega Roškega križa, ki od leta 1990 stoji ob poti h grobišču in je delo kiparja Metoda Frlica. Spominske maše se je udeležilo več kot štiri tisoč vernikov in svojcev pobitih, v imenu slo-

globoko prizadeva njihova nasilna smrt. Boli nas, da sta bila njihov idealizem in njihova ljubezen do vere in naroda tako hudo zlorabljeni. A to seveda ne onečašča teh mladih ljudi, v katerih vest more videti samo Bog. Vsak kot posameznik stoji s svojim ravnanjem in svojim umiranjem pred vsevidnim in vsevednim Bogom, v katerega milosrdno dobroto in neskončno usmiljenje zaupamo. Pokojni so gotovo skušali izpolniti svojo dolžnost - četudi pogosto v svojih strašnih notranjih stiskah in bojih, dvomih in krikih; a zdaj nas gledajo in na-

smo pogreznjeni v veliki izbruh zla in šele postopoma smo se začeli zavedati njegovega dejanskega bistva. Odgovorni so si namreč na vso moč prizadevali, da bi lastne zločine prikrili pred očmi sveta. Tako nacisti med vojno kakor kasneje komunisti v vzhodni Evropi so skušali skriti pred javnostjo to, kar so počeli. Papež Janez Pavel je ob teh bridkih izkušnjah in ob spominu na prestano trpljenje iskal odgovor v Božji previdnosti. V dramatičnem kopičenju zla med drugo svetovno vojno in prek okrutnosti totalitarnih sistemov je odkrival veliko-

nočno skrivnost kot skrivnost Božjega usmiljenja. Zapisal je: "Bilo je, kakor da bi Kristus hotel razodeti, da je meja, ki je postavljena zlu, katerega povzročitelj in žrtev je človek, navsezadnje Božje usmiljenje".

Papež je 13. maja 1981 doživel smrtonosni napad. Tistega dne sem bil skupaj s škofom Stanislavom Leničem v Rimu v neposredni bližini dogodka. Papež sam je kasneje ob spominu na atentat povedal: "Kristus je, ko je trpel za vse nas, podelil trpljenju novi smisel, povzdignil ga je v novo razsežnost, v novi red ljubezni... To je trpljenje, ki izžiga in poživa zlo s plamenom ljubezni in celo iz greha poraja mnogovrstno bogastvo dobrega." Navdihnjena s to vizijo je papež trpel in ljubil v občestvu s Kristusom, zato je bilo oznanilo njegovega trpljenja in njegovega molka tako zgovorno in rodovitno. Tako nam je dal zgled, da bi tudi mi hodili za Kristusom po poti križa.

Danes bomo blagoslovili novi mozaik, ki ga je pred nekaj dnevi dokončal naš svetovno znani umetnik p. Marko Ivan Rupnik. Osebnost je predstavil velikonočni pogled na tragične dogodke, ki so se tukaj odvijali pred 60 leti: "Treba je iti onstran tega, kar vidimo, onstran črno-belega branja, onstran poražencev in zmagoval-

cev. /.../ Kdor koli je sodeloval pri umoru, ne glede na to, na kateri strani je stal, iz katerega prepričanja je ubijal, ima eno samo možnost za očiščenje krivde: to je Jezus Kristus, ki je vzel nase krivdo zato, da je ne bi mi več prelagali drug na drugega. Krivde prelite krvi se človek ne more sam oprati. /.../ Miza je pripravljena tudi za vsakega zločinca, ki je resno

Nenavadno je, da ozdravljeni človek zdaj pripelje na pot k Jezusu mnogo drugih "cestničarjev in grešnikov". Matej jih vzame s seboj v skupnost pri mizi, ki je bila najprej predvidena samo za njega. Takšna skupnost pomeni medsebojni prijateljski odnos v Bogu. Vse Jezusove gostije in obedi z grešniki imajo ta značaj: skupnost pri mizi je izraz

oklenejo rešilne roke, ki jim jo ponuja Bog po Cerкви. Kako lepo je to izrazil sv. Frančišek Asiški v svoji Sončni pesmi: "Hvaljen, moj Gospod, v onih, ki zaradi tvoje ljubezni odpuščajo in prenašajo slabost in trpljenje... Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri smrti, ki ji nihče v življenju ne uide. Gorje njim, ki umrjejo v smrtnem grehu, a blagor njim, ki počivajo v tvoji najsvetejši volji, zakaj druga smrt jim ne bo mogla storiti žalega" (prevod Vital Vodusek). Mrtvi v Kočevskem Rogu nas nagovarjajo. Oni so v miru. Umirali so med molitvijo. Dol-

venske države pa je venec v spomin na neznano število pobitih v Kočevskem Rogu položil minister za finance Andrej Bajuk. Nagovor msgr. Urana objavljamo v celoti.

Spoštovani sorodniki žrtev, dragi sobratje duhovniki, spoštovani predstavniki oblasti in civilnih organizacij, dragi bratje in sestre!

V tej uri se priklanjamo v spoštovanju do umorjenih tukaj v Kočevskem Rogu in po številnih drugih brez njih na slovenski zemlji. Spominjamo se tisočih mladih mož in fantov iz naše domovine in sosednjih narodov, katerih življenje, prihodnost in upanje so bili uničeni v krvavih bitkah druge svetovne vojne in zlasti v nezaslišanih pobojih pred 60 leti. Tudi danes, ob spominski slovesnosti in zadušnici za pomorjene, nas vse tukaj zbrane

govarjajo. Govorijo nam: kaj boste vi storili, da mladi ljudje ne bodo spet potisnjeni v takšne grozote? Kaj boste storili, da svet ne bo ponovno opustošen s sovraštvom, nasiljem in lažjo?

Spoštovani! Če je to ura žalosti in spraševanja vesti, je hkrati tudi ura poglobljenega premisleka. Je predvsem ura molitve, prošnje za odpuščanje, je ura sprave in očiščenega spomina. Papež Janez Pavel II., ki bo, kakor upamo, kmalu dosege čast oltarja, je v svoji zadnji knjigi "Spomin in istovetnost", ki smo jo pravkar dobili v slovenskem prevodu, zapisal: "Dano mi je bilo, da sem osebno izkusil 'ideologije zla'. To ostaja v mojem spominu tako globoko, da tega ni mogoče izbrisati... Dejanske razsežnosti zla, ki je uničujoče pustošilo v Evropi, niso dojele vsi, niti tisti med nami, ki so stali v samem središču tega vrtinca. Živeli

minu na atentat povedal: "Kristus je, ko je trpel za vse nas, podelil trpljenju novi smisel, povzdignil ga je v novo razsežnost, v novi red ljubezni... To je trpljenje, ki izžiga in poživa zlo s plamenom ljubezni in celo iz greha poraja mnogovrstno bogastvo dobrega." Navdihnjena s to vizijo je papež trpel in ljubil v občestvu s Kristusom, zato je bilo oznanilo njegovega trpljenja in njegovega molka tako zgovorno in rodovitno. Tako nam je dal zgled, da bi tudi mi hodili za Kristusom po poti križa.

Danes bomo blagoslovili novi mozaik, ki ga je pred nekaj dnevi dokončal naš svetovno znani umetnik p. Marko Ivan Rupnik. Osebnost je predstavil velikonočni pogled na tragične dogodke, ki so se tukaj odvijali pred 60 leti: "Treba je iti onstran tega, kar vidimo, onstran črno-belega branja, onstran poražencev in zmagoval-

odrešujočega Božjega usmiljenja, ki se kaže v Jezusu kot zdravniku in rešeniku. Tako pristna krščanska skupnost vedno bolj postaja evharistična gostija, v kateri bo zdravnik samega sebe razdajal kot najboljše zdravilo, kot "zdravilo nesmrtnosti in protistrup proti grehu", kakor pravi sv. Ignacij Antiohijski (prim. Ef 20, 2). Dragi bratje in sestre. Tudi mi smo zdaj zbrani pri Jezusovi daritvi. "Obhajamo spomin Gospodovega trpljenja in vstajenja." Gotovo nas boli trpljenje toliko nedolžnih ljudi, katerih življenje je ugasnilo v teh gozdovih. Toda tolaži nas Jezusova beseda: "Če pšenično zrno umrje, obrodi obilo sadu" (Jn 12, 24). Ob njihovi mučeniški smrti se spominjamo znanega in resničnega izreka: "Kri mučenec je seme kristjanov." (lat. Sanguis martyrum, semen christianorum). Pri sveti daritvi prosimo za vse pobite in umorjene. Molimo tudi za vse sorodnike in svoje žrtve. Priporočajmo Božjemu usmiljenju tudi tiste, ki so se pregrešili nad njihovimi življenji. Naj zaslišijo usmiljeni glas Božjega zdravnika in se

ga desetletja je bila velikanska gomila rožnih vencev in križcev edini nemi in brezimni spomenik na njihovem grobu. Kakšen spomenik! In kakšno sporočilo za nas! Gotovo ni naključje, da so te rožne vence odkrili prav ob koncu leta rožnega venca. "V prejšnjih časih, ko je bilo krščanstvo samo v nevarnosti, so rešitev iz nevarnosti pripisovali tej mogočni molitvi," piše papež Janez Pavel II. in dodaja: "Molitev rožnega venca nas navdaja z upanjem, da je tudi danes mogoče zmagati v tako hudi 'bitki', kakršna je bitka za mir". Naši umrli so s to molitvijo odšli v svoj zadnji in najbolj odločen boj, v smrtni boj. Z Božjo in Marijino pomočjo so zmagali. Zmagali so, ker so molili in odpuščali. Kot zmagovalci so prejeli nevenljivi venec slave. Naj nam ob koncu spet spregovorijo umetnik p. Marko Rupnik: "V Jezusu Kristusu se lahko ubijalec in ubiti srečata. Mogoče bo eden ali drugi zelo presenečen, posebej, če bo ubijalec spoznal, da je po ubitnem tudi on sam odrešen." Amen.

11. NAVADNA NEDELJA

2 Mz 19,2-6a; Ps 100; Rim 5,6-11; Mt 9,36-38; 10,1-8

Očetov Sin je prišel k nam, da bi nam oznanjal in daroval nekaj nezaslišane: Božje kraljestvo. V molitvi očenaša je postavil posebno prošnjo za prihod tega kraljestva: "Oče naš, ... pridi tvoje kraljestvo" (Mt 6,9.10). A zakaj? Zato, ker okušamo poročila o nasilni smrti ljudi: vsak dan brez prenehanja izkušamo grozote kraljestva hudobije, ki ne domujejo samo v Iraku, marveč tudi po vsem svetu. Zavladati pa bi morala poročila o rasti človeškega rodu v pravičnosti, ljubezni in miru.

Prvo današnje berilo pripravlja že z Mojzesom izvolitev ali izbranost enega ljudstva izmed vseh narodov, da bo "posebna lastnina (Boga) izmed vseh ljudstev ... Vi mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod" (2 Mz 19,5.6), da bi bili za zgled vsemu človeštvu.

To izbrano ljudstvo bi se moralo izkazati po spolnjevanju zapovedi ali postave, ki jo je Bog dal Mojzesu na gori Sinaju (2 Mz 19,5). Le tako smejo peti: "On nas je naredil, mi smo njegovi, njegovo ljudstvo, čreda njegove paše ... Na veke traja njegova dobrota, od roda do roda njegova zvestoba" (Ps 100,3.5). Bog je vedno zvest, kar poudarja tudi Nova zaveza (2 Tim 2,13).

Drugo berilo pa prikazuje Božjo ljubezen in zvestobo, ko smo bili še slabotni, brezbožni, grešniki in sovražniki (Rim 5,6.8.10). Mi torej nismo zvesti dani besedi, zavezi. Psalm kar približe: "Vsak človek je lažnik" (Ps 116,11). Zato se na človeka ne moremo zanesli. Zanesemo se samo na Boga. Evangelist Marko piše: "Ko pa je bil Janez izročen (v ječi), je šel Jezus v Galilejo. Oznanjal je Božji evangelij in govoril: 'Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo. Spreobrnite se in verujte evangeliju!' (Mr 1,14.15). Samo po Jezusu smo prejeli spravo z Bogom za naše grehe (Rim 5,10). Naša rešitev je po veri v Jezusovo smrt in vstajenje. Kar pa ne ostane nekaj samo

duhovnega, zajame namreč celega človeka, z dušo in telesom.

Saj je Jezus začel ozdravljati človeka s čudeži, zato ker smo se mu zasmilili kakor ovce, ki nimajo pastirja in so izmučene in razpropljene (Mt 9,36). Zaradi tega je tudi izganjal nečiste duhove, ozdravljaj vsako bolezen in vsako slabost (Mt 10,1). Isto oblast je izročil apostolom: oblast oznanjevanja nebeškega kraljestva, ki se je približalo, rekoč: "Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobave očiščujte, hudobne duhove izganjajte. Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte" (Mt 10,7.8).

Jezus potrebuje človeška usta za oznanjevanje Božjega kraljestva, potrebuje človeške roke, da delijo tudi hrano (Mt 14,19; Lk 9,16), še posebej evharistijo in druge zakramente, da dvigajo roke nad človekom za spravo, da tolažijo bolne in onemogle. Potrebuje noge apostolov za oznanjevanje blagovesti po širnem svetu, saj pravi: "Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu" (Mr 16,15).

Toda voditi jih mora molitev, prošnja za no-

ve sodelavce pri oznanjevanju evangelija, kajti: "Žetev je velika, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavce na svojo žetev" (Mt 9,37.38).

Bog bi lahko oznanjevanje svojega kraljestva pridržal sebi. Toda on je hotel, naj bomo njegovi sodelavci pri reševanju sveta. Kakor evangelist Matej zapiše imena dvanajstih apostolov, tako želi, da smo tudi mi zapisani pri tem delu, ne samo papež, škofje, redovnice in redovniki ter duhovniki, pač pa vsi brez izjeme. Ker smo se vsi, vsak na svoj način, posvetili Božjemu kraljestvu. Jezus je molil, da bi bili vsi eno (Jn 17,11.21.22.23), čeprav različni na različnih področjih Božjega vinograda. Enost ali skupnost vere bi morala po molitvi in prizadevanju vseh verujočih izprositi najprej nove duhovne poklice, še posebej duhovniške. Saj ni evharistije brez duhovnika.

Prosimo za edinstvo med duhovnimi poklici; za resnost pri obljubah čistega in ponižnega služenja. Zastonj smo namreč prejeli, zato tudi zastonj dajajmo (Mt 10,7.8).

Češki romarji na Tolminskem

Bogoslužje v spomin na češke vojake

Od petka, 20. maja, do nedelje, 22. maja, se je plznski škof iz češke msgr. František Radkovsky z večjo skupino romarjev mudil na Tolminskem. Natančno pred devetdesetimi leti so se začeli boji na Soški fronti, v katerih je sodelovalo tudi veliko Čehov. Med množico vojakov je bila tudi Plznska brigada 3-IR 35, ki je imela svoj domičil na "Tolminskem mostišču". Čehi so vsa vojna leta pogumno branili Mengore in tako z južne strani onemogočali prodor italijanski vojski. Med tisoči padlih v Gornjem Posočju je tudi 420 Čehov, ki počivajo na vojaškem pokopališču na Modrejcih. Odločitvi za obisk krajev ob Soči je botroval predvsem čut do preminulih svojcev; v ta namen je bila v soboto v cerkvi Marijinega

vnebovzvetja v Tolminu spominska maša, ki jo je ob somaševanju domačih

duhovnikov, stolnega župnika iz Plzna, solkanskega župnika V. Paljka, plznskega škofa msgr. F. Radkovskega, ljubljanskega pom. škofa msgr. A. Glavana vodil koprski škof msgr. M. Pirih.

Tolminski mešani cerkveni pevski zbor je dovršeno obogatil svečano bogoslužje, katerega so se poleg romarjev udeležili številni domači župljani s predstavniki tolminske občine z županom in nekaterimi predstavniki vlade R Slovenije skupaj z načelnikom upravne enote

Tolmin. S svojo prisotnostjo so se spomenu padlih poklonili tudi veleposlanik EU v Sloveniji n.e. Erwan Fourere in predstavniki madžarskega in italijanskega veleposlaništva. Po maši se je

pred cerkvijo ob tonih ubranega petja moškega cerkvenega zbora spletla mreža novih poznanstev in prijateljstev, ki so se potem nadaljevala pri slovesnosti odprtja priložnostne razstave "Tolminsko mostišče" v Tolminskem muzeju. Čehi so se s krajšimi komemoracijami poklonili padlim na vojaškem pokopališču na Modrejcih, kjer je pokopanih 420 čeških vojakov, in na Avstrijskem pokopališču na Ločah. Obiskali so tudi Mengore, kjer so v cerkvi opravili majniško pobožnost s petimi litanijami, po tem pa se zadržali v prijetnem druženju z Volčani, ki so pripravili manjšo pogostitev za vse. Plznski romarji so svoj obisk v Sloveniji sklenili v nedeljo popoldne s slovesno škofovo mašo pri Mariji Pomagaj na Brezjah. Vsako medsebojno sodelovanje na krščanskih temeljih prinaša veliko notranjega doživetja, zato se je svetopisemski stavek "kako lepo je, ko bratje prebivajo skupaj," v polni meri potrdil tudi tokrat.

Silvester Gabršček

Goriški nadškof od 1962 do 1967

Umrl je msgr. Andrea Pangrazio

Iz Rima je prišla žalostna vest, da je 2. junija 2005 v 97. letu starosti umrl msgr. Andrea Pangrazio, goriški nadškof od leta 1962 do leta 1967. Rodil se je 1. septembra 1909 v Budimpešti kot peti od sedmih otrok. Številna družina se je namreč iz Camporovere na pla-

rence (CEI), zaradi česar je Apostolski sedež nadškofa Pangrazia že naslednje leto razrešil vodstva goriške nadškofije. Ob tako številnih funkcijah - bil je tudi vizitator italijanskih semenišč - bi se namreč ne mogel več posvečati nadškofiji. V poslovnem pismu duhovnikom je zapisal, da v krat-

Verena Koršič pozdravlja nadškofa v Katoliškem domu

noti Asiago izselila na Madžarsko v upanju, da bo tam lažje najti zaposlitev. Ob izbruhu prve svetovne vojne so se vrnili v Italijo, vendar se je zanj kmalu začela pot begunstva, za bodočega nadškofa pa tudi pot šolanja in učenosti. V Padovi je končal študij filozofije in teologije ter bil leta 1932 posvečen v duhovnika. Kot novomonaški je postal osebni tajnik padovanskega škofa Carla Agostinija, ko pa je bil ta imenovan za beneškega patriarha, je mlademu duhovniku zaupal nalogo deželnega asistenta Katoliške akcije. Leta 1946 je odšel Pangrazio v Rim, kjer je bil imenovan za monsinjorja in je deloval v vodstvu katoliških izobražencev. Čez nekaj let je bil spet v Padovi kot škofijski delegat Katoliške akcije, pokrajinski duhovni voditelj delavske katoliške organizacije ACLI, škofijski duhovni voditelj katoliških visokošolcev (FUCI) in katoliških učiteljev (AIMC). V času hude poplave v Padski nižini si je veliko prizadeval za pomoč prizadetemu prebivalstvu.

Leta 1953 je msgr. Pangrazio papež Pij XII. imenoval za pomožnega škofa s pravico nasledstva, nato za apostolskega administratorja in leta 1959 za škofa v Livornu. Veliko pozornosti je posvečal delavstvu, novim župnijam in cerkvam, skrbel je za otroke in ubožne, pa tudi za izpopolnjevanje duhovnikov in laikov. Po odstopu goriškega nadškofa Ambrosija je papež Janez XXIII. na njegovo mesto imenoval msgr. Pangrazio. Ta je goriško nadškofijo slovesno prevzel 27. maja 1962. Kot goriški nadškof in metropolit se je udeleževal zasedanj II. vaticanskega cerkvenega zbora in postal tudi uradni glasnik italijanskega odseka koncilnega urada ter član papeške komisije za sredstva javnega obveščanja. Leta 1966 ga je papež Pavel VI. imenoval za prvega generalnega tajnika novoustanovljene italijanske škofovske konfe-

kem goriškem obdobju ni mogel uresničiti vseh načrtov, ki si jih je postavil za pastoralne potrebe goriške Cerkve. Pomembna je bila njegova skrb za ustanavljanje novih župnij in za gradnjo cerkva v novih mestnih četrtih in v drugih krajih goriške nadškofije. Uvedel je redna velikonočna srečanja z delavci, prenovil skromni škofijski tednik Voce diocesana v sodobnejši in zahtevnejši tednik Voce Isontina itd. S slovensko škofijsko skupnostjo se je novi nadškof prvikrat srečal v Katoliškem domu 8. julija 1962. Takrat je dejal, da mu goriški Slovenci ne pomenijo manjšine, ampak sestavni in enakovredni del goriške Cerkve. Povedal je tudi, da mu je papež Janez XXIII. priporočil, naj se nauči slovenskega jezika. Nadškof Pangrazio je prvi dal pobudo za slovensko osebno duhovnijo v Gorici, vendar je do njene ustanovitve prišlo šele v času njegovega naslednika nadškofa P. Cocolina. V Primorskem slovenskem biografskem leksikonu je zapisano, da si je nadškof Pangrazio prizadeval "za zboljšanje odnosov in za sodelovanje s slovensko manjšino na kulturni in politični ravni v goriškem in deželnem območju, pa tudi za večjo odprtost pri obmejnem sodelovanju". Pred odhodom iz Gorice je z duhovniki goriške nadškofije poroča na Sveto Goro in obiskal grob dveh svojih prednikov, kard. J. Missia in nadškofa F.B. Sedeja. Od slovenskih vernikov se je uradno poslovil pri maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. V govoru jim je med drugim dejal, da jih je imel rad, bolj kot so si nekateri izmed njih predstavljali. "Vest mi je priča, da sem želel pospešiti rešitev vaših vprašanj in sem se za to trudil." Čeprav je bil nadškof Pangrazio med nami samo nekaj let, smo ga ohranili v lepem in hvaležnem spominu. Pogreba v Rimu, 4. t.m., so se udeležili predstavniki goriške nadškofije, nadškof De Antoni pa je povabil vse k molitvi za nekdanjega goriškega nadškofa.

AB

V edinstveni naravni cerkvi

Praznovanje s slovesno sv. mašo na Socerbu

Visoki puhasti oblaki na sinji modrini neba so ustvarjali pravo umetniško sliko, ki jo je ponujal nedosegljivi Umetnik človeku v občudovanje lepote stvarstva. Sončni žarki, ki so nenavadno toplo segrevali ozračje zadnje nedelje maja, so ustvarjali vlažno nelagodno počutje, ki je prav vabilo v senco starih košatih dreves v dolinico na socerbski vzpetini, kjer je Sveta jama. Pevci zbora ZCPZ iz Trsta so se zbrali pod razraščeno lipo v pričakovanju, da se vrata v jamo odprejo. Že nekaj let se udeležujejo te praznične slovesnosti v nenavadni podzemni cerkvi, kjer je nekaj časa preživel sv. So-

cerb. Vsako leto prihaja vse več ljudi v to sugestivno jamo k daritvi, kjer ni prave svetlobe. Letos je potekala v soju acetilenske razsvetljave in vonju po karbidu, ki se je širil po votlini. Vlažno in hladno ozračje, polmrak, je sprejemal prihajajoče vernike, ki so napolnili Sveto jamo do vhodnih vrat. Sv. mašo je daroval predsednik duhovske zveze iz Trsta g. Dušan Jakomin, z njim sta somaševala župnik iz Doline g. Maks Suard in župnik iz Rodika g. Iztok Mozetič. Združeni zbor ZCPZ je na orgle spremljal in vodil njegov zborovodja Edi Racco. S skladbami Vinka Vodopiv-

ca, Alojza Mava in Gregorja Zafošnika je zbor olepšal to svečano daritev v tej edinstveni naravni cerkvi. V pridigi je g. Dušan Jakomin spomnil na veliko mučenikov prejšnjega tragičnega stoletja za Evropo. Veliko krvi je bilo prelite v dveh svetovnih spopadih, kar je stregnilo evropske narode, da so stopili na pot združevanja. Še vedno pa v javnih občilih prevladujejo novice smrti in zla, ki pritegnejo radovednost človeka; ne pa dobrega, plemenitega ustvarjanja in dela tistih, ki vsako jutro odhajajo na delo, da služijo kruh zase in za družino. Z litanijami in pesmijo "Marija, skoz življenje" Ignacija Hladnika, ki jo je zapela večina prisotnih, se je sklenila slovesna daritev.

Iz hladnega podzemlja smo po vlažnem stopnišču prišli na površje v prijetno dolinico v objem sončne svetlobe in zelenja; tam sta navzoče pozdra-

vila koprski podžupan in županja iz Doline ga. Premolino-va. V svojih posegih sta izpostavila postopno odpravljanje meje, ki bo čez kako leto le še črta na zemljevidu. S tem bo postal ta prostor, kot je bil nekdanj v zgodovini, odprt in enoten, kjer se bodo ljudje prosto gibali, živeli in ustvarjali, razvijali svoje sposobnosti v združenem evropskem prostoru. Sledil je še krajši kulturni spored s sodelovanjem Pihalnega orkestra Ricmanje in MePZ Brnistra. Praznovanje se je zaključilo na gradu, kjer sta nastopajoče pogostila prireditelja tega praznovanja, občina Dolina in Mestna občina Koper. Kljub praznovanju odprte meje, ki ga že nekaj let prirejata obmejni občini, ki obenem soupada s stariškim običajem praznovanja sv. Socerba, se urnik bližnjega maloobmejnega prehoda ni bistveno podaljšal.

Pavel Vidau

Kampanja za vzdrževanje duhovnikov 8 od 1000

Dejavnosti Cerkve: podpiši tudi ti!

Podpis, ki ga vsak davkoplačevalec nameni skladu 8 od tisoč, velja dosti in prinaša daljnovidne sadove. O tem nam govori msgr. Germano Zaccheo, predsednik Italijanske škofovske konference in škof Casale Monferrata.

Lahko postane podpis za sklad 8 od 1000 priložnost za večje sodelovanje pri cerkvenem življenju in za večje prizadevanje glede denarne podpore?

Resnična vrednost podpisa ni zaobjeta samo v rezultatu. Danes se soočamo s podatki, ki pričajo o velikem soglasju ljudi s cerkvenimi dejavnostmi. Gledati pa moramo onkraj vsega tega.

Visoki odstotek podpisov je treba izkoristiti na najboljši način, da se bo okrepil občutek pripadnosti Cerkvi. Naj se ne izogonej dostavi svojega obrazca župnijskemu uradu, banki ali pošti, pozivamo tudi lastnike obrazca za davčno

prijava CUD, ki so v glavnem upokojnenci ali mladi pri prvi zaposlitvi. Vsakega od njih pozivamo: podpiši, kajti tako podpiraš skupno vrednoto, občestvo vernikov italijanske Cerkve. To je sicer praktična, obenem pa tudi globoko duhovna izbira. Moje vabilo je to: če se strinjaš s Cerkvijo, ki nudi svojo pomoč v Italiji in svetu, potem to dokaži s svojim podpisom. Obračam se tako na dejavne vernike kot na tiste, ki so nekoliko oddaljeni od Cerkve, ki pa zaupajo v opravljena dela.

Sredstva iz sklada osem od tisoč se v prvi vrsti dodeljujejo potrebam obredov, delom usmiljenja in duhovščini. Kaj je Cerkve lahko uresničila s pomočjo prispevkov na državnem ozemlju?

Prva dva pojma sta vsem jasna. Lahko je razumeti, da je denar koristen za popravilo cerkvene strehe ali delovanje

svetišča. Isto velja tudi za mrežo dobredelnih pobud, ki jo je katoliška Cerkve postavila v Italiji in svetu: menze, središča za poslušanje, bolnišnice, sprejemna središča, načrti za opismenjevanje in razvoj. Manj znana in bolj delikatna je tema vzdrževanja duhovnikov. Ljudje so prepričani, da so se duhovniki vedno znašli, da jih vzdržujeta država in Vatikan. Čeprav jim izkazujejo bližino in razumevanje zlasti ob zasebnih priložnostih, kot sta npr. poroka ali pogreb, se v resnici malokdaj slišuje, odkod prihajajo sredstva, ki duhovnikom omogočajo dostojanstveno življenje. Razumeti moramo, da imajo vsi duhovniki, bodisi naš župnik bodisi ostalih 39.000 škofijskih duhovnikov, potrebo biti vzdrževani. To moramo poudarjati ob vsaki priložnosti. Verniki se bodo tako počutili združene v tej bratski in konkretni soodgovornosti. Posledica tega pa bo, da bomo še

okrepili Božje kraljestvo.

Podpis za skladu osem od tisoč v korist katoliški Cerkvi moramo potrditi vsako leto. Kako bi vernikom razložili razloge tega dejanja?

Katoliški Cerkvi ni vseeno, če mora vsako leto prositi italijanske državljane, naj obnovijo svoj DA. To pomeni, da zaupa njihovi svobodni izbiri kot tudi vsemu dobremu, kar je lahko vsako leto uresničilo. Vsakoletno opravilo je za vse nas priložnost, da razmislimo o temeljnih vrednotah. Država pa tako lahko upravičeno ugotovi, ali se je državljan medtem premislil; to je v Italiji edina oblika t.i. "davčne demokracije". Poleg tega pa pomeni podpis tudi privolitev sistemu vrednot; izražamo ga s sredstvom - osem od tisoč -, ki se je v zadnjih petnajstih letih izkazalo za učinkovito in razumljivo. Vsako leto objavljamo prozorno poročilo, ki prikazuje, kako je za pomnožitev dobrega v naši družbi dovolj nezaten napor, podpis.

Laura Delsere

Nova maša v Jamljah

David Pahor, po rodu iz Jamelj, je bil lani posvečen v diakona. V soboto, 11. junija 2005, bo ob 17. uri v Pulju posvečen v duhovnika. Dan kasneje, v nedeljo, 12. junija, bo ob 16. uri pel novo mašo v domači cerkvi v Jamljah. Toplo vabljeni!

PD Štandrež / Praznik špargljev

Risanje, petje, glasba, ples in dramski utrinek

V nekoliko hladnejšem, a jasnem večeru se je v nedeljo, 5. t.m., ob motivih lahke glasbe, ki so jih iz svojih instrumentov izvajali člani ansambla Ne me jugat s Koprškega, sklenila letošnja izvedba Praznika špargljev v župnijskem parku med lipami v organizaciji Prosvetnega društva Štandrež. Lepi praznik je zabeležil veliko zadovoljnih obiskovalcev, ki so se v štirih dneh naužili pestrih kulturnih trenutkov in ob kulinarnih prizadevanjih članov društva okusili slastne šparglje ter druge dobrote. Sklepni večer je z blagovnečimi slovenskimi pesmimi

uvedel moški zbor Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic. Ko je potihnilo ploskanje, je povezovalka Tiziana Zavavlava poklicala k sebi nagrajence slikarskega ekstempora. Na njem so v soboto, 28. maja, sodelovali otroci, ki obiskujejo vrtec in osnovno šolo ter pokazali svoje risarske sposobnosti na temo Moji prijatelji. Tri najvišje stopičke so v posameznih kategorijah zasedli: vrtec: 1. Mitja Pahor, 2. Nikolaj Hlede, 3. Viktor Faggiani; 1. in 2. razred OŠ: 1. Luka Ajdić Bosnić, 2. Marta Fajt, 3. Francesco Tomadin; 3., 4. in 5. razred OŠ: 1. ex aequo: Tamara Lupin in Ana Raum, 2. Eva Lutman; 3. Samuel Mucci.

Foto DP

Posebno nagrado za najbolj številčno skupino je prejel tretji razred OŠ F. Erjavec iz Štandreža. Nagrade-pokale so poklonili: podjetje Jožef Nanut iz Štandreža, Rajonski svet iz

Štandreža, Stano Paulin, Zadruga banka Doberdob in Sovodnje, Maxi Market, gostilna Turri, Nardin Vojko, bratje Tabaj, goriška pokrajina, ZSKP Gorica in goriška občina.

Zavavlava je nato napovedala najbolj pričakovani del programa, nastop dramskega odseka PD Štandrež. Letos so igralci za svoj kratki nastop izbrali komedijski prizor Kdo je

zadnji? avtorja dr. Maura Fontaninija, umetniškega vodje dramske skupine Terzo teatro iz Gorice, ki je bil prisoten in si je z zadovoljstvom ogledal predstavo. Delo je priredil in ga v štandreško narečje prestavil Božidar Tabaj, režiral pa Janez Starina, veliki prijatelj in sodelavec štandreških igralcev. Komedijski splet se razvija v čakalnici zdravniške ambulante, v kateri zamenjajo na pregled Jole-Marta Bizjak, Dolfo-Marko Brajnik, Piero-Božidar Tabaj in Vanka-Danijela Puia. Med čakanjem se pogovor in opravljanje sučeta okrog sovaščanov, posebno umrlega Toneta, ki je zelo rad pil, okrog nizkih pokojnin, zato si je Pepi omislil "nou mištir vrstočakarja"; za razne ljudi "čaka vrsto" pri zdravniku in zato mu, recimo, krojač poplača s parom hlač, mesar z mesom itd. V dialogih je več posrečenih pregovorov (Kdor prej pride, prej nejde) in

dovtipov (Vino je naš sovražnik an sovražnika je treba uničiti=popiti; pogoj za dober zakon je, da je žena slepa in mož gluhi; suhe ženske s kakur brgeše brez varštov, ne viš nikoli kam lošt roke...) ter "situacijskih nerodnosti" zaradi polomljene stolice, ki so spravili v smeh in dobro voljo gledalce ob sproščenem izvajanju nastopajočih. Med odrskih desk vajenimi in priljubljenimi igralci je svoj uspešni debi v pravi gledališki enodejanki doživela gospa Marta Bizjak Zorn, ki je v govor vnesla vtipavski zven in prejela več odobravalnih aplavzov in čestitk. Njena do sedaj zatajena igralska žilica je razločno privrela na dan. Zdi se, da bomo nadaljevanja te komedije - pri njej sta sodelovala tudi nezamisljiva šepetalka Marinka Leban in tonski upravljaev Dimitri Brajnik - deležni v jesenskih ali zimskih dneh.

Iva Koršič

Kratke

Sprejem ob državnem prazniku

Ob prazniku Republike, 2. junija 2005, je bil v parku goriške prefekture sprejem, ki ga je priredil prefekt dr. Pasquale Vergone. Prisotni so bili predstavniki javnih uprav, civilnih in vojaških oblasti ter kulturnega življenja goriške pokrajine, med njimi tudi več slovenskih.

Vladni predstavnik je prebral priložnostno poslanico državnega predsednika C. A. Ciampija. Nato je solistka ob spremljavi instrumentalne skupine zapela italijansko himno, evropsko pa smo poslušali samo v instrumentalni izvedbi. Sledil je krajši glasbeni program z operno arijo in drugimi skladbami. Med povabljenimi je bil tudi predstavnik našega tednika.

Mladinski dom: vpisovanje za šolsko leto 2005-06

Pri Mladinskem domu v Gorici - ulica don Bosco 60 - je odprto vpisovanje za šolsko leto 2005/06. Kdor se vpiše do 17. junija, si zagotovi pravico do prvih treh mesečnih po lanski ceni. Za brate/sestre veljajo popusti. Petošolkam in petošolcem bo MD od 29. avgusta do 2. septembra dopoldne nudil priložnost, da se primerno pripravijo na vstop v svet srednje šole v spremstvu prijaznih vzgojiteljev. Vpise sprejemajo od ponedeljka, 13., do petka, 17. junija dopoldne, na sedežu Mladinskega doma v ulici Don Bosco 60.

Spomnimo, da MD nudi naslednje storitve: prevoz od šole do Mladinskega doma; kosilo, malico; spremstvo pri opravljanju domačih nalog; lekcije v posameznih predmetih; strokovno pomoč pri specifičnih učnih težavah; strokovna predavanja, tečaje, ekskurzije, poletno središče. Informacije od 9. do 12. ure. Telefoni: 0481-546549, 320-7817515 ali 0481-536455; e-mail: mladinskidom@libero.it.

Gostovanje Slovenskega gledališča Buenos Aires v Štandrežu

V petek, 17. t.m., bodo prišli v goste v štandreško župnijsko dvorano A. Gregorčič igralci Slovenskega gledališča Buenos Aires iz Argentine. Predstavili se bodo z delom ruskega dramatika A. P. Čehova Striček Vanja v prevodu Josipa Vidmarja in režiji Blaža Mikliča. Premiersko so z dramo nastopili v domači dvorani Naš dom San Justo v Buenos Airesu. Štandreška ponovitev bo prva na stari celini, sledile ji bodo še druge v raznih krajih Slovenije. Gostovanja prireja izseljensko društvo Slovenija v svetu s podporo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije ob 60-letnici begunstva in 40-letnici Slovenskega gledališča Buenos Aires. Prav je, da se pristrčno odzovemo na nastop naših rojakov iz Argentine, ki so potomci beguncev, prebeglih čez lužo v hudih časih ob iskanju varnejše prihodnosti, in da jim najpristrčneje izkažemo našo hvaležnost za ta njihov obisk.

Na Gradini bo v nedeljo srečanje planincev

Na Gradini pri Doberdobu bo v nedeljo, 12. t.m., srečanje slovenskih planincev, članov planinskih društev, ki delujejo v zamejstvu, in planincev iz matične domovine. Letošnje srečanje prireja Slovensko planinsko društvo v Gorici, potekalo pa bo s pokroviteljstvom pokrajine in občine Doberdob in ob sodelovanju zadruge Dob. Dogajanje se bo pričelo v dopoldanskem času. Ob 9.30 bodo udeleženci šli na pohod v okolico Doberdobskega jezera, oz. na Gradino, kjer se bodo seznanili z zanimivostmi krajinskega parka Doberdobskega in Prelosnega jezera. Uradni del srečanja bo ob 14. uri pri centru Gradina. Za krajši kulturni spored bodo poskrbeli člani pevske skupine Sraka. Za prijetno vzdušje bo poskrbel pihalni orkester z Jesenic, zvesti udeležencem in sooblikovalec prireditve, ki poteka vsako leto v drugem kraju od l. 1972. Srečanje se bo sklenilo z družabnostjo.

Sveta maša za mir na Sabotinu

Na Sabotinu bo ob cerkvi sv. Valentina v soboto, 18. junija, ob 10. uri sveta maša za mir, ki jo prireja ob 60. obletnici konca vojne goriška nadškofija in koprška škofija v sodelovanju z goriškima občino in pokrajino ter novofořiško občino. Mašo bosta darovala z duhovniki goriški nadškof Dino De Antoni in koprski škof Matod Piriš.

Od 1. do 3. julija v parku med Borovci

35. Festival "Števerjan 2005"

In že je leto naokrog! Ko nam meteorologi napovedujejo poletni solsticij, je med Borovci v Števerjanu že pravi živ-zav: mlade vaške sile vneto pripravljajo praznični prostor za Festival narodnozabavne glasbe, ki bo letos 35. po vrsti. Organizator je želel letos obeležiti jubilej na poseben način, in sicer z novim odrom in s preureditvijo parka. Pri zrežiranju celotnega praznika, toliko bolj letos, je bilo torej potrebno ogromno moči, rok in dobre volje. Toda vzdušje, ki se vsako leto ustvari v teh treh dneh na tem pravokotniku briške zemlje ob števerjanskem trgu, poplača vse delo in napore. Upati je samo v lepo vreme. Vsi nestrpno pričakujemo, da bomo lahko že na prvem tekmovalnem večeru slišali nove

viže, polke in valčke, ki nas bodo v čudovitem parku med Borovci popeljali v svet zapeljive slovenske narodnozabavne glasbe. Vsaj za en večer bomo pozabili na vsakodnevne težave in se bomo ob gostoljubju organizatorjev Festivala ter v dobri družbi sprostiti ob nenadomestljivi briški kapljici. Tudi letos bodo delovali dobro založeni kioski, ki bodo poskrbeli za prijetno druženje po končanem uradnem delu še pozno v noč.

In res je na vaškem trgu vse živo, priprave potekajo mrzlično in pričakovanje krepko narašča. Uradna otvoritev Festivala bo v nedeljo, 26. junija, ob 18. uri, v Sedejevem domu. Kulturni spored predvideva, poleg ostalega, blagoslovitev novega odra, predstavitev brošure pravega

vaškega praznika, otvoritev razstave domačina Davida Pintarja, ki s čopičem prikazuje različne poglede na števerjansko vas in briške motive, ter nastop vokalne skupine Musicum iz Gorice. Prvi dan Festivala se bo pričel v petek, 1. julija. Z začetkom ob 20.30 bodo stopili na oder ansamblji: Mladi harmonikarji, Šum, Štrk, Ceglar, Fantje z vasi, Polka punce, Gorski cvet, Parižani, Marzel, Frajton band, Jasmin in Dinamika. Dan kasneje, 2. julija, se bodo ob isti uri pomerili ansamblji: Objem, Pr'jatli, Ojstrica, Paulič, Razpotniki, Iskra, Korenine, Hlapci, Toni Pirnar, Krjavelj, Jernej Kolar in Karavanke. V vrstnem redu nastopajočih so seveda možne še kake spremembe. Finalni del Festivala, ki bo v vi-

norodno vasico gotovo privabil ogromno ljudi od vsepovsod, bo v nedeljo, 3. julija, in sicer z začetkom ob 17.30. Krona nedeljskega srečanja pa bo, po podelitvi nagrad, nastop ansambla Franca Miheliča.

Komisijo za glasbo bodo sestavljali Slavko Avsenik ml., Bertl Lipusch, Danilo Čadež, Jože Burnik, Tullio Možina, Zoran Lupinc, Jan Leopoli, komisiji predseduje Mihael Corsi; komisijo za besedilo sestavljajo pa Irma Rauh, Milan Jež, Leonard Katz in Franka Padovan kot predstavnica organizatorja. Za ozvočenje sta zadolžena Miče Karov in Niko Klanjšček. Napovedovalca sta že ustaljeni sliki tega tekmovalnega trodnevja, in sicer Betka Šuhel in Janez Dolinar.

Vsi ljubitelji narodnozabavne glasbe in vesele družbe ste torej vabljeni od 1. do 3. julija v Števerjan, ki vas bo v najlepši obleki toplo sprejel.

Marjan Drufovka

SCGV Komel

Srečanje z glasbeno šolo Nova Gorica

V petek, 27. maja, je bila v Kulturnem centru L. Bratuž ena izmed zaključnih prireditev SCGV E. Komel. Tokratni glasbeni pok-

lon je goriška glasbena šola priredila skupaj z novogoriško in tako so se na odru zvrstili gojenci obeh šol. Bili so dobro pripravljeni in so se izkazali z

lepim in pestrim programom. Nastopili so: Mali šolski orkester SCGV Emil Komel (dir. Aleksander Sluga), Mlajši godalni orkester GŠ Nova Gorica (dir. Stela Povšič), Ansambel flavt in kitar SCGV Emil Komel, Francesca Fantini (klavir), Šolski orkester SCGV E. Komel in Mirjam Komel, klavir (dir. Luigino Pistore) ter Godalni orkester GŠ Nova Gorica (dir. Marko Kodolja). Izvajali so sk-

ladbe od J.S. Bacha, W.C. Glucka, J. Haydna in W.A. Mozarta do B. Ipavca in E. Griega. Na koncertnem listu se omenja nekaj desetletij trajajoče sodelovanje med goriško in novogoriško glasbeno šolo, izražena pa je tudi želja, "da bi nas tudi prihodnost vse bolj zblíževala in da bi skupaj ob glasbi gradili vedno bolj kvalitetno kulturno podobo tega prostora."

Razigran nastop otrok goriškega vrta Brolo

"Če si srečen..."

S tarši in dedki se na javnih nastopih svojih otrok vedno zabavajo. Prav lepo pa je bilo videti, kako

so se na nastopu ob koncu šolskega leta v petek, 27. maja, na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž še najbolj zabavali številni razposajeni otroci vrta Brolo. Tisti, ki se bodo v tem mesecu poslovili od vrta, so letos opravili desetdnevni glasbeni tečaj, ki ga je vodila Ambra Košuta; projekt je brezplačno ponudila Glasbena matica. Učiteljica Danijela Simčič

novogoriške plesne šole Urška pa je otroke naučila nekaj igrivih otroških plesov. Redne učiteljice iz vrta Rita Cej, Adriana Malic, Alessandra Marassi in Mojca Terčič so torej izkoristile pridobljeno znanje otrok in

in plesne točke. Otroci so prikazali živahne murenčke, ki so na gosli igrali "figuli figuli fagula", marljive mravljljice, ki so pridno skrbele za svoj nežni zarod, pa tudi letne čase, ki s sabo prinašajo sonce, pa tudi

stitala, ker so bili pripuščeni na osnovno šolo. Priznanje jim je podelila tudi uč. Ambra, ki jih je med petjem spremljala na kitaro oz. violino; poudarila je, da so bili pri glasbenem tečaju prav vsi zelo pridni.

zimo in mraz. V igrici so mravljljice ponudile premraženim murenčkom sadje in jih sprejele v toplo zavetišče. Hvaležni murenčki pa so bili srečni, ker so doumeli, da kdor ne dela, ostane lačen. Potem ko so otroci zaplesali nekaj zabavnih in hkrati poučnih plesov, prek katerih so med drugim lahko osvojili kar nekaj slovenskih besed, so pod taktirko uč. Mojce skupno zapeli. Najstarejši so prejeli tudi diplome ter poljubček učiteljice, ki jim je čestitala, ker so bili pripuščeni na osnovno šolo. Priznanje jim je podelila tudi uč. Ambra, ki jih je med petjem spremljala na kitaro oz. violino; poudarila je, da so bili pri glasbenem tečaju prav vsi zelo pridni.

Goriška Mohorjeva družba Predstavitev pesniške zbirke Zore Saksida Alfa in Omega

Alfa in Omega, življenjski navdih

Vsi Goričani verjetno ne vedo, da živi v našem mestu upokojena učiteljica, plodovita književnica in vsestransko ustvarjalna umetnica Zora Saksida. Zaljubljena v vse, kar je lepo, je 59 let po izdaji svoje prve knjige velikodušno ponudila javnosti še eno zbirko svojih poezij. Dragoceno knjižico z naslovom *Alfa in Omega* je založila Zadruga Goriška Mohorjeva, njena krstna predstavitev pa je bila v Galeriji Ars na Travniku v sredo, 1. junija 2005.

O avtorici, ki zaradi zdravstvenih razlogov ni bila prisotna, je urednik Marjan Markežič povedal, da so nam "taki ljudje, kot je Zora Saksida, vedno pri srcu. Zato je prav jim omogočiti, da sporočijo, kar nosijo v srcu." Poudaril je, da cenimo njeno tiho delo, poezije, "ki so vredne, da jih večkrat preberemo," saj nas vedno znova nagovarjajo in polnijo z lepoto. Zato bomo tudi še veselili, če bo v prihodnje še kaj napisala.

Zora Saksida je "v neskončnem prostoru poezije" našla "svoj in neizhoden kotic, svoj in še nepopisan travnik," je na večeru povedal Janez Povše, ki je zadel v črno, ko je takole osredotočil glavno nit njenih zlahtnih lirik: "Imeti je treba posebno sposobnost ali poseben dar, da lahko na

Foto DPD

življenje pogledamo na tak način, da vidimo njegovo celoto in istočasno tudi njegovo zaključenost. In v kolikor smo tega sposobni, in naša pesnica nas s svojo neustrašenostjo opogumlja, da je to mogoče, potem se pokaže, da ne gre za težko misel, ampak da v prepoznavanju zaključenosti in zaokroženosti v nas življenje na poseben, tako rekoč neumrljiv način zaživi. Res, osrednji vtis v preletu 61 pesmi pričujoče zbirke je, da kadar nam je dana sposobnost ali kar milost, da tukajšnje svoje življenje kot neke vrste zaključenost zares sprejmemo, potem se nam kot poseben dar razprejo obzorja večno živega življenja, za katero smo poklicani, in v tistem trenutku vse postaje naše tuzemske poti

oživijo v neki posebni, začuda srečni ubranosti." In še: "Vse se zliva v neko zaokroženo ubranost, se zliva v spokojnost in pomirjenost, nad vsem pomirjujoče lebdijo in se blagohotno smehljajo tisti Alfa in Omega, ki je osrednji življenjski in pesniški navdih in tudi rešitev. Rešitev in odrešitev, preglednost in utemeljenost

vsega, kar se je zgodilo, čeprav je bilo, kar se je zgodilo, hudo in dobro, razdrobljeno, zasenčeno, osvetljeno ali skrivnostno." Poezija Zore Saksida je bivanjska. Bralec pa zazna, da "njena zgodba postane temelj naše zgodbe in obratno, njena zgodba je pričevanje nekega življenja in naša zgodba iz njega ni izzvzeta." Zora Saksida smo hvaležni, je rekel Povše, za njeno življenje in pričevanje, za njen pogum gledati svoji zgodbi v oči, za njen prodorni in topli pogled, posebno pa za njeno "pristno prijateljstvo z Bogom, za njeno vdanost in zaupanje in s tem za prepričanje v lepši in bolj smiselni jutri ne samo za nas, ampak za vse ljudi." Boga nenehno išče in najde ne le v obpntnih znamenjih, ampak tudi "na dnu in v tišini svoje duše in skupaj z njim prepozna smisel svojega življenja." DD

SKD HRAST DOBERDOB

ob zaključku sezone vabi na

CELOVEČERNI KONCERT

SODELUJETA: MePZ HRAST iz Doberdoba, dirigent HILARIJ LAVRENCIČ, in komorni zbor DE PROFUNDIS iz Kranja, zborovodkinja BRANKA POTOČNIK KRAJNIK

v soboto, 11. junija 2005, ob 21. uri
v župnijski cerkvi v Doberdobo

Predlog župnijskega sveta

Na Binkošti vsi goriški verniki na Travniku

"Vsako leto na Binkošti, 50 dni po Veliki noči, se bomo odslej verniki iz goriškega mesta zbirali pri maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, da bomo ena skupnost, ki jo ljubezen zbira." Tako je med pridigo v travniški cerkvi povedal v nedeljo, 22. maja, upravitelj duhovnije sv. Ivana p. Mirko Pelicon. Pri maši ob 9. uri se je za to priložnost zbralo res veliko ljudi; z molitvami so pod vodstvom skrbnih katehistinj sodelovali letošnji prvoobhajanci. Obred je obogatilo lepo petje s kora, pa tudi nekaj mladinskih pesmi ob spremljavi kitare. Sam župnijski svet naše duhovnije je izrazil željo, da bi se enkrat letno vsi goriški verniki zbirali na Travniku, je povedal p.

Mirko. Tradicija je že, da Veliko noč skupno obhajamo z jutranjo mašo v stolnici. "Smo ena sama skupnost, čeprav ob nedeljah obiskujemo maše pri sv. Ivanu, pri sv. Ignaciju in pri kapucinih... Eno telo in ena kri," je na praznik Sv. Rešnjega telesa poudaril mašnik, s katerim je somaševal travniški kaplan Stanko Jericijo. Med pridigo je p. Mirko nagovoril zbrane o pomenu Sv. Rešnjega telesa; povedal je, kako je pred leti ministriral kot diakon v Rimu in nesel sedečemu sv. očetu Wojtyli kruh in vino. "Videl sem ga, kako je v tem zakramentu 'utonil', kako je bil ves prevzet od Kristusove prisotnosti." Telo vo nas uči, je dodal, nečesa pomembnega: če odprto srce sledi Božji ljubezni, se prej ali slej tudi samo spremeni v Božjo ljubezen.

In memoriam

Elda Grauner Nanut

Velika množica prijateljev in znancev se je v soboto, 4. junija, v Štandrežu zadnjič poslovila od Elde Grauner Nanut. Pokojna se je rodila v Pevmi 21. septembra 1934. Po poroki z Vilkom Nanutom se je leta 1965 priselila v Štandrež. Med cerkvenim obredom, pri katerem so peli cerkveni pevci iz Pevme in Štandreža, se je štandreški župnik Karel Bolčina, ki je tudi rojen v Pevmi, s hvaležnimi besedami takole spomnil pokojnice: "Rodili se niste kar tako in kadarkoli, ampak v tistih blagoslovljenih letih, ko je župnikoval v naši vasi svet duhovnik, navdušen planinec, zaveden narodnjak in izobražen mož g. Josip Abram. Vedno vas je pritegovala ljubezen do petja, ker ste v globini svojega srca s sv. Avguštinom gotovo začutili, da kdor poje, dvakrat molili. Bili

ste res glasbenik: ne tak, ki ga je potrebno javno razglasiti za mojstra, ampak tak, ki si je sam zaslužil pravico, da ga drugi imenujejo umetnika, umetnico. Vaš altovski glas je povzdignil

še tako preprosto ljudsko petje naše bogoslužne skupnosti, pa tudi mogočno zborovsko melodijo pevmske cerkve. Bog vam je dal talentov v obilju: nobenega niste zakopali in danes jih vračate Gospodarju v dvojni meri: dal vam je bil talent glasu, vi ste ga opilili z muzikalnostjo; dal vam je bil talent vodenja, vi ste ga razvili s svojim nesebičnim delom; dal vam je bil talent prijateljstva, vi ste ga razmnožili med prijatelji in prijateljicami. Draga Elda, v kratkem času ste dosegli večnost. Sami ste jo pričakovali, nikomur niste hoteli biti v breme in želeli ste si, da bi Gospod ne odlašal preveč dolgo. Bili ste uslišani. Sv. spoved, ki ste jo opravili, bolniško maziljenje, ki ste ga prejeli, in evharistično kruh, ki ste ga bili deležni, so tisti sprevod, ki je tudi vas popeljal domov v večne dvore."

Po maturi na slovenskem učiteljsku leta 1954 je Elda Grauner poučevala na slovenskih osnovnih šolah na Vrhu sv. Mihaela, Plešivem in v Doberdobo, kjer je največ let posvetila vzgoji mladih rodov. Zelo aktivna je bila na kulturnem področju, stalno smo jo srečevali na kulturnih in drugih prireditvah. Aktivna je bila tudi v odborih raznih organizacij, predvsem na glasbenem področju, kateremu je posvetila največ svojih sposobnosti in energij. Več let je v okvi-

ru društva Oton Župančič v Štandrežu vodila otroški zbor in sodelovala pri raznih pevskih sestavih. Prevzela je tudi skrb za zbor goriških upokojencev in nekaj časa vodila dekliški zbor na Vrhu sv. Mihaela. Hvaležni pevci so ji ob zadnjem slovesu zapeli pred štandreško cerkvijo. Elda Nanut je rada priskočila na pomoč cerkvenemu zboru v Pevmi, v štandreški cerkvi pa je redno obiskovala verske obrede. Stalno je spremljala dogajanje v Štandrežu in v širšem manjšinskem prostoru. Prizadevala si je, da bi ohranili in vrednotili dejavnosti, ki zaznamujejo naš prostor. Pred manj kot letom dni je napisala knjigo o štandreških trgovcih z zelenjavo in s sadnjem. Bila je naročena na Novi glas in ga vedno prebirala. Dan po pogrebu Elde je štandreško skupnost presunila vest, da je za vedno zatislila oči tudi njena tašča Angela Pretnar, ki je doživela lepo starost. Tudi ona je bila zelo dejavna na kulturnem področju in verna žena. Svojem izrekamo globoko sožalje.

Obvestila

Pri Mladinskem domu v Gorici - ulica don Bosco 60 - je odprto vpisovanje za šolsko leto 2005/06. Info od 9. do 12. ure na tel. 0481 546549, 320 7817515 ali 0481 536455.

Urad SSO v Gorici bo do 2.9. odprto od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure.

Romanje v Medjugorje od 10. do 13. junija. Informacije: Darko Durček (tel. 0481 882395 ali 0481 32121, Trgovina Agrosamenti) ali g. Markuža (tel. 040 229166).

Uprava NG v Gorici je od 1. junija dalje odprta: od ponedeljka do četrta od 9. do 12. in od 15. do 17. ure; ob petkih od 9. do 12. ure. Feiglova knjižnica, poletni urnik (od 13.6. do 9.9.): od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. Zaprt od 1. do 26. avgusta.

Darovi

Za misijon p. Kosa: N.N. iz Rupe 75,00 evrov.

Za cerkev na Peči: starši Deborah in Marko ob krstu hčerke Vivian 50,00 evrov.

Za misijone: N.N. Zgonik 10,00; N.N. Šempolaj 45,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.6. do 16.6.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 10. junija (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 13. junija (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 14. junija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Notranjska Reka in kraški pojavi. - Izbor melodij.

Četrtek, 16. junija: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Zlahtnost ljubiteljske kulture

40 LET PROSVETNEGA DRUŠTVA ŠTANDREŽ

◆ **Nedelja, 12. junija 2005, ob 10. uri**
Sveta maša za pokojne kulturne delavce
Župnijska cerkev

◆ **Nedelja, 12. junija 2005, ob 20.30**
Jubilejna proslava
Župnijski park pod lipami
(v primeru slabega vremena v dvorani)

◆ **Torek, 14. junija 2005, ob 20.30**
Družabno srečanje članov društva
v župnijskem parku

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Vse prijatelje in sodelavce vabimo k

MAŠI V SPOMIN NA POKOJNE VODITELJE IN DOBROTNIKE KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Sodelujeta: skupina Musicum in MePZ Lojze Bratuž

Cerkev sv. Ivana,
petek, 10. junija 2005, ob 19.30

NOVI GLAS in PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabita na ogled
diapozitiv s potovanja

PO POTEH SVETIH BRATOV CIRILA IN METODA PO SLOVAŠKI IN ČEŠKI

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
četrtek, 16. junija 2005, ob 20.30

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE in PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabita na ogled predstave
Slovenskega gledališča Buenos Aires

STRIČEK VANJA

ruskega pisatelja
A.P. Čehova

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
petek, 17. junija 2005, ob 20.30

Hit paviljon Nova Gorica / 19. maj - 30. junij 2005

“Nevideno videnje”

Metke Krašovec

Razstava Metke Krašovec, ene vidnejših sodobnih slovenskih umetnic, je pot v neko sanjsko deželo, Arkadijo, vendar ne tisto antično, iz klasičnega grškega sveta, ampak bolj osebno, intimno. Je sprehod po pokrajini, ki si jo je avtorica sama zamislila. V njej bivajo osebe iz mitologije, postavljene v drugačne odnose kot v zgodbah, ki jih poznamo. Andrej Medved, kustos obalnih galerij, ki je umetnico predstavil na otvoritvi, je razstavi dal naslov *the vision never seen before* ali “videnje, ki ga doslej še nismo videli”, njeno umetnost je označil kot *giardino chiuso*. Drobne in nežne figure zahtevajo daljši poglobljen ogled, njihova forma je obenem moderna in antikizirajoča. Liki so naslikani v eni potezi, poenostavljeni, z rahlimi deformacijami, risba pa deluje klasično, celo arhaično. Na belem papirju so, na tenki podlagi “otočkov” iz štika, z akvareloom naslikane razne skupinice oseb, živali in dreves. Med seboj so ločene v zaprte kroge in zbuja vtis, kot bi bili to ostanki antičnih fresk. Uporaba akvarela s svetlimi barvnimi toni daje

risbam prosojnost. Med njimi so prepoznavne osebe Diane in Akteona, Apolona, ki se podi za Dafne, medtem ko se

zemeljske, vlada harmonija, dovršena estetika. Narava ostaja zelo preprosta, a vseeno magična, čudežna.

ta spreminja v lovorjev grm, Lede z Zevsom v podobi laboda, druge pa asociirajo na nimfe ali bakhantke. Gole silhuete sobivajo z naravo, v kateri prevladujejo ciprese, in krotkimi gozdnimi živalmi. Ves ta svet lebdi v prostoru, v belini papirja. Dinamične figure so med seboj povezane s plesnimi koraki, nežnimi objemi ali pa ločene, zaprte vsaka vase. V tej poduhovljeni deželi, odmaknjeni od naše

Metka Krašovec je s takim načinom slikanja začela neke v drugi polovici osemdesetih let in ga do danes še ni opustila. Nekateri kritiki so ga poimenovali “neoklasicizem”. Že v začetku 80. let je začel nastajati cikel stiliziranih človeških likov na popolnoma belem ozadju. Vsaka figura ali kompozicija se svobodno giblje v nekakšnem imaginarnem prostoru. Nekatero so pobarvane,

pojavljajo se tudi napisi, človeške podobe so kombinirane z živalskimi ali pa imajo ljudje živalske attribute. Njena začetna dela pa so popolnoma drugačna. Segajo v pozna šestdeseta in sedemdeseta leta. Njena generacija se je navdihovala ob zahodno evropskem slikarstvu, z novim realizmom, popartom in vzori, ki so bili takrat najbolj aktualni. Metka

Krašovec je segala po močnih barvah, kot njeni kolegi je težila k svobodnemu izražanju erotike. Vzorec je poznala neposredno, saj je veliko potovala, poleg ljubljanske akademije se je izpopolnjevala tudi v Združenih državah Amerike in Londonu. Znala pa jih je prilagoditi takratnemu slovenskemu prostoru. Njena zgodnja faza je zaznamovana s temačnostjo in ujetostjo, nekakšno eksistencialno stisko. V drugem obdobju pa postanejo njene slike svetlejše. Začetne prazne interjerje zamenjajo človeške figure, stilizirana krajina, iskanje harmonije. Potem slika podobe iz Indije, meditativne, s pridihom kozmičnega, poleg tega pa še krajino v izrazito močnih tonih. Temu sledi vrnitev k evropskim koreninam, h klasičnim vzorom, povzemanju po antiki in združevanju v svojevrstne kompozicije.

Katarina Brešan

Kratka

V Goriškem muzeju predstavitev knjige o mladoletnih mobilizirancih v italijansko vojsko

V Goriškem muzeju zaključujejo bogato sezono predstavljanja in obravnave dogodkov in pričevanj z raznih področij, ki zadevajo goriško preteklost. Zbrali so veliko zelo dragocenih in v marsičem tudi izvirnih tem, ki jih bo muzej tudi objavil v svojem glasilu Goriški letnik ali pa jih na druge načine predstavil strokovni in drugi javnosti.

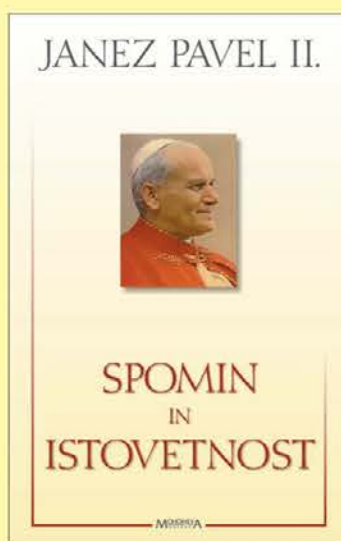
Ob koncu maja so v muzeju predstavili knjigo z naslovom *Bataglioni speciali* in s podnaslovom *Kalvarija primorskih mladoletnikov v sliki in besedi*. Avtorja, Sara Perini in Branko Čermelj, v njej opisujeta in razčlenjujeta življenjske dogodivščine in usodo okoli tisoč mladoletnih fantov slovenske narodnosti, ki so jih italijanske oblasti predčasno vpoklicale v vojsko ter jih, ker jim niso zaupale, uvrstile v t.i. posebne bataljone (*battaglioni speciali*). Pozneje, zvečine po razpadu Italije 8. septembra 1943, so se vključili v prekomorske brigade slovenske oz. tedaj tudi jugoslovanske osvobodilne vojske. Branko Čermelj meni, da je zdaj živih še okoli 100 tedanjih predčasno mobiliziranih fantov v italijansko vojsko. V Goriškem muzeju so ob predstavitvi knjige zapisali: “Pred nami je knjiga, katera nosi v sebi več kot 60 let stare dokumente, fotografije, pričevanja in tudi spoznanja zgodovinske stroke o preteklosti naših fantov, ki so bili kot mladoletniki mobilizirani v italijansko vojsko. Marsikatera bolečina in obup sta zbledela, ampak spomin na tiste hude čase še zmeraj kot duh živi med ljudmi.” /M.

Za naš jezik

Še o dvojini

Dvojina je lahko zelo romantična, saj se uporablja v ljubezenskih zgodbah, kjer sta (navadno, razen v ljubezenskih trikotnikih) dva. A razen stavkov, ki se nanašajo na ljubeča srca, kot so: *In živela sta srečno do konca dni* ali *Vse življenje sta se imela rada* ali *Še na stara leta sta se na sprehodu držala za roke*, beremo ali slišimo tudi take: *Pred dvemi tedni je minister sporočil, da bo odpotoval v tujino* ali *Pred dvemi meseci se je zgodila težka nesreča*, in pri tem nas (mogoče) v slednjih nekaj moti. In prav je tako! Saj sta ta stavka napačna. Kaj je v njih napačnega? Čeprav govorita o **dveh** tednih in o **dveh** mesecih, jih sklanjata v množini! Pravilno se torej glasita: **Pred dvema tednoma** je minister sporočil, da bo odpotoval v tujino. **Pred dvema mesecema** se je zgodila težka nesreča.

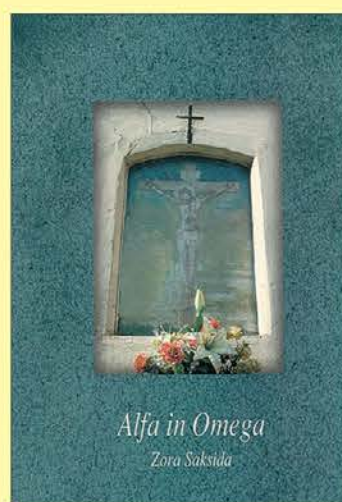
NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

JANEZ PAVEL II. **SPOMIN IN ISTOVETNOST**

izšla v sozaložbi
s Celjsko Mohorjevo
družbo in Mohorjevo
Celovec

cena: 23,00 evrov

ZORA SAKSIDA **ALFA IN OMEGA**

cena: 10,00 evrov

DORICA MAKUC **PRIMORSKA DEKLETA V NEMČIJO GREDO**

cena: 14,00 evrov

TATJANA ROJC **POGLEDI NA NOVE RAZSEŽNOSTI SLOVENSKEGA PESNIŠTVA OD PREŠERNA DO KOSOVELA**

cena: 10,00 evrov

Kratke

Knjigi založbe Mladika

Majda Artač Sturman: *Svilenapesem@2004.si*

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla nova pesniška zbirka zamejske besedne ustvarjalke Majde Artač Sturman z naslovom *Svilenapesem@2004.si*. Zbirko, katere naslov je napisan v slogu elektronskih poštnih naslovov, sestavlja osem pesniških sklopov (Pesem, Nedoločniki, Ob kavi in potici, Podobe, Na blazinah večnosti, Déja' vu, Variacije v zelenem, Svilena pesem) in spremna beseda Svilena pesem v svetu raskavih robov, s katero je pesnica sama opremila zbirko.

Pesniški izraz Majde Artač Sturman je izredno liričen in mehek, pesmi označuje svežina pomladanskih dni, a avtorica se obenem dobro zaveda kontrastov in globokih ran sodobnega sveta. V spremni besedi k zbirki pravi: "V času, kot je današnji - v času nasilja, atentatov, naraščajoče nestrpnosti, naravnih katastrof in pozabljenih vojn ter lačnih, izkoriščanih, umirajočih otrok in odraslih, moških in žensk -, moja pesem ne more biti le pesem mehkih podob iz narave, ki mi je tako blizu, ne more biti samo iskanje večnih odgovorov o življenju in smrti. V sebi čutim razpetost med nemirom sodobnega, tehnološko razvitega, različnečnega sveta in željo po skladnosti, po harmoniji zvokov in barv. V tem razponu iščem svoj pesniški izraz. Moja pesem je svilena pesem, ozemljena v mojem prostoru, zavezana Krasu, a ujeta v 'mrežo' širnega sveta."

Majda Artač, profesorica na znanstvenem liceju France Prešeren, je avtorica esejev in proz, oglašča se tudi v zamejskih revijah in tednikih. Svojo prvo zbirko pesmi *Žejni oleander* je izdala leta 2002.

Pavle Merku': *Od babe do smrti.*

Bogastvo slovenskega besedja

Jezikoslovec Pavle Merku' je pri založbi Mladika že objavil nekaj študij in priručnikov s področja jezikoslovja. Vedno je skušal študijsko obdelati jezik zahodnega področja Slovenije, ker je bil manj raziskan in ker se mu je, živeč v Italiji, rad posvetil. V zadnji knjigi, ki je izšla pred letom dni, se je lotil slovenskih priimkov na Primorskem - obdelal jih je preko 1300. V novem delu *Od babe do smrti* obravnava živost slovenske besede: kako beseda nastane, kako jo druge besede izpodrivajo in končno kako lahko tudi umre. Taka je pač usoda vseh živih bitij. In taka je na primer bila usoda besede *bába*, ki je znana po vsem slovanskem svetu. "Toda," se avtor sprašuje, "ali razumemo vsi po vsem slovanskem svetu, ko slišimo to besedo, isto, nam isto pomeni /.../ ali vsem Slovincem ta beseda isto pomeni?" Odgovor je nikalen, če pomislimo, da je v standardnem jeziku danes baba navadno starejša ženska, z več ali manj slabšalnimi pomeni, ki pa ga sploh ni imela v praslovanščini in ga še danes nima na ozemlju zahodno od Idričje, kjer je baba odrasla, poročena žena, posebno starejša. Če pa pomislimo na tržaško italijansko narečje, imajo izvorni samostalniki in vse izvedenke samo slabšalni pomen, če že ne žaljivega.

Študija je pisana strokovno, a poljudno in je posejana s številnimi primeri, ki jih avtor tu pa tam posreduje z blagim in s prijetnim humorjem.

Gledališka skupina Brce v Parizu

Gledališka skupina kulturnega društva "Brce" iz Gabrovice pri Komnu se je te dni vrnila s svojega drugega uspešnega gostovanja pri Društvu pariških Slovencev v Parizu, kjer je v župnijski dvorani predmestja Chatillon uprizorila svojo zadnjo uspešnico, komedijo Sergeja Verča "Zapleši nam še enkrat, Lili!" v avtorjevi režiji in ob pomoči igralko Minu Kjuder.

V nabito polni dvorani, ob navzočnosti slovenske ambasadorke gospe Magdalene Tovornik, je radoživa komedija o sodobnem potrošništvu doživela res lep sprejem,

ki se je kazal tako v salvah smeha, ki so spremljale predstavo, kot v sklepnem navdušenem aplavzu, s katerim so se prisotni zahvalili nastopajočim za njihov trud. Po predstavi je vokalno-instrumentalni duo ob domačih zvokih zabaval do jutranjih ur, smeh in dobra volja pa sta poskrbela, da je "pomladansko srečanje" pariških Slovencev s kraškimi komedijanti vse prehitro minilo.

Pri tem naj še zabeležimo, da je uspešna organizacija tako zahtevnega gostovanja sad veliko dobre volje in truda posameznikov, ne nazadnje pa tudi sponzorjev, ki so s svojim finančnim prispevkom omogočili gledališki skupini iz Gabrovice, da se je podala na dolgo pot v Pariz. Pri tem pomembnem kulturnem podvigu, ki je slovensko besedo ponesel v samo srce francoske prestolnice, sta nedvomno imeli največ zasluga tajnica KD "Brce" iz Gabrovice, gospa Bojana Furlan, ter predsednica Društva pariških Slovencev, gospa Eva Sutlič, ki že več let uspešno predseduje temu društvu in je ob svojem soprogu, gospodu Nikiju, tako rekoč motor kulturnega življenja Slovencev v Parizu.

Za konec naj še pristavimo, da so se člani gledališke skupine KD "Brce" že naslednji dan po vrnitvi iz Pariza sestali na vaji za novo uprizoritev, to je "Satirični kabaret", katerega premiera bo v sklopu praznovanj zavetnikov sv. Petra in Pavla v petek, 24. junija, ob 21. uri, kot običajno - pod zvezdami!

Razstava o vojnih grozotah v Brdih na domačiji Fiegl na Oslavju Na goriškem obrambnem mostišču med I. svetovno vojno

Od 28. maja do 6. t.m. je bila v sodobni kleti bratov Fiegl na Oslavju dokumentarna razstava o uničujočih posledicah prve svetovne vojne v naših krajih, ki so jo znani vinogradniki v sodelovanju z združenjem Soška fronta iz Nove Gorice in Centrom za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem, ki ga vodi Mario Muto, pripravili v okviru t.i. dneva odprtih kleti v Brdih. Na odprtju pretežno fotografske razstave - razstavljenih je bilo 180 fotografij in drugih dokumentov - se je zbralo zelo veliko ljudi, ki jih je v imenu družine in prirediteljev nagovoril Aleš Figelj. Da je razstava pomenila velik dogodek za vsa Brda in širšo Goriško, pričča tudi dejstvo, da sta se je udeležila pokrajinska odbornica za kulturo Roberta Demartin in goriški občinski odbornik za kulturo Claudio Cressatti, prav tako pa je bilo prisotnih veliko predstavnikov kulturnega, javnega in političnega življenja. Zanimivost razstave je bila tudi

Foto Bumbaca

ponovna vrnitev podobe Mateje Božje, ki se je pred prvo svetovno vojno in med njo nahajala v kapelici na Oslavju, danes pa jo hrani Pokrajinski muzej v Gorici. Fotografski material, o katerem je spregovoril

Mario Muto, ki je med drugim tudi eden največjih poznavalcev krvavih dogodkov iz prve svetovne vojne na bližnjem Sabotinu in v Brdih, je bil postavljen v čudoviti in prostorni kleti domačije Fiegl, dovolj je

bil tudi zgovoren, da je nemo kričal proti vsakemu nasilju. Za uspešen kulturni večer so poskrbeli tudi pevci skupine Akord iz Podgore, ki jo vodi Mirko Špacapan.

ZUT

Pogorelič v Novi Gorici Genij za klavirjem

Kulturni dom Nova Gorica je v torek, 24. maja, imel v gosteh enega najpomembnejših svetovnih pianistov Iva Pogoreliča. S tem ekskluzivnim koncertom je novogoriški kulturni hram okronal svojo 25-letnico delovanja. Na vrhunskem klavirskem recitalu, ki sodi v okvir Pogoreličeve svetovne turnee, je veliki pianist izvedel skladbe velikih skladateljev, ki so se preživljali kot koncertni pianisti: Frederica Chopina, Aleksandra N. Skrjabinina in Sergeja V. Rahmaninova. Pogorelič je prišel v Novo Gorico že dva dni pred koncertom, kar pomeni, da se je želel za svoj nastop čim bolj pripraviti in upravičiti svoj nesporni sloves svetovnega umetnika, pianista najvišjega ranga. Z njegovim srečanjem z novinarji se je koncertna temperatura začela dvigovati, zvečer v veliki dvorani pa je brez dvoma dosegla veličastno vrelišče. Bili smo priča koncertu sezone!

Pogoreličeva bleščeča mednarodna kariera se je začela leta 1980 s skandalom na mednarodnem Chopinovem tekmovanju v Varšavi. "Nenavadna" izvedba Chopinovih del tedaj 21-letnega

pianista je po eni strani navdušila občinstvo, po drugi pa razklala žirijo, ki je Pogoreliču preprečila nadaljevanje in udeležbo v sklepnih etapi tekmovanja, medtem ko je Martha Argerich, med pianističnimi krogi znana kot goreča zagovornica mladih nadarjenih pianistov, protestno izstopila

iz žirije in Pogoreliča označila za genija. Njegovo igranje so tudi sicer opisovali kot igranje, ki je dvesto let pred časom in ki poma pri oblikovanju sloga za

drugo dobo. Globinsko poniranje v glasbo, ki jo je pred našimi očmi oživil, je namreč Pogoreličev pogovor z avtorji in njemu lastnim odkrivanjem slojev notnega zapisa, po čemer je vedno intriganten in pripada svetovni eliti.

Hrvaški pianist, *enfant terrible* svetovnega pianizma, še posebej slovi kot prodorni interpret pianistično zahtevnih del 19. in 20. stoletja, zlasti Chopina, Liszta in Prokofjeva. Njihova dela in dela številnih drugih skladateljev je poustvarjal po vsem svetu, pri tem pa je sodeloval z zasedbami, kot so Berlinski filharmoniki, Dunajski filharmoniki in drugi. Vedno znova s svojo tenkočutno igro in interpretacijo navdušuje tako "laične" množice kot strokovno javnost. Glasbeni kritiki so ga primerjali celo s Horowitzem, Paderewskim in Rahmaninovim, njegovo igranje pa so opisovali z besedami, kot so izjemno občutenje, natančnost, tveganje, vendar brez prepuščanja naključju. Brez dvoma gre za eno najmarkantnejših osebnosti sodobne glasbene scene, za pianista, ki si je s številnimi zgoščenkami za najelitnejšo nemško založbo Deutsche Grammophon ustvaril renome, ki mu ga nihče ne more ne odvzeti ne oporekati.

V Novi Gorici je maestro, ki se je rodil v Beogradu, nastopil prvič,

v Sloveniji pa smo ga nazadnje slišali leta 2002. K nam prihaja po zelo odmevni seriji koncertov, ki jih je imel zadnje tedne po ZDA in Evropi. Med drugim je nastopil tudi v Münchnu in Berlinu, v petek pa koncertira že pred 3000-glavo množico v Rimu, konec avgusta pa bo po dolgih letih spet gost na salzburskem poletnem festivalu. Sam pravi, da so koncerti v razmeroma majhnih dvoranah, med katere brez dvoma sodi tudi velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica, zelo zahtevni, priprava nanje pa se razlikuje od tiste, ki je potrebna za dogodke, kjer mu prisluzne več kot tisoč ljudi. Gre namreč za popolnoma drugačno občutenje dvorane, energijo, potrebno za izvedbo koncerta, in veliko bolj intimno komunikacijo s poslušalci. In komuniciranje je bilo brezhibno. Pogoreličevo poustvarjanje je tenkočutno, prefinjeno, kot bi bilo s klavirjem eno. Njegova energija se prek prstov, ki so božali tipke, zlijeva v zvenenjem klavirskih strun ter plava po prostoru. Navdušujoče! Piano pianissimo je bil resničen pianissimo, forte fortissimo pa resničen fortissimo, vmes pa se je razkrila brezmejna paleta najrazličnejših nians. S svojim poustvarjanjem nas je popeljal v nevidni svet harmonij, lepote, skladnosti, nežnosti pa tudi strasti in enegije. Brez dvoma: Pogorelič je velikan na odru in velikan v svetu pianizma.

Mateja Poljšak Furlan

V galeriji Artes v Novi Gorici / Od 13. maja do 10. junija Simon Kajtna, slike

Novogoriški galeriji Artes je od 13. maja do 10. junija na ogled razstava trboveljskega slikarja Simona Kajtna. Umetnik se ne predstavlja z zaključeno serijo platen, ampak z vsebinsko različnimi deli. Razstavo bi lahko razdelili na tri tematske sklope. Največ predstavljenih slik obravnava morskotivniško, v drugi skupini je prikazana serija krajin, v zadnji pa so dela iz cikla Padlih angelov. Simon Kajtna ustvarja na meji z abstrakcijo, motivi ostajajo večinoma prepoznavni, neke pa so že zelo stilizirani, arhetipski, zreducirani na minimalno, nujno. Njegova slikovita in sproščena

slikarska poteza je obogatena s konkretnim nanosom barve, tako da delujejo platna zelo taktilno. Prevladujoč svetel kolorit pa daje njegovim pokrajinam prijeten občutek sprejemanja sveta in pomirjenosti z naravo. Umetnik jo raziskuje, se prepriča njenim oblikam, barvam, na platnih podoživlja, stilizira njene ritme. Fascinira ga ritmično ponavljanje form, vodoravnih, horizontalnih. S ponavljanjem pridobijo na mogočnosti, čeprav se jim ni treba odpovedati svoji notranji nežnosti. V tem smislu postajajo drevesa abstrahirani

pokončni predstavniki narave. Morje pa je zasnovano kot neskončna modra gmota, ki se v vsej svoji veličini izgublja v daljavi. Med razstavljenimi deli ostaja slikar še najbolj zvest figuraliki pri motivih čolnov. Ohranja njihove prepoznavne značilnosti in se celo spusti v določene detajle. Drugače pa je z ribiškimi mrežami, ki se razpete nad vodo spreminjajo v nekakšne prasimbole. Velik kontrast z modrino morske krajine in nasploh vedrino narave predstavljajo temna platna

angelov. Tudi tu so telesa zreducirana in shematizirana. Ta motiv je pogled v njegovo podoživljanje vojne iz leta 1991 in tistih, ki so sledila. Kjer zmaguje nasilje, lahko ostane samo mračen in tesnoben občutek poraženosti, smrti. Takrat človek pozabi na lepoto narave, ki jo prekrijeta rjava in črna barva. Na teh slikah izgine vsa prijaznost, tako značilna za ostala Kajtnova platna. Vendar je to delo istega človeka, človeka, ki s svojo občutljivostjo in s tem, da se istočasno lahko posveča tako različnim tematikam, kaže na to, da čuti življenje takšno, kakršno je, nikoli samo prijazno in naklonjeno.

Katarina Brešan

Praznik češenj v Mačkoljah

Rdeči sadeži kot uvod v poletje

Višek delovanja Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje je nedvomno organizacija in priprava znanega in priljubljene Praznika češenj. Tradicionalna izvedba praznika točno določa čas, v katerem naj se slavje izpelje. To je zadnja nedelja v mesecu maju, ko češnje dozori in s svojim sladkim značilnim okusom privablja v Mačkolje na robu Istre, znanca od blizu in daleč.

Letos je Praznik češenj potekal od petka, 27. maja, do ponedeljka, 30. maja, na Metežici. Štiridnevno praznovanje je tudi letos poželo lep uspeh. Čudovito sončno vreme, marljivi in vztrajni vaščani ter prijatelji smo vsak na svoj način prispevali za najboljšo, kar se je dalo. Praznik češenj je tudi tokrat potekal po dolgoletni tradiciji, z odprtjem kioskov v popoldanskih urah in zaključkom s plesom z različnimi ansambli, kot so Zamejski kvintet, Die Schilcher in ansambel MI. Ansambel Die Schilcher prihaja iz Švice, sestav pa je mešan - slovenski, avstrijski in nemški, v njem pa igra tudi brata Janez in Emil Krt, ki sta pred leti že nastopala v Mačkoljah v sestavi Ansambla Krt. Glasbeniki so se pri nas mudili in plesalce zabavali kar dva dni, in sicer v soboto in nedeljo.

Nedelja, vrhunec praznika, je bila posvečena kulturnemu srečanju. Tokrat smo v našo družbo povabili Godbo Stranje ter moški pevski zbor Sveti Nazarij iz Kopra. Godba Stranje je edini sestav v Sloveniji - in eden od redkih v Evropi -, ki igra na trobila, znana z nemškim imenom Schalmay. To so po izvoru zelo stari instrumenti, ki jih je v povoj-

nem času še izdelovalo vzhodnonemško podejete Martin Signal. Originalni instrumenti stranskih godcev so v Slovenijo prišli v letih 1925-30 prek navijačev čeških Sokolov, ki so te značilne razčlenjene trobente prodali gasilcem iz Stranj. Tako se danes veljajo za edino tovrstno godbo v Sloveniji. Stara glasbila je pred leti na novo odkril in restavriral njihov mentor Dominik Krt. Moški pevski zbor Sv. Nazarij, pod vodstvom mladega in nadebudnega pevovodje Mirana Berdona, pa je v našo sredo prinesel ljudsko pesem iz Slovenske Istre. Sestav, v katerem pojejo predvsem mladi pevci, se trudi, da bi s svojim programom ovrednotil večstoletno glasbeno tradicijo Kopra in zaledja v spletu sakralnih, umetnih in ljudskih pesmi, ki gredo od renesanse do današnjih dni.

Letošnji Praznik češenj se je sicer zaključil v ponedeljek, 30. maja, njegovo vzdušje pa vedno znova zaživi v fotografijah, ki so dostopne na spletni strani www.mackolje.org, za katero skrbi društveni član Aljoša Novak, ki je obenem tudi avtor vseh objavljenih posnetkov.

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje pa s Praznikom češenj ne odhaja na poletne počitnice. Vse člane in sodelavce Praznika češenj čaka še tradicionalni izlet. Dejavna pa ostaja tudi društveni mešani pevski zbor pod vodstvom Andreje Štucin, ki se pripravlja na zaključni letni koncert. Letošnjo zelo uspešno sezono bo sklenil v soboto, 18. junija, v prostorih bivših koprskih zaporov. Vse bralce vabimo, da se nam pridružijo in prisluhnejo prijetnemu zborovskemu petju.

ML

Politična polemika

"Zeleni privilegirajo ptiče ljudem!"

Minuli teden je tržaška sekcija stranke Zelenih izdala komunikate, v katerem ostro ocenjuje besede, ki jih je pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Peter Močnik pred nedavnim izrekel na pokrajinskem srečanju stranke glede negovanja kraškega ozemlja. Zeleni navajajo stališča, ki sta jih SSK in Močnik zavzela v zvezi z morebitnimi vinkulacijami, ki bi v prihodnje omejevale razvoj kraškega roba. Obenem je pogled Zelenih na prihodnost Krasa neposredno vezan na uresničitev Parka, kar pa za SSK pomeni v precejšnji meri odtujevanje kraške zemlje kraškemu človeku. Jabolko spora je tudi ponovna vzpostavitev Kraške gorske skupnosti, preko katere se je po mnenju Zelenih denarno okoristilo kar nekaj njenih "prijateljev".

Kako ocenjuje pokrajinski tajnik SSK navedena stališča Zelenih Maurizia Rozze in Alessandra Metza? "Metz je kandidat za tržaškega župana in torej potrebuje v prvi vrsti vidljivost in glasove tudi iz vrst sredine. Obenem se Zeleni sedaj transverzalno pogovarjajo z Illyjem istočasno za Kraški park, seslajnski zaliv in Kraško gorsko skupnost: Zeleni dobro vedo, da Illyja zanima seslajnski zaliv, in zato hočejo iztržiti nekaj na račun Parka." Po Močnikovem mnenju pojmujejo Zeleni Kraški park kot brezplačen vrt za meščane, kar bi privedlo do vinkulacije oz.

razlastitve kraške zemlje. "Med drugim je Metz glede Parka že predložil osnutek zakona na deželni ravni. Po njihovih načrtih bi Parka ne upravljali

Foto: JMP

svoji izjavi vedno bolj piker. "Zeleni v komuniqueju med drugim zagovarjajo, kako so pritiski Evropske unije končno uvedli smotno zaščito teritorija. Sprašujem se, kaj so oni zaščitili: ptiče! In to v škodo uporabe zemljišč za kmete. Zeleni namreč privilegirajo ptiče ljudem. Pod takimi pogoji se ne gre pogovarjati: ali damo prednost človeku, ki je kraško področje izoblikoval in ohranil ter obdelal, ali damo prednost ptičem," je povedal pokrajinski tajnik in dodal: "Če gremo na področje zaščite okolja, ki pa pomeni obenem tudi razvoj ljudi na teritoriju - to so investicije in dohodek, ki ga lahko od tega območja imajo domačini - no, v tej luči je vredno se pogajati. Če pa je govor le o neki popolni blokadi kateregakoli razvoja le zato, da bi meščani imeli zastoj park, travnike in gozdove, da bi se po njih nemoteno sprehajali,

meni, da je bolje, naj si Zeleni sami krojijo svoje ideje." Naš pogovor je odvr. Močnik sklenil s prošnjo, "naj Zeleni tudi povedo imena in priimke Slovencev, ki so se okoristili s špekulacijo. Kar je meni znano, so bili le Italijani, ki so na račun te afere - oz. gradenj - kaj iztržili."

Kaj pa s tem v zvezi meni deželni svetnik in Metzov 'kolega' Mirko Špacapan? "Smo v trenutku, ko - tudi po

navodilu predsednika Illyja - začnemo pogovore glede tega, kako bi znova vzpostavili KGS in posledično tudi park na Krasu. Menim, da so Zeleni s svojim napadom zgrešili cilj, saj SSK in kraški človek nista dejavnika, ki nasprotujeta razvoju območja. Priča smo namreč težnjam z vrha, ki vodijo k taki viziji prihodnosti Krasa, ki je sam noče imeti. Do složnosti različnih pogledov lahko pride le preko skupnih pogajanj, pri katerih ni izvetni glavni akter - to je prebivalstvo, ki je doslej skrbelo za to, da bi Kras ohranil svoj naravni videz."

Ali sta morda pogodbenika komunikeja tolmačila besede, ki jih je Peter Močnik izrekel na pokrajinskem kongresu stranke, kot neposreden napad nanje?

"Morda je tako. Zeleni so osnutek zakona predstavili na ožjem sestanku. Osnutek namreč ne predvideva ponovne ustanovitve KGS in posledično Parka, temveč obratno; Park naj bi upravljalo določeno število upraviteljev: nihče pa ne ve, kdo bi park vodil, in niti ni zano, kdo bi sedel v odboru." SSK je glede ponovne vzpostavitve KGS načelno naklonjena. Glede Kraškega parka pa je 'lipa' na strani jusarjev in domačinov, "ki bi gotovo bili najbolj pripravljeni dejavniki za negovanje tega načrta. Zeleni pa ne razmišljajo v to smer." Kako pa ocenjujete namigovanje glede 'kalne' uporabe denarja s strani KGS? "Te besede nimajo nikakršne osnove. KGS je delila denar, ki ji je pripadal na podlagi dogovora med deželno in Kraševci, ko jim je bila zemlja razlašena za izgradnjo Raziskovalnega centra na Padričah. Ne pozabimo, da je bilo tedaj na razpolago 21 milijard lir, od katerih okrog 13 še ni bilo izkoriščenih. KGS so naposled ukorinili, vendar obveza s strani dežele ostaja še odprta in na to Kraševci upravičeno čakajo."

Igor Gregori

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

sporoča, da je

DRUGA DEKANIJSKA REVIIJA

cerkvenih pevskih zborov, ki je bila napovedana za nedeljo, 12. junija, v Škednju odložena na mesec oktober

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

vabi cenjene člane na izredni občni zbor, v drugem sklicanju, v nedeljo, 12. junija 2005, ob 16.15, v športno-kulturni center v Zgoniku, s sledečim dnevnim redom:

1) Prilagoditev družbenega statuta predpisom zakonskega odloka z dne 28.12.2004, št. 310;

in na predstavitev družbenega obračuna ob 18. uri, s sledečim programom:

- uvodni nastop pihalnega orkestra Ricmanje in otroškega pevskega zbora Kraški cvet
- govor predsednika upravnega odbora g. Sergija Stancicha
- obrazložitev "družbenega obračuna"
- nastop mladinskega pevskega zbora Trst
- družabnost

V različnosti je naša moč

Toplo vabljeni!

Umrl je Vlado Švara

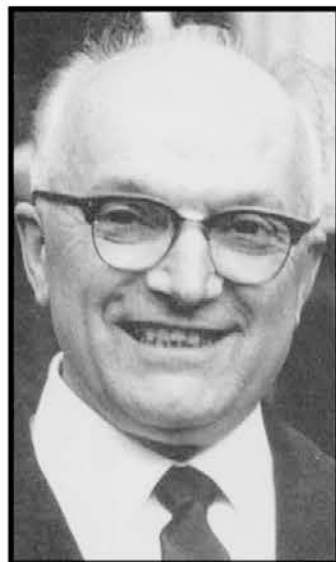
Slovenska pesem ga je spremljala vse življenje

Ko smo pred nekaj dnevi izvedeli za smrt Vlada Švara, uglednega dirigenta in kulturnega delavca, nam je prišlo v zavest, da z njim dejansko odhaja ena zadnjih vidnejših osebnosti in zagnanih delavcev na polju slovenske prosvete in predvsem zborovske kulture vsega prejšnjega stoletja na Tržaškem.

Vlado Švara, ki je umrl zadnjega marca v 98. letu starosti, se je rodil v Ricmanjah 19. junija 1907 v družini, ki nam je dala več imenitnih glasbenikov in skladateljev. Po poklicu je bil sicer elektromehaničar, že od mladih let pa je bila njegova največja ljubezen glasba, zlasti slovenska zborovska pesem v vseh svojih oblikah in izrazih.

Zato ni slučaj, da nosijo njegovi spomini, ki so lani izšli v zbirki Naše korenine pri GMD, naslov *Slovensko pesmijo skozi življenje*, saj natančno opredeljuje Vladovo zavezanost slovenski pesmi in vsemu, kar je ta pesem pomenila ljudem v naših krajih pod fašizmom, med vojno in po njej, vse do današnjih dni. Gre za osebnostne spomine, ki jih je Švara pripovedoval za Četrtrkova srečanja; oddajo

je za Radio Trst A urejala Lida Turk, ki je tudi urednica omenjene knjige.

Vlado Švara se je približal glasbi že doma, ob bratih Ernestu in predvsem Danilu, ki sta se nato pred fašističnim pritiskom umaknila v Jugoslavijo. Učil se je tudi pri Srečku Kumarju, Viktorju Šoncu in Vasiliju Mirku na Glasbeni matici v Trstu. Že pri štirinajstih letih je začel spremljati petje v domači cerkvi, kmalu pa je prevzel tudi prosvetni zbor Slavec, ki ga je vodil do razpustitve leta 1927. S fašistično prepovedjo

vsakršne oblike javnega delovanja slovenskih društev je tudi Vlado Švara stopil v nekakšno prosvetno ilegalo in nadaljeval z vodenjem zborov. Zlasti se je v tržaško zborovsko zgodovino zapisal kot dirigent šentjakobskega cerkvenega zbora, ki je tudi v letih najhujšega fašističnega pritiska vztrajal s slovensko cerkveno pesmijo, a tudi z narodnim petjem. To je bil mogočen zbor, ki je vse do vojne veliko nastopal. Sam zborovodja Švara je bil v tistih letih večkrat zaslišan, leta 1940 aretiran in za krajši čas zaprt, nato pa konfiniran najprej na otok Tremiti, od tam pa so ga premestili v Selano in nato še v Collazzone pri Perugi. S svojo poklicno usposobljenostjo, predvsem pa z veselimi značajem in zborovodskim znanjem so ga povsod zelo cenili, saj je tudi v srednji Italiji vodil cerkvene zборе in jih celo naučil nekaj slovenskih svetih pesmi z latinskim prevodom in maš. Po kapitulaciji Italije,

septembra 1943, se je vrnil v Trst in tu nadaljeval s svojim delom. Spomini, ki jih Švara posveča povojnim letom, so zelo dragoceni, saj slika delovanje znamenitega šentjakobskega zbora Ivan Cankar, jasno pa osvetljuje razmere po kominformu znotraj razcepljene manjšine na Tržaškem. Skupaj z Ubaldom Vrabcem je tedaj dolga leta bil eden nosilnih stebrov zborovske dejavnosti na Tržaškem. Švara nato srečujemo kot rednega ali priložnostnega dirigenta še vrsto let, saj je ponovno vodil tudi domači zbor v Ricmanjah in z njim ter osnovnošolci iz Ricmanj in od Domja ustvaril nekaj lepih pevskih dogodkov. Z njim torej odhaja človek, ki je verjel v nepogrešljivo vlogo petja za utrjevanje slovenske kulturne in narodne identitete med nami. Ostanimo zvesti tej njegovi dediščini! Ženi Mariji in sinu Borisu ob težki izgubi izražamo iskreno sožalje tudi v imenu uredništva in uprave Novega glasa.

Ob smrti uglednega in dolgoletnega zborovodje

VLADA ŠVARE

se klanjamo njegovemu spominu.
Ženi Mariji in sinu Borisu izraža iskreno sožalje

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

Finžgarjev dom Opčine

Letni praznik Društva Vesela Pomlad

Že 27. leto se na Opčinah mladi pevci združujejo pod modro-rumeno zastavo slovenskega otroškega in mladinskega društva Vesela pomlad, ki je v soboto sklenilo letošnjo pevsko sezono s tradicionalnim praznikom mladih pevcev "Leti pesem". Na odru Finžgarjevega doma so se zvrstile vse skupine, ki delujejo v okviru društva: Otroški pevski zbor, Mlajša mladinska pevka skupina in vokalna skupina Joy Spring. Mlajši pevci so zaključili sezono intenzivne dejavnosti, ki je imela dva viška z nastopom na božičnem koncertu ZCPZ v stolnici svetega Justa in s sodelovanjem pri izvedbi opere "Poganski kamen" Giulia Viozzija v dvorani Tripicovich v Trstu. Na zaključnem koncertu so otroci predstavili zanimiv izbor del znanih slovenskih skladateljev, komorna skupina starejših pevcev pa se je poklonila domačima avtorjema, Stanetu Maliču in Ubaldu Vrabcu. Obe skupini sta nastopili pod vodstvom zborovodkinje Mire Fabjan in

ob spremljavi pianista Marka Sancina in harmonikarja Igorja Zobina. Slednji, ki je pred kratkim dodal že dolgi vrsti prvih nagrad še zmago na tekmovanju Viozzi v Trstu, je kot gost večera obogatil program tudi s solističnim nastopom na svojo bajan harmoniko. Sledil je nastop skupine Joy Spring, ki je nastala pred dvema letoma na pobudo jazz pevke Martine Feri kot združenje pevcev s širšega tržaškega območja. Pevci so poskrbeli za pester koncert z izvedbo priredb zimzelenih uspešnic in črnskih duhovnih pesmi. Predsednik društva, gospod Franc Pohajač, je podelil priznanja in diplome pevcem, ki

Foto Kroma

več let (od 5 do 22) sodelujejo pri zborih Vesela pomlad in so se med sezono izkazali s prizadevnim in rednim delo-

vanjem. Priložnostna napovedovalka Katja Granier pa je ob koncu prireditve vabila še na pobudi, s katerima bo Vesela pomlad pričela novo sezono delovanja 2005-2006. Od 29. do 31. avgusta bo otroški zbor imel tridnevno pevsko delavnico, na kateri bodo mladi pevci poglobili svoje glasbeno znanje in ga dopolnili z zanimivimi vajami odrskega nastopanja. Tečaj bosta vodila zborovodkinja Mira Fabjan in igravec Gregor Geč. 20. septembra pa se bodo pričele urice predšolske glasbene vzgoje, ki bodo potekale enkrat tedensko, ob torkih, v popoldanskih urah pod vodstvom koordinatork pedagoškega projekta, Urške in Tine Šinigoj.

Ob 10. obletnici poimenovanja

Černigojev lik v mladih očeh

"Že 200 let stara in nima ga para..." Tako se glasi pesem, ki so jo učenci in učitelji

namreč za besedilo, s katerim se malčki poklonijo dolgi preteklosti domače šole, ki bo ravnokar danes proslavila

so pred 10 leti posvetili prošeško šolo konstruktivističnemu umetniku, ki je poleg ustvarjanju v svojem ateljeju posvetil veliko časa tudi poučevanju na tržaških šolskih zavodih, so pristojni v utemeljitvi zapisali, da je Černigoj "prispeval odločilen delež za razvoj likovne umetnosti na tem koncu Evrope in njegovo umetniško in vzgojno sporočilo potrjuje, da gre za izjemno

Foto IG

prošeške osnovne šole Avgusta Černigoj že pred časom izbrali za svojo himno. Gre

deseto obletnico poimenovanja po nepozabnem umetniku Avgustu Černigoju. Ko

osebnost, ki jo lahko mladim generacijam prikažemo kot primer ustvarjalne moči in

življenjske vedrine".

Proslava, ki so jo mladi učenci že ob začetku iztekajočega šolskega leta začeli pripravljati, gotovo ob poglobitvi pomoči učiteljskega kadra, odraža namreč to vedrino. Čeprav so vsi na šoli želeli, da bi proslava potekala v primernejših prostorih prošeškega Kulturnega doma, se bo ta jubilejni trenutek odvijal med zidovi dvorane ob društveni gostilni na Kontovelu. "Pevske, plesne in glasbene točke smo tako prikrojili novi lokaciji," nam je obrazložil učitelj in osrednji režiser proslave Jordan Ferletič, čeprav bi on raje pritrtil, da je postavitev sad sodelovanja vseh njegovih kolegov. 54 malčkov bo tako stopilo na oder: med temi bodo starejši obudili spomin na 'njihovega likovnika', medem ko bodo mlajši ponesli pred občinstvo učni načrt o rastlinah, ki so ga pripravili že na začetku šolskega leta. Tako lahko prošeški šoli kajpada čestitamo in bodočim učencem voščimo, da bi čez nadaljnjih 200 let lahko prepevali: "Že 400 let stara in nima ga para..."

IG

Obvestila

SDD Jaka Štoka - Otroška skupina v sodelovanju z Rajonskim svetom za Zahodni Kras vabi na premiero igre V. Grobovšek Do tiste stezice (režija Nicole Starc, glasba Peter Klobas, kostumi Tanja Černe), ki bo v nedeljo, 12.6., ob 18. uri v Kulturnem domu A. Sirka v Križu.

VDSI bo v ponedeljek, 13. t.m., v ul. Donizetti 3 ob 20.30. predstavitev knjige dr. Andreja Rahtna: Zaveznštva in delitve. Razvoj slovensko-hrvaških odnosov v habsburški monarhiji 19848-1918. Avtorja in knjigo bo predstavil direktor Nove revije Tomaž Zalaznik.

SKD Barkovlje, ul. Bonafata 6, vabi ob prisotnosti založnika na predstavitev knjige Tatjane Rojc Pogledi na nove razsežnosti slovenskega pesništva od Prešerna do Kosovela. Na sporedu samospjevi: Lara Komar, Matejka Bukavec, Vladislav Komar, gojenci Glas-

bene matice - šole Marij Kogoj iz razreda prof. Nore Jankovič. Klavirska spremljava Tamara Ražem, recitacije Lara Komar. V četrtek, 16. junija, ob 20.30.

Zaradi premajhnega vpisa je še vedno pod vprašajem potovanje v San Giovanni Rotondo, Firenze in San Gimignano. Čas za vpis je do nedelje, 12. t.m. Romanje bo od ponedeljka, 1. julija, do petka, 15. julija. Oglasite se pri g. Žarku Škrju v Bazovici na tel. št. 040 226117.

Klub prijateljstva vabi na izlet z ogledom metuljev in drugih zanimivosti v Bordano, Venzone in Humin v soboto, 18. junija. Vpisovanje do zapolnitve mest; telefonske številke: 040 225468 (Vera), 040 639949 (Mira) in 040 43194 (Nada).

Sožalje

Goriška Mohorjeva družba se ob smrti zborovodje in kulturnega delavca Vlada Švare klanja njegovemu spominu in izraža njegovim najdražjim iskreno sožalje.

In memoriam

Milan Bevk

V Dolini nas je kmalu po izpolnitvi svojega 93. leta zapustil Milan Bevk.

Pokojnik, trgovec po poklicu, se je rodil v Lokavcu številni družini lesnega trgovca. Že v otroških letih je izgubil starše in moral sam skrbeti za preživetje. Zaposlil se je kot trgovski pomočnik pri Špacapanovih, ki so takrat aktivno sodelovali v protifašističnih organizacijah. Tudi sam je kot mladenič dejavno sodeloval z domačo aktivistiko. Po odsluženju vojaškega roka se je preselil v Trst, kjer je kot trgovski pomočnik delal pri znanem veletrgovcu Primcu pri Domju. Po poroki z domačinko se je preselil na nevestin dom v Dolino. Tam sta z ženo Vido odprla trgovino jestvin v domačem kraju, nato pa v samem mestnem središču. Milan Bevk se je zavzelo vključil v novo okolje, kjer so ga domačini kmalu vzeli za svojega. Že med narodnoosvobodilnim

bojem je aktivno sodeloval in zasedal pomembne položaje v krajevnem okraju. Po vojni ga je Zavezniška vojaška uprava imenovala za prvega župana v Dolini. Nastopil je tudi na prvih občinskih volitvah leta 1949 na edini samo slovenski Neodvisni gospodarski listi, ki je doživela lep uspeh. Njegova "politična" izkušnja se je s tem končala in odlej se je posvetil le delu in družini. Svojo navezanost slovenstvu je dokazoval kot eden prvih članov SGZ, kot član takratne TKB, kot naročnik in redni bralec slovenskih časopisov.

Po upokojitvi je pristopil k moškemu pevskemu zboru upokojenec, v katerem je sodeloval, dokler mu je zdravje to dopuščalo. Zadnja leta je ob vidnem hiranju preživel na svojem domu ob skrbni negi žene Vide ter sina in hčere, ki sta mu z družinama stala ljubeče ob strani.

Tiho je odšel sredi noči, ko so bili ob njem žena in otroka. Naj mu bo lahko domača zemlja! Svojem izreku naše uredništvo globoko sožalje, saj je bil pokojnik od vsega začetka naš naročnik.

† Na svojem domu je mirno zaspal
MILAN BEVK
trgovec v pokoju.
Žalostno vest sporočajo žena Vida, sin Giorgio
in hči Tatjana z družinama, sestra Nada
ter ostalo sorodstvo.
Dolina, Sesljan, 3. junija 2005

Ricmanje, 24. maja 2005 Slovo od g. Angela Kosmača

"V njegovem pogovoru z Bogom ste bili vedno prisotni!"

Ob pogrebu priljubljenega ricmanjskega župnika Angela Kosmača je tržaški škof Evgen Ravignani v svoji homiliji izrekel besede, ki jih objavljamo. Moji dragi sobratje duhovniki, sestre Bogu posvečene, bratje in sestre v Gospodu, z liturgičnim obredom se danes poslavljamo od našega brata monsinjorja Angela Kosmača in ga izročamo Kristusu, dobremu Pastirju, ki naj ga predstavi Očetu, da ga sprejme v svojo luč in svoj mir v svojem kraljestvu. Mi, škof in duhovniki, ki nam je bil brat, prijatelj in sodelavec, se Bogu zahvaljujemo za njegovo

duhovniško življenje in njegovo velikodušno služenje. Obenem vi vsi izražate svojo hvaležnost Bogu, ki vas je njemu izročil, da vam je bil toliko let, od leta 1963, pastir in oče. On je živel tu, z vami, in je z vami delil vaše skrbi, vaše veselje in trpljenje. V dolgi dobi svoje duhovniške službe med vami vam je bil zanesljiv učitelj vere, krepil je vaše upanje, bil vam je izkušen in moder svetovalec (prim. Dan 12,3), bil vam je opora v trenutkih preizkušnje in stiske, dajal vam je poguma, da ne bi v vas opešalo zaupljivo pričakovanje boljših časov. Z vami je delil tudi vaše veselje,

ob oni preprosti in lepi ljubezni, ki postane družina v zakramentu svetega zakona, in ob glasovih otrok, ki kot cvet pojejo slavospev življenju. Z vami je tudi iskreno in skoro strastno ljubil zgodovino tukajšnje vasi in njene plemenite in lepe navade ter jih je hotel v muzeju izročiti novim rodovom kot dediščino, ki naj bi jo cenili. V njegovem pogovoru z Bogom ste bili vi vedno prisotni, vaši obrazi, vaše zaupane mu pripovedi, ki jih je poslušal in jih skušal razumeti, vaša hrepenjenja, ki ste mu jih zaupali in mu jih priporočili v molitev, da bi se uresničila, vaše družine s svojimi problemi, drage vam osebe, ki trpijo. Bogu je govoril

o vas, ker ni živel samo z vami, ampak za vas. Tako vas je gošpod Angel, vaš župnik, ljubil, kot je ljubil tiste, ki jih je srečeval v drugih skupnostih, h katerim je bil v pokorščini poslan - s spoštljivo in obzirno ljubeznijo, ki ga je označevala rahla strogost, toda iskrena in pristna v pripravljenosti, da dá življenje za vas: "Na tem smo spoznali ljubezen, da je on dal življenje za nas; tudi mi smo dolžni dati življenje za brate" (1 Jn 3,16). "Gospod ima svoje načrte tudi z Ricmanji," mu je rekel škof, ko ga je leta 1963 poslal k vam. Ta Božji načrt je gošpod Angel uresničil skupno z vami, in to odločno in zavzeto, tudi če ne brez trpljenja, kot je to sam omenil v svojih spominih Trnjeva pot slovenskega duhovnika. Hodil je seveda po trnjevi poti in to trnje me spominja na Kristusovo trnjevo krono in na misel apostola Petra: krona pravično-

sti, ki ne ovane, je prihranjena tudi njemu kot vsem dobrim pastirjem (prim 1 Pt 5,4). On nadaljuje s svojo molitvijo pri Bogu za vas, ker želi, da bi bili tudi vi nekega dne skupno z njim. Kajti duhovnik moli tako, kot je molil Jezus: "Oče, hočem, naj bodo tudi ti, ki si mi jih dal, z menoj tam, kjer sem jaz" (Jn 17,24).

Ne bi hotel, da bi opustil še drugo sporočilo, ki nam prihaja po gospodu Angelu. On si je zavzeto prizadeval za edinstvo kristjanov. Njegovi študiji in njegov doktorat v vzhodnem bogoslovju so ga pripravili na resen in trajen ekumenski dialog, posebno še z vzhodnimi Cerkvami. V svetem bogoslovju, ki ga je vzljubil, da je maševal tako v latinskem kot bizantinskem obredu, sta se družili dve veliki duhovni tradiciji, skoro bi rekel kot obredna anticipacija tega, kar je Janez Pavel II. povedal

Cerkvi, da naj diha z obema pljučnima kriloma. Veliko je storil v škofiji na tem področju s kompetentnostjo in zavzetostjo. Kapela svetega Leopolda Mandiča, ki jo je postavil pri Domju, je bila zanj priljubljen kraj ekumenske molitve. Ostala nam bo kot znamenje njegove skrbi za edinstvo kristjanov in spodbuda, da nadaljujemo z molitvijo, da se uresničijo Jezusove besede: Oče, prosim te, "da bi bili vsi eno, kakor si ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bi bili tudi oni v naju eno, da bo svet veroyal" (Jn 17,20-21). In sedaj, dragi brat, izročamo te v Očetove roke. Naj ti pride naproti Kristus s svojo drago Materjo in s svetim Jožefom, ki si ga vedno častil in katerega čaščenje si širil v njegovem svetišču. Naj bo miren tvoj počitek v pričakovanju vstajenja. Spomin nate naj ostane med nami kot blagoslov. Amen.

Janez Kramberger med vojaki

Slovinci na Koroškem počastili leto obletnic

Skupno proslavo vodilnih organizacij se je slovenska manjšina na avstrijskem Koroškem v nedeljo, 5. t.m., v Celovcu spomnila 60. obletnice konca druge svetovne vojne, 50. obletnice podpisa Avstrijske državne pogodbe in njenega 7. člena ter 10. obletnice članstva Avstrije v EU. Osrednji govornik, predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl, je ob tem posebej poudaril vlogo slovenskih partizanov v boju za svobodo in izrazil pričakovanje po "več doslednosti v zahtevi za izpolnitev člena 7" od Slovenije. Na slovesnosti v t.i. letu obletnic je govoril tudi predsednik komisije državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Janez Kramberger (na sliki).

Opozoril je na pomen 60. obletnice konca druge svetovne vojne za koroške Slovence, kajti zanje se je leta 1945 končal čas grozodejstev, ki "morajo biti v opomin." Obenem se je Kramberger dotaknil vprašanj zgodovinskih zamer, ki bremenijo zlasti sožitje med manjšino in večino na avstrijskem Koroškem. V tem oziru je pozval, da "preteklost ne sme biti razlog za razkole znotraj naroda in med manjšinskim in večinskim prebivalstvom". Manjšine naj bi zares postale vez med narodi in državami. Predsednik Zveze slovenskih izseljencev (ZSI) Partl je poudaril pomen oboroženega slovenskega partizanskega upora pri pogajanjih za ADP. Moskvska deklaracija iz leta 1943 je namreč med pogoji za ponov-

no samostojnost Avstrije navedla tudi prisotnost oborože-

nega protinacističnega upora na tleh republike Avstrije. Du-

naj pa se je zaradi pomanjkanja lastnega avstrijsko-nemškega upora kasneje skliceval prav na slovenske partizane.

Kot je dejal Partl, je treba "zavračati podtikanja koroške nacionalistične družbe o izmišljenih grozodejstvih partizanov, ki služijo samo zakrivanju resničnih zločinov tega krvavega režima, ki je drugo svetovno vojno povzročil." Glede 7. člena ADP, ki zagotavlja slovenski manjšini posebne pravice, pa je Partl omenil "grenko kapljo, da ta člen po 50 letih veljavnosti še vedno ni izpolnjen". Kajti, kot je poudaril, "delna izpolnitev ni izpolnitev."

Na slovesnosti slovenskih organizacij v Celovcu je spregovorila tudi poslanka v dunajskem državnem zboru in referentka zelenih za manjšinska vprašanja Terezija Stoitsits, ki je glede protinacističnih upornikov še posebej poudarila potrebo, da se "moramo pokloniti tistim ljudem, ki so tedaj spoznali pogubnost in nevarnost tega sistema in ki so tvegali svoje življenje za svoje ideale". Ti so po njenih besedah omogočili, da danes živimo v svobodi.

Kakovosten glasbeni nastop na Trbižu

V gosteh primorski harmonikaši

V obnovljenem občinskem kulturnem centru na Trbižu je v soboto bil v gosteh Harmonikarski orkester Zveze primorskih glasbenih šol z zanimivim in kakovostnim programom.

Privedite so organizirali Slovensko kulturno središče Planika, Glasbena Matica/glasbena šola Tomaža Holmarja in Občina Trbiž pod pokroviteljstvom Gorske skupnosti za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino in Občine Naborjet-Ovčja vas.

Harmonikarski orkester je z veliko večino in pod odličnim strokovnim vodstvom svojega dirigenta Claudia Fur-

lana zaigral vrsto znanih skladateljev Schwencka, Piazzolle, Bibermana in drugih, tako da je bil predstavljen repertoar zanimiv za vsakogar. Koncert je bil pri poslušalcih zelo cenjen, žal pa bi lahko bil zaradi visoke kakovostne ravni bolj obiskan.

V imenu trbiške občinske uprave je na prireditvi pozdravil župan prof. Franco Baritusio; slednji se je ostalim soprirediteljem zahvalil za dogodek in istočasno vabil, da se dejavnost na kulturnem področju nadaljuje tudi v obnovljenih prostorih kulturnega centra na Trbižu.

Rudi Bartaloth

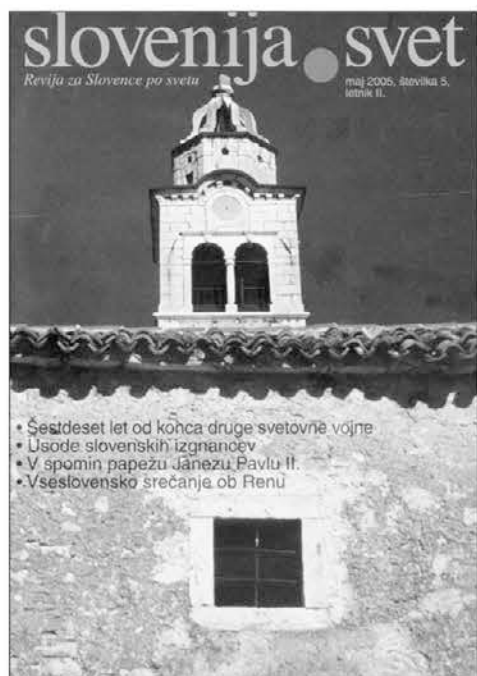
Revija Slovenija.svet, maj 2005

Revija, ki povezuje Slovenijo z vsem svetom

Majška številka revije Slovenija.svet prinaša kar nekaj zapisov ob 60-letnici konca druge svetovne vojne. Tržaški zgodovinar dr. Jože Pirjevec, eden najuglednejših poznavalcev politične zgodovine 20. stoletja, je v pogovoru z urednico uvodoma umestil medvojno dogajanje v Sloveniji v širše zgodovinske okvire. Ob tem se je dotaknil tudi vprašanja, v kolikšni meri je v času druge svetovne vojne v Sloveniji divjala revolucija pa tudi državljanska vojna. Predvsem pa je opozoril, da je Slovenija s svojim uporom okupatorju dočakala konec vojne kot zmagovalka in da si tega ugleda ne sme za nobeno ceno zapraviti.

O pomoči ameriških Slovencev matični domovini v drugi svetovni vojni piše zgodovinar Joseph Valenčič iz Združenih držav Amerike. Pri tem izpostavlja vlogo Slovensko-ameriškega narodnega sveta, ki je med drugo svetovno vojno vpostavljal goste mreže svojih podružnic in intenzivno lobil pri ameriških oblasteh za svobodno Slovenijo v okviru federativne Jugoslavije. Častni predsednik Slovensko-

ameriškega narodnega sveta je bil pisatelj Louis Adamič. O drami slovenskih izgnancev med drugo vojno je zapis prispeval

• Šestdeset let od konca druge svetovne vojne
• Usode slovenskih izgnancev
• V spomin papežu Janezu Pavlu II.
• Vseslovensko srečanje ob Renu

Stanislav Jesenovc.

Iz Združenih držav Amerike prihaja tudi glas zgodovinarja Rudolfa Šusla, urednika slovenskih strani Ameriške domovine, ki podaja celostno podobo naseljevanja Slovencev v Clevelandu in predstavlja njihovo

kulturno in družbeno delovanje. Pri tem ne more mimo dejstva, da slovenska beseda v ZDA izginja, kar pa še zdaleč ne pomeni, da so potomci slovenskih izseljencev na Slovenijo tudi pozabili.

V majski številki Slovenija.svet ne manjka zapis o pokojnem papežu Janezu Pavlu II., ki je bil Sloveniji prav posebno naklonjen; zanimiv pa je tudi portret enega tačas najpomembnejših vatikanskih diplomatov, Slovenca, apostolskega nuncija Ivana Jurkoviča, ki trenutno deluje v Ukrajini. O zmagah in stiskah Slovencev v Nemčiji govori poročilo z vseslovenskega posveta v Ruedesheimu ob Renu. Gre za tradicionalno letno srečanje predstavnikov slovenskih društev, katoliških misij in učiteljev slovenskega dopolnilnega pouka s predstavniki slovenske države, na katerem si udeleženci izmenjajo

stanislav Jesenovc. Iz Združenih držav Amerike prihaja tudi glas zgodovinarja Rudolfa Šusla, urednika slovenskih strani Ameriške domovine, ki podaja celostno podobo naseljevanja Slovencev v Clevelandu in predstavlja njihovo

mnenja, koordinirajo delo, predvsem pa opozarjajo slovenske oblasti na vse tiste težave, ki jih sami ne morejo rešiti.

Iz domačih logov tokrat nekaj več o razstavi Franca Kavčiča, velikega in doslej slabo poznane slikarja s preloma 17. v 18. stoletje. Kavčič je večji del svojega ustvarjalnega življenja preživel na Češkem, doma pa je tokratna velika razstava v Narodni galeriji pravzaprav prva celostna predstavitev njegovega dela. Iz zakladnice slovenskih umetnikov v svetu predstavljamo tokrat Stanislava Rapotca, po rodu iz Trsta, ki pa je večji del svojega življenja preživel v Sydneyju v Avstraliji, kjer so nastala tudi njegova najpomembnejša dela.

V razdelku iz zamejstva prinašamo tokrat zapis iz Hrvaške, kjer so ustanovili manjšinsko koordinacijo, ki predstavlja dotlej dokaj razpršena društva, medtem ko prihaja iz Porabja klic na pomoč pri reševanju manjšinskih šol. Tudi v majski številki Slovenija.svet ne manjkajo utrinki z morja in iz gora, iz zakladnice kulturne dediščine, jezikovni kotiček, sport, kresničje in seveda križanka. Predvsem pa so vredni pozornosti zapisi iz sveta, ki jih prispevajo sodelavci iz najrazličnejših društev, katoliških misij in posamezniki. Za konec le še vabilo k branju revije, ki Slovenijo povezuje z vsem svetom.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja NAGRADNI NATEČAJ za diplomsko, magistrsko in doktorska dela na temi: A - Slovenci v zamejstvu, B - Slovenci v izseljenstvu. Namen natečaja je spodbujanje in nagrajevanje raziskovalne dejavnosti dodiplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenske tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske etnične in nacionalne identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomska, magistrska in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematike slovenskih manjšin v sosednjih državah ter slovenskih izseljencev.

Na natečaj Urada lahko pridejo v poštev tudi dela, ki kandidirajo na drugih podobnih natečajih. Upoštevana bodo dela, zagovarjana v obdobju od 1.11.2004 do 1.11.2005.

Nagrajena bodo tri dela za področje zamejstva in tri dela za področje izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 170.000 SIT ter po dve nagradi v višini 130.000 SIT. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presežati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in fonda 860.000 SIT.

Najboljša dela bodo na željo nagradjencev prejela tudi priporočilo Urada za objavo.

Strokovna komisija bo ocenjevala diplomsko, magistrsko in doktorska dela z različnih področij na temo slovenskega izseljenstva oziroma slovenskih manjšin v sosednjih državah. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije: izvirnost teme-pristopa, uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanosti z njo, strokovnost in zahtevnost dela.

V soglasju z avtorji bo Urad prispela dela ali njihove kopije obdržal v svojem arhivu.

Način in rok prijave na natečaj

Kandidati naj na naslov Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Železna cesta 14, 1000 Ljubljana s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela, potrdilo o opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora ter kratek življenjepis z osebnimi podatki in kontaktnim (tudi elektronskim) naslovom.

Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 18. novembra 2005, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do februarja 2006. Svečana podelitev nagrad bo sledila predvidoma v spomladi leta 2006.

Dodatne informacije na tel. 01 430 28 10 (vsak delavnik med 9. in 15. uro).

Skupina mednarodnih izvedencev v Ukvah

Jezikovna slika Kanalske doline

Slovensko kulturno središče Planika je sprejelo v svoje prostore v Ukvah člane Mednarodne izvedenske delovne skupine za eksonime, ki deluje v okviru skupine strokovnjakov za zemljepisna imena pri Organizaciji združenih narodov (UNGEGN - United Nations Group of Experts on Geographical Names). Skupino znanstvenikov je vodil prof. dr. Milan Orožen Adamič z Geografskega inštituta Antona Melika pri ZRS SAZU v Ljubljani, ob njem pa je skupino spremljal še mag. Blaž Komac, sodelavec inštituta in

dober poznavalec Kanalske doline.

Skupina, ki so jo sestavljali strokovnjaki od Latvije prek Grčije do Koreje, se je z velikim zanimanjem seznanila z jezikovno situacijo Kanalske doline. Predvsem jih je zanimala večjezična raba krajevnihih imen: toponimi, ledinska imena krajev ter dvo ali večjezična zemljepisna imena krajev na tromeji.

Pred obiskom v Ukvah so se strokovnjaki povzpeli na tromejo in si ogledali druge vasi Kanalske doline.

RB

V Celju pretresljiva razstava o grobiščih in žrtvah povojnih pomorov

Tudi v Sloveniji zaskrbljenost zaradi krize v Evropski uniji

V Sloveniji se je nenadoma zgodilo to, česar desetletja prej ni bilo mogoče doseči. Nihče več javno ne zagovarja ali poskuša opravičevati povojnih pomorov, pač pa je prevladalo spoznanje, da je treba krivce zločinov tudi odkriti, jim dokazati njihova ravnanja in jih pravno sankcionirati. Povojni pomori so bili zločin, ki ga je treba obsoditi, sta dejala tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan in predsednik Zveze združenj borcev Slovenije dr. Janez Stanovnik. Ob tem pa sta kritizirala vlogo nekaterih medijev, predvsem državne TV in komercialne Pop TV, ki so ob vložitvi ovadbe zoper Mitjo Ribičiča že namigovali na njegovo krivdo pri izvajanju pobojev v Sloveniji, o čemer pa se pristojno državno tožilstvo še ni izreklo. Časnikarji pa so pri poročanju o celotni zadevi najbrž pretiravali tudi zaradi tega, ker je Mitja Ribičič znana osebnost v Sloveniji in javnost je zelo zainteresirana, da izve vse podrobnosti o njegovem primeru.

Teolog in publicist Drago K. Ocirk je v kolumni, objavljeni v časopisu Dnevnik 3. t.i., zapisal, "da bolj kot kopni strah pred nekdanjim režimom, bolj se pravna država uresničuje tudi v praksi. Državni uradniki ne bi podali ovadbe o sumu genocida, pa naj bi imeli še tako krepke obremenilne dokaze, če se ne bi počutili varne in bili brez strahu pred sankcijami oblasti. Prvič po vojni se čutim varnega, mi je zaupal duhovnik, in čutim olajšanje. Počutim se prost in z menoj tudi veliko drugih državljanov Slovenije. Rane preteklosti pa se bodo zacelile, ko bodo tudi katoličani presegli občutke manjvrednosti, ki jih je obdobje preganjanj neogibno pustilo."

V muzeju novejših zgodovine v Celju je odprta razstava, ki jo nekateri - med njimi tudi znana filozofinja Spomenka Hribar - označujejo za najbolj pretresljivo in dramatično, kar jih je bilo kdaj v Sloveniji. Na razstavi z naslovom Prikrito in očem zakrito je na ogled gradivo o 410 doslej odkritih grobiščih v Sloveniji, njihovih lokacijah in domnevnem številu žrtev v njih. Razstavljene so kosti žrtev in njihovi osebni predmeti,

ki so jih našli v grobiščih. Avtor te razstave je zgodovinar dr. Mitja Ferenc, ki je v obširnem večjezičnem katalogu opisal dosedanje odkrivanje grobišč žrtev raznih narodnosti, ki so jih nove oblasti pomorile pretežno maja, junija in julija 1945. Prikazana je tudi kopija brzojavke Edvarda Kardelja, ki je Borisu Kidriču, tedanjemu predsedniku slovenske vlade, 25. junija 1945 naročil, "naj ne bodo tako počasni v čiščenju (ubijanju), kot so bili dotlej." Vlada, Državni zbor in politične stranke tudi v tem predpočitniškem obdobju inten-

zivno delujejo na raznih področjih. Tudi v Sloveniji vsi vodilni politiki izrekajo zaskrbljenost zaradi zapletov, težav ali celo krize v Evropski zvezi, ki so predvsem posledica neuspešnih referendumov o evropski ustavni listini v Franciji in na Nizozemskem. Boje se, da bi EU odložila začetek pogajanj o vstopu Hrvaške v povezavo, kar bi lahko povzročilo zastoj pogovorov med Zagrebom in Ljubljano o

pripravlja na največjo nalogo od osamosvojitve Slovenije dalje, namreč na predsedovanje evropski povezavi. Izvaja kadrovske, finančne in organizacijske priprave na prvo polovico leta 2008, ko bo Ljubljana prestolnica EU, predsednik slovenske vlade pa njen glavni predstavnik. V Bruslju bodo kadrovske okrepili predstavništvo Slovenije pri EU, grad Jable pri Ljubljani pa bodo preuredili v protokolarni objekt vlade za predsedovanje evropski povezavi.

Domneve o možni zamenjavi Antona Ropa s položaja predsednika LDS

V Sloveniji si vlada prizadeva za več sprememb oz. dopolnitev raznih zakonov, s čimer tudi izpričuje svoj program in usmeritev. Gre, denimo, za nov zakon o RTV Slovenija, spremembe pokojninskega sistema, namenjene višjim pokojninam, spremembe zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter za pobudo ekonomistov za uvedbo enotne davčne stopnje. Le-ta naj bi bila pravičnejša za vse Slovence, zlasti pa naj bi odpravila sedanjo visoko stopnjo obdavčitve plač, pri čemer je Slovenija na enem prvih mest v svetu. Zoper uvedbo enotne davčne stopnje odločno nastopajo sindikati, češ da bi z njo še povečali revščino socialno najbolj prizadetih slojev.

Medtem politični opazovalci in nekatera javna glasila napovedujejo možno zamenjavo Antona Ropa s položaja predsednika LDS. Pripisujejo mu velik del krivde za poraz omenjene stranke na lanskim parlamentarnih volitvah. Med njegovimi možnimi nasledniki na čelu LDS omenjajo tudi nekdanjega predsednika države, Milana Kučana.

Marijan Drobež

Iz nove številke mesečnika Ampak

Objektivno zgodovinopisje v Sloveniji še v začetkih

Mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo Ampak, ki ga izdaja založba Nova revija, postaja v Sloveniji čedalje bolj cenjen in vpliven. V novi številki je več se-

pričela oblikovati in utrjevati nova diktatura, ki je trajala vse do osamosvojitve Slovenije leta 1991.

Pisatelj in akademik, profesor Alojz Rebula je kategoričen, jase in zvest svojim znanim stališčem. V jeziku, ki je zmes političnega in filozofskega besednjaka, v uvodniku z naslovom Slovenska meditacija, zaznava največ spoštovanja pred misterijem, v katerem smrtniki smo, ponižnega spoštovanja pred misterijem življenja in smrti. Gre v prvi vrsti za slovensko državljansko vojno, za pietas (slovenska pieteta ne obsega latinskega pojma) do prav vseh mrtvih v njej, predvsem vojakov, partizanov, domobrancev in kraljevih borcev, do tistega vseobjemajočega sočutja, kakršno sem zaznal pri odhajajočem zgodovinarju Tonetu Ferencu. Iz občutja, da bomo vsi, ki danes živimo, pišemo in beremo, že v tem stoletju mrtvi.

V svojem razmišljanju pisatelj analizira besedo in pojem revolucija, "ki so jo sedaj sicer izločili iz besednjaka. Zakaj to izogibanje, ki meji že na sramovanje. Očitno ga ne bi bilo treba, ko bi beseda revolucija slovenskemu človeku pomenila nekaj zgodov-

vinsko pozitivnega in civilizacijsko častivrednega. Dokazovati, da je revolucija bila? Ali ne bi bila to žalitev razuma? Prvi tvorec revolucije, Edvard

Kardelj, jo je tekoče uporabljal, z epsko sakralnim patosom. V istem tonu jo je vsaj enkrat uporabil Milan Kučan, ko je pedagoške delavce hotel imeti za "vojake revolucije".

Alojz Rebula (foto JMP)

Do sodnega dne bo štrlela grmada 12.000 pobitih mesec ali več po koncu vojne v Evropi. Človek, ki da kaj na intelektualno poštenost, mora s spoštovanjem slediti pisanju dr. Tineta Hribarja, ki se skuša - ne toliko iz zgodovinskega kot iz etičnega zanimanja, iz svojega uvida v "svetost" mrtvih - razvedeti o celotni moralni problematiki, pred katero holokavst postavlja razmišljujočega Slovence. Za označitev dogodka,

ki po obsegu in grozljivosti nima para v naši zgodovini od naselitve sem, se je izpod njegovega peresa izvila velika začetnica: Zločin. Zločince je navedel Edvard Kocbek v svojem dnevniku: bili so to Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Ivan Maček, Miha Marinko in Boris Kraigher."

Časnikar Jože Možina pa je za mesečnik Ampak napravil intervju z zgodovinarjo Tamaro Griesser-Pečar. Dejala je, "da je zgodovinar nasprotnik vsakega totalitarizma. Razmeroma jasno je, kaj praznujejo v državah, v katerih je bil po drugi svetovni vojni demokratični sistem. Tam praznujejo osvoboditev: v deželah, kjer pa je eno nasilje nadomestilo drugo, ne moremo govoriti o svobodi."

Ugledna zgodovinarica je na neko vprašanje odgovorila, "da je Komunistična partija dopuščala zgolj enostranski prikaz zgodovine druge svetovne vojne. T.i. narodnoosvobodilni boj je obravnavala povsem nekritično. Povečevali so narodnoosvobodilni boj in "ljudsko revolucijo" in enačili revolucijo in upor. Tradicionalne stranke, krščanska gibanja, Cerkev itd., je oblast ožigosala kot kolaboracionistično. Očitek kolaboracije ni bil samo učinkovito sredstvo za preganjanje ljudi, temveč tudi propagandno orodje v šolah." Zgodovinarica Tamara Griesser-Pečar bo kmalu izdala novo knjigo z naslovom Cerkev na sodišču.

M.

Kratke

Na Primorskem je bilo skoraj 15 tisoč žrtev vojne in revolucije

Državni svet, to je drugi dom slovenskega parlamenta, je pred nekaj dnevi izdal Zbornik z naslovom Žrtve vojne in revolucije. V njem so objavljeni prispevki o žrtvah medvojnega in povojnega obdobja v Sloveniji, v obeh nasprotujočih taborih, torej na strani revolucije in tudi t.i. protirevolucije. Gre za gradivo s strokovnega srečanja, ki je bilo 11. in 12. novembra 2004 v Ljubljani. Sodelovalo je petnajst referentov, od tega je trinajst doktorjem znanosti, drugi pa so znani zgodovinarji, pravniki ali filozofi.

Sodeč po zbranih podatkih, je bilo v Sloveniji skupaj skoraj sto tisoč žrtev vojne in revolucije. V tem okviru objavljamo prikaz žrtev na Primorskem. V tej pokrajini oz. na območju Primorske je delež žrtev med prebivalstvom 5,6%, saj je od okoli 260.000 prebivalcev v drugi svetovni vojni po dosedanjih podatkih izgubilo življenje 14.682 oseb. Okoli 160 od teh po vojni. Med žrtvami na Primorskem je bilo 6.181 civilnih oseb, v partizanskih enotah je padlo 7.007 borcev, pri vaških stražah je bila ena žrtev in pri slovenskih četnikih jih je bilo pet. V domobranskih enotah na Primorskem je bilo 198 žrtev, največ, kar 1.161, pa je bilo žrtev med Slovenci, ki so bili mobilizirani v italijanske vojaške enote. Življenje so izgubili med boji v raznih državah. Dejansko število žrtev vojne in revolucije na Primorskem pa je bilo najbrž še večje, o čemer Inštitut za novejšo zgodovino nadaljuje raziskave. / M.

Univerza v Novi Gorici naj bi bila elitnega značaja

Predsednik visokošolske izobraževalne in znanstveno-raziskovalne ustanove Politehnika v Novi Gorici, prof. dr. Danilo Zavrtanik, je v pogovoru posebej za naš tednik obravnaval priprave oz. postopek za preobrazbo omenjene ustanove v univerzo, ki bi bila četrta v Sloveniji. O novem statusu bo odločal Svet za visoko šolstvo, predvidoma še v tem letu. S Politehnike so najvišjemu organu v Sloveniji za področje šolstva poslali zelo podrobno obrazložitev predloga za spremembo statusa, ki skupaj s prilogami obsega kar okoli 150 strani.

Nova univerza v Novi Gorici naj bi imela takšno število fakultet oz. izobraževalnih programov, kot jih imajo obstoječe univerze v Ljubljani, Mariboru in na obalnem območju. Število študentov pa bo nižje, bilo naj bi jih le okoli tisoč. Prof. dr. Danilo Zavrtanik je ob tem poudaril, da se univerzitetni profesorji lažje in bolj uspešno posvečajo manjšemu številu študentov in s tem prispevajo k večjemu znanju in boljšemu uspehu. Univerza bo nadaljevala usmeritev sedanje Politehnike, ki za sodelovanje v izobraževalnem in znanstveno-raziskovalnem procesu vabi samo znane, uspešne in preizkušene profesorje oz. strokovnjake. Skratka, ustvarili bodo pogoje in ozračje za to, da bi bodoča univerza postopno lahko postala elitnega značaja. Pri tem bo njeno vodstvo poskušalo pridobiti za sodelovanje tudi slovenske šolnike oz. izvedence iz zamejstva v Italiji.

Univerza Nova Gorica, tako se bo ta ustanova imenovala, bo delovala v Novi Gorici, Rožni dolini pri Novi Gorici, v Ajdovščini in v Vipavi. Še letos naj bi svoj prvi oddelek odprla tudi v Gorici.

Bogato dogajanje ob prazniku češenj in občinskem prazniku v Brdih

V Goriških Brdih že od 3. junija potekajo najrazličnejše kulturne, zabavne in družabne prireditve v okviru praznika češenj, ki je vsako leto največja in najbolj odmevna kulturna in turistična prireditev na tem območju. Udeleži se je povprečno nad 20 tisoč obiskovalcev iz vse Slovenije in tudi iz sosednjih krajev v bližnjem zamejstvu in v Furlaniji.

Program praznovanja je široko zastavljen in obsega kulturna, zabavna in družabna dogajanja, razstave, tekmovanja o pridelovanju češenj in drugem, predstavitev vinskih klet, kolesarski maraton v znaku češenj, pa tudi izvolitev Miss češnjev cvet. V torek, 7. t.m., je bilo na Dobrovem posvetovanje o nadaljnjem družbenem in gospodarskem razvoju Brd. Pripravili so ga Občina Brda, Regijska razvojna agencija, turistične organizacije in Društvo oljkarjev v Brdih.

Letos bodo prvič praznovali praznik občine Brda, ki je vključen v praznik češenj. Slovesnosti, ki so jih poimenovali Gala večer občine Brda, bodo jutri, to je v petek, 10. t.m., zvečer v gradu na Dobrovem.

Knjiga in razstava o slovenski odporniški fotografiji

Tržaški fotografski umetnik in zgodovinar Franc Fabec ter muzejski svetovalec Dejan Vončina sta v Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani predstavila svojo knjigo z naslovom Slovenska odporniška fotografija. Slednja je bila po svoji razširjenosti in kakovosti izjemna redkost v protifašističnih in protinacističnih gibanjih v Evropi. V Sloveniji posamezniki in razne ustanove hranijo več kot 150.000 ohranjenih fotografij, ki jih je posnelo okoli 160 do sedaj znanih ljubiteljskih, poklicnih, ilegalnih in partizanskih fotografov. Avtorja sta pri izboru fotografij, vključenih v njuno knjigo, segla ne zgolj po ilegalni in partizanski, temveč tudi po urbani fotografiji Ljubljane in drugih mest ter prizorih iz sklepnih bojev v slovenskem zamejstvu v Italiji. Fotografije in besedilo dopolnjujejo podrobne predstavitev 37 pomembnejših slovenskih fotografov. V knjigi je predstavljenih okoli 270 najboljših fotografij z motivi odporništa, ožil izbor dvajsetih fotografij pa je prikazan na razstavi v Viteški dvorani Muzeja novejših zgodovine Slovenije na Celovski cesti 23 v Ljubljani. Na ogled bo do torka, 14. junija, razstava pa je odprta vsak dan od 10. do 18. ure.

Jože Možina (foto JMP)

stavkov, namenjenih šestdeseti obletnici konca druge svetovne vojne oz. zmagi nad fašizmom in nacizmom, o čemer v Sloveniji še zmeraj potekajo živahne in tudi polemične razprave. Družba je razdeljena pri ocenjevanju polpretekle zgodovine. Del javnosti meni, da je konec vojne pomenil tudi začetek svobode in demokracije, z oblikovanjem vizije o srečni prihodnosti Slovencev, drugi del pa opozarja, da se je

Turizem pri nas...

Povabilo na Trnovsko in Banjško planoto

Predstavniki turističnih društev s Trnovske in Banjške planote ter novogoriške turistične zveze so v sredo, 1. junija, na Lokvah predstavili aktivnosti, s katerimi nameravajo v poletnem času na planoto privabiti čimveč obiskovalcev. Kot dober razlog za obisk so izpostavili predvsem neokrnjeno naravo in prijazno klimo, saj so temperature na planoti tudi v najbolj vročih poletnih dneh bistveno prijaznejše od tistih v dolini.

Turistično društvo Lokve bo poletno sezono začelo 12. junija s tradicionalnim pohodom sosedov. Do 14. avgusta bodo pripravili še dva pohoda po turistični sprehajalni poti okrog kraja in štiri animacijske delavnice za otroke in starše, katerih namen je otroke popeljati v naravni svet, jim približati različne dejavne obrti in jih spodbuditi k ustvarjanju različnih izdelkov, ki bodo v septembru razstavljeni v avli novogoriške občine.

25. julija bo v organizaciji Jamarskega društva Lokve potekal nočni pohod z baklami na Lazno, v poletnem času pa bo vsako nedeljo na Lokvah organizirana tudi tržnica domače obrti. Predsednik Društva Planota, Boris Kante, je k temu dodal, da bo od 6. do 10. oktobra na Lokvah svetovno prvenstvo v Mondioringu, manj znani kinološki disciplini, ki izvira v Franciji, njen program pa sestavljajo tri panoge, in sicer, poslušnost, skoki in obramba. Povedal je še, da organizirajo prvenstvo

Belgijci, in da pričakujejo okrog 400 udeležencev.

V zvezi z razvojem turizma na Lokvah je povedal še, da je v rebalansu občinskega proračuna predvidenih 10 milijonov tolarjev za ureditev obstoječega dela smučišča na Lokvah in najavil, da nameravajo na Lokvah še letos namestiti kamero, s katero bo mogoče prek interneta spremljati vremenske, pozimi pa tudi snežne razmere. Omenil je tudi dogovor z gozdarji, ki bodo začeli ob pomoči novogoriškega turistično-informacijskega centra tržiti piknik prostore v Trnovskem gozdu.

V Turističnem društvu Lokovec po besedah njegovega predsednika Mira Šuligoja razvijajo "inspirativni" turizem, ki se razlikuje od masovnega turizma, zato je tudi program, ki so ga pripravili, zelo specifičen. Povedal je še, da je k promociji kraja veliko prispeval dokumentarni film "Med hribi kačjih glav", ki so ga posneli na RTV Slovenija.

V Lokovcu še naprej veliko energije vlagajo v ureditev Kovskega muzeja, zato lokovski kovači sodelujejo na številnih prireditvah po Sloveniji. Šuligoj je izpostavil predvsem prireditev Poletna muzejska noč, ki bo 18. junija v Ljubljani, in v okviru katere bo v Slovenskem etnografskem muzeju na sporedu etnološki prikaz življenja v Lokovcu s kulturnim programom, projekcijo omenjenega filma in pogovorom z njegovimi ustvarjalci. Med poletnimi dogodki v Lokovcu je omenil prireditev

Lokovski shod, katere vrhunec predstavlja glasbeni večer z naslovom "Nekoč je bila pesem", domačo tržnico, v okviru katere si bo mogoče ogledati tudi likovno razstavo ter umetniško kolonijo Hrepenilda, ki bo potekala od 16. do 21. avgusta, in na kateri bo sodelovalo 15 ustvarjalcev različnih umetniških smeri. V septembru pripravljajo še nekajdnevno delavnico ljudskega petja, ki se bo sklenila z zaključnim koncertom.

Nekaj zanimivih dogodkov pripravljajo tudi na Banjšicah. Predsednik tamkajšnjega turističnega društva Aleksander Madon je povedal, da bodo to poletje že sedemnajsti pripravili 4-5 urni pohod po obrobju Banjšic in kolesarjenje po Banjški planoti, vrhunec sezone pa bo že tradicionalni Praznik košnje, ki bo letos trajal kar tri dni, od 29. do 31. julija.

Povedal je še, da se v društvu pripravljajo na ureditev novih pohodniških in kolesarskih poti in izrazil željo po sanaciji stare šole, v kateri bi lahko uredili nekaj prenočišč in prostore za različne delavnice. Predstavnica Turistične zveze - TIC Nova Gorica Dajana Baša je izrazila podporo vsem tekočim turističnim projektom na planoti. Potrdila je tudi sodelovanje in pomoč pri urejanju pohodniških in kolesarskih poti ter napovedala skorajšnjo izdajo sklopa štirih razglednic z tega območja in ponatis turističnega prospekta.

Nace Novak

V Novi Gorici

Nagrade za najbolj inovativne podjetniške ideje

Organizaciji Primorskega tehnološkega parka, ki ob finančni podpori Mestne občine Nova Gorica in Občine Šempeter - Vrtojba že drugo leto organizira nagradni natečaj "Podjetje za prihodnost" v okviru evropskega projekta Pro plus, je v kongresnem centru Perla v četrtek, 2. t.m., potekala zaključna konferenca natečaja z naslovom "Z idejo čez meje prihodnosti". Na konferenci so različni predavatelji spregovorili o najnovejših smernicah na področju oblikovanja inovacijskega procesa, prenosa znanja in trženja tehnologij, predstavljene pa so bile tudi nekatere dobre podjetniške prakse. Konferenca se je zaključila s podelitvijo priznanj in nagrad najbolj inovativnim podjetjem in posameznikom. Osnovni namen nagradnega natečaja "Podjetje za prihodnost" je razviti

metodologijo podpore za ustanavljanje novih tehnoloških podjetij, predvsem pa njihovo dejansko ustanavljanje. V lanskem, prvem letu natečaja je iz dvanajstih idej, prijavljenih na natečaj, nastalo pet poslovnih načrtov, v naslednji fazi pa sta bili ustanovljeni dve novi tehnološki podjetji. Letos je bilo prijavljenih idej 18, iz katerih je nastalo devet poslovnih načrtov, tako da v Primorskem tehnološkem parku pričakujejo ustanovitev petih novih podjetij do septembra 2005. Prvo nagrado letošnjega natečaja je prejela skupina mladih inovatorjev (Mitja Cestnik, Mitja Kolbe, Mitja Troha in Gregor Furlan), ki so v sodelovanju s fakulteto za elektrotehniko razvili avtomatski sistem varovanja pred utopitvami v bazenih oziroma na javnih kopališčih. Drugo nagrado sta prejela Sebastjan Lorger

in Gregor Novak za električni invalidski voziček, ki omogoča tudi premagovanje težjih ovir, tretjo nagrado pa je prejel Drago Čendak za ročno napravo, ki omogoča ostrenje verižnih žag na terenu.

Posebni nagradi sta prejeli tudi na podlagi lanskega natečaja ustanovljeni podjetji Visport in Mikoflora. Ob tej priložnosti pa so bile podeljena tudi priznanja in diplome Gospodarske zbornice Slovenije za inovativnost v letu 2004. Na področju severne Primorske sta šli srebrni priznanji inovatorjem v šempetrski Iskri Avtoelektriki in v idrijski Rotomatiki, diplome pa so si prislužili v družbi AET Tolmin in šempetrski Iskri Avtoelektriki, prejela pa sta jih tudi samostojna inovatorja Matej Kosmina in Aljoša Pavšič ter samostojni podjetnik Rajko Tratnik.

NV

Cestno podjetje Gorica

Nadzorni svet Cestnega podjetja Gorica je na današnji seji vzel pod drobnogled poročilo družbe za leto 2004 in bil z rezultati zadovoljen. Cestno podjetje Gorica je leta 2004 povečalo prihodke za celih 20 odstotkov in ustvarilo že za skoraj štiri milijarde tolarjev prometa. Tudi dobiček je krepko večji kot leto poprej in se je zaokrožil pri 85 milijonih tolarjev. Pri tem ni zanemarljiv podatek, da je podjetje te rezultate doseglo s kar 55 manj zaposlenimi. Večji del je ustvarila enota Gradnje, ki je lani dokončala 80 večjih objektov na severnem delu Primorske, sodelovala pa je tudi na drugih gradbiščih krovne družbe Primorje. Dobro milijardo je podjetje

zaslužilo z vzdrževanjem državnih in lokalnih cest v skupni dolžini 1156 km, glavnino v hudi zimi, medtem ko je na jesen država zmanjšala denar za vzdrževanje, tako da so številni cestarji v tem času delali po gradbiščih. Dobro se je držala tudi tretja enota, to je Mehanizacija, kjer so bila predvsem tovorna vozila vseskozi na poti. Po besedah direktorja Jožeta Breclja se v rezultatih poslovanja CPG zrcali tudi nova organiziranost znotraj skupine Primorje. CPG deluje v diviziji Nizkih gradenj, kjer racionalnejše poslovanje omogoča medsebojna

izmenjava delovne opreme, tehnologij, znanja in kadrov ter oskrbe s surovinami. CPG je lani na matično družbo preneslo dve pomembni dejavnosti, in sicer finančno-računovodsko službo ter službo kontrole kakovosti. Z zmanjšano režijo so se tako lahko iz poslovne stavbe na Prvomajski v Novi Gorici preselili na manjše prostore na Kromberku. Dobro delo novogoriških cestarjev potrjuje tudi potrjena certifikata ISO 9001 in 14001, pa vnovič znak kakovosti za kamnite agregate in asfaltno zmes, medtem ko je separacija Doline pri Tolminu pridobila evropski certifikat za proizvodnjo kamnitih agregatov.

Edo Pelicon

... in drugod

Na počitnice naj bi letos odšlo dobrih 700 tisoč odraslih Slovencev

Sodeč po rezultatih ankete, ki jo je opravil studio časnika Dnevnik v Ljubljani, bo letos odšlo na dopust dobrih 700 tisoč odraslih Slovencev. V primerjavi s prejšnjimi leti ostaja to število približno enako. Za organizirana potovanja in letovanja v njihovi režiji se poteguje več kot tristo turističnih agencij v vsej Sloveniji, ki so si pridobile potrebno licenco.

V letu, ko praznujejo tudi sto let od ustanovitve Turistične zveze Slovenije, bo torej predvidoma dopustoval vsak drugi odrasli Slovenec. Večina se je še zmeraj odločila za počitnice ob hrvaški obali ali na jadranskih otokih, toda čedalje več je tudi tistih, ki so se odločili za dopust v Sloveniji. Domača obala in zdravilišča bodo, če sodimo po majskega počitniških namelih, polni, enako velja za hribe in gore. Na seznamu Slovencev ljubih poletnih turističnih ciljev ostajajo Grčija, Italija, Španija, Turčija in Bolgarija.

Vsak tretji naj bi imel oddiha dovolj po sedmih dneh, vsak četrti po desetih, vsak peti pa si bo privoščil 24-dnevne počitnice. Več kot štirinajst dni bo na dopustu 10% Slovencev.

Na vprašanje, koliko denarja bodo za dopust porabili, so dobili odgovore skladne s prislovno varčnostjo Slovencev. Več kot 60% jih je zgornjo mejo načrtovanih izdatkov postavilo pri 100 tisoč tolarjih na osebo, četrtna

vprašanih pa pri 150 tisoč tolarjih na osebo. Vendar pa v Sloveniji spričo naglega socialnega razslojevanja, ko se večja prepad med revnimi in bogatimi, skoraj polovica odraslih ljudi ostaja doma. Tudi zaradi tega, ker t.i. sindikalnega turizma, ki je v nekdanji skupni državi omogočal dopust za malo denarja, ni več. V anketi studia ljubljanskega časnika Dnevnik, je na vprašanje "Ali boste letos poleti odšli na

dopust?", 44,6% sodelujočih odgovorilo "verjetno ne".

M.

Kratka

Letos prvič praznovanje občinskega praznika Brd

Občinski praznik Brd je na zadnjem zasedanju sprejel odlok o uvedbi občinskega praznika. Le-ta ne bo izhajal iz kakšnega političnega ali drugačnega dogodka v preteklosti tega vinogradniškega in sadjarskega območja, čeprav je bilo takih dogodkov veliko, ampak bo temeljil na prazniku češenj. Ta sadež ima v Brdih gospodarski in simbolni pomen, zdaj pa se bodo češnje izražale tudi kot del novega občinskega praznika.

Praznovanja bodo vsako leto v drugem tednu izvajanja programa ob prazniku češenj. Praviloma naj bi bilo to ob petkih. Prvo slavnostno zasedanje občinskega sveta Brda, namenjeno novo uvedenemu občinskemu prazniku, bo predvidoma v petek, 10. junija.

Nasveti varčevalcem

Etični investicijski skladi (2. del)

Kot za tradicionalne je tudi za etične sklade značilna objava dnevnih kotacij v pomembnejših državnih dnevnikih in na internetu (npr. spletna stran mednarodnega podjetja za ocenjevanje in analize investicijskih skladov Morningstar: www.morningstar.it). Na ta način varčevalec lahko dnevno preveri vrednost svoje investicije, tako da pomnoži ceno kvote iz časopisa s številom kvot, ki so mu bile dodeljene po podpisu pogodbe. V gospodarskem dnevniku "Il Sole 24 Ore" varčevalec lahko takoj zasledi etične sklade, ker je slednjim po zahtevi združenja italijanskih upraviteljev skladov "ASSOGESTIONI" dodeljena posebna oznaka. Zaradi "posebne" naložbene politike donosnost etičnih ne zaostaja z rezultati tradicionalnih skladov. Obratno raziskava ameriške investicijske družbe Wiesenberg sicer iz decembra

leta 1999 dokazuje, da vlaganje v etične vrednostne papirje oziroma sklade je povprečno bolj donosno od ostalih oblik varčevanja. Od leta 1998 do leta 2002 je letni donos etičnih skladov v svetovnem merilu znašal približno 11%. Naložba v "tradicionalne sklade" je povezana z določenimi stroški, ki so različni glede na vrsto sklada. Investitor mora biti pozoren predvsem na vstopne stroške, ki nastanejo pri vsakem nakupu kvote sklada. Slednji znašajo do največ 5% vložene vsote. Izstopni stroški nastanejo takrat, ko varčevalec proda svoje kvote oziroma deleže (do največ 3% vrednosti investicije). V stroške je treba vštet tudi provizijo družbe-upravitelja sklada, ki povprečno znaša 1-2% celotne premoženjske mase. Zaradi nizkega števila etičnih skladov v Italiji do danes ne razpolagamo z raziskavo, ki bi opredelila povprečne stroške, povezane s tako obliko varčevanja. V ZDA, kjer je "moralno vlaganje" veliko

bolj razširjeno, so si zaključki analiz nekoliko v nasprotju. Provizije, ki jih zahtevajo velike družbe za upravljanje, so dejansko enake "tradicionalnim skladom". Nasprotno se manjši upravitelji soočajo z višjimi stroški pri izbiri vrednostnih papirjev (angl.: stock picking), zato so stroški pri vlaganju v etični sklad nekoliko višji. V nekaterih primerih lahko investitor dodeli delno ali v celoti plačane provizije dobrodelni ustanovi, ki jo vnaprej določa pravilnik sklada. Pri vsem tem je zanimivo, da pri taki obliki naložbe varčevalec pred davkarjo ohrani popolno anonimnost. Letno namreč upravitelj sklada plača direktno državi 12,5% na dobiček investicijskega sklada. Davek je za vlagatelja sicer neviden, ker je vštet v ceno kvote.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Knjiga dr. Draga Štokes

Nekaj misli o knjigi V političnem vrtincu

Pred dobrim letom se je znašla na knjižnih policah knjiga tržaškega odvetnika in javnega delavca dr. Draga Štokes v Političnem vrtincu, ki je izšla pri založbi Mladika iz Trsta, za oblikovanje in tisk pa je poskrbela tiskarna Graphart. Knjiga nam predstavlja mikrokozmos slovenske narodne skupnosti v Italiji, s poudarkom na delovanju stranke Slovenske skupnosti in njenih predhodnic ter na tistih pomembnejših dogodkih, pri katerih je bil neposredno ali drugače udeležen tudi sam avtor. Obravnava namreč obdobje 1964-1988, ki sovpada z delovanjem avtorja na političnem področju, tako znotraj Slovenske skupnosti kot tudi v svojstvu poslanca v deželni zboru F-Jk Stiri mandate zapored. Knjiga se ne omejuje zgolj na ugotavljanje dejstev in pojavov, citiranje virov ipd., temveč jih skuša tudi ocenjevati skozi zorni kot avtorjevih pogledov na stvari ter v luči takratnih razmer. Pri tem izstopa avtorjeva predanost slovenstvu, zavezanost demokraciji, pluralizmu in socialni državi ter njegova odprtost do drugačnih mnenj in

spoštovanje le-teh. Tako ima knjiga ob elementih zgodovinskega tudi osebno izpovedno noto, ki pa ni motilna, saj podaja avtor svoje poglede in ocene taktno, brez samopove-

Dr. Drago Štokes

ličevanja in s spoštovanjem do pogledov drugih.

V njej tako lahko spremljamo večdesetletni boj naših rojakov v Italiji za rabo slovenskega jezika v stiku z oblastmi,

za vračanje pod fašizmom poitalijančenih slovenskih imen in priimkov, pa boj proti razlaščenju slovenske zemlje pri gradnji industrijskih in infrastrukturnih objektov, dogajanja okrog gorskih skupnosti, nikoli do kraja do rečene napore za ustanovitev skupnega zastopstva in, končno, veliki boj za globalni zaščitni zakon.

Knjiga tudi na zanimiv način osvetljuje nekaj prelomnih dogodkov tega časa, ki so potegnili v svoj vrtinec tudi avtorja, ter nekateri celo pomembnejše vplivali tudi na življenje matične Slovenije. Npr. vzpon (in padec) Staneta Kavčiča, ki ni pomenil zgolj prelomnico v stikih z manjšino in mati-

co, ki so dotlej potekali le po enem samem tiru Ljubljana-SKGZ, ampak so se tedaj prvič začeli opuščati tudi obrabljeni ideološki stereotipi, ter so se v ospredje spet prebili pojmi,

kot so narod, demokracija, tržna ekonomija ipd. Ali pa podpis Osimskega sporazuma, ki je bil za naše rojake v Italiji olajšanje in razočaranje hkrati. Olajšanje, ker je bilo z njim dokončno rešeno vprašanje meja med državama. Razočaranje pa zaradi tega, ker je bilo reševanje nakopičenih manjšinskih problemov spet potisnjeno v ozadje in je bila tako slovenska manjšina v Italiji ponovno žrtvovana na oltar višjih interesov. Sledil je uničujoč potres v F-Jk s svojimi strahotnimi rušilnimi učinki, pospremljenimi z vzorno solidarnostjo do prizadetega prebivalstva in z izredno učinkovito obnovo, iz katere je dežela F-Jk vzletela kot feniks v svoj neverjetni gospodarski vzpon. Avtor je bil kot član manjšinske delegacije prisoten tudi na Titovem pogrebu v Beogradu, ko ga je obšla slutnja, "da so s Titom pokopali tudi vse, kar je on ustvaril oz. pomagal zgraditi." Ni pa avtor pričakoval, da bo razpad Jugoslavije in komunizma "prišel tako nenadno, tako pretresljivo natančno, skorajda kruto za tiste, ki so tako zelo verjeli v socialistično Jugoslavijo, v bratstvo med narodi, v Tita in njegovo politiko." Knjiga je izredno zanimivo čtivo za vsakogar, ki želi podrobneje spoznati zamejsko stvarnost in začititi življenjski utrip naših rojakov v Italiji.

Milan Gregorič

V soboto, 11. junija, v Doberdobu

Koncert zbora De profundis

SKD Hrast prireja v soboto, 11. junija, ob 21. uri v farni cerkvi v Doberdobu celovečerni koncert, na katerem bo glavno vlogo igral ugledni gost, **komorni pevski zbor De profundis** iz Kranja pod vodstvom Branke Potočnik Krajnik. Kranjski komorni pevski zbor je nastal pred 15 leti. V njem se zbirajo mladi pevci iz okolice matičnega mesta. Visoko kakovost zbora De profundis potrjujejo številna uspešna tekmovanja v Sloveniji in v tujini (Avstrija, Italija, Slovaška, Nemčija, Španija, Hrvaška, Kanada, Švica, Litva in Češka). Kranjski pevci so v

zadnjih letih posneli dve zgoščenki, Slovenske ljudske pesmi leta 1998 in Magnum mysterium leta 2001. Repertoar kranjskega pevskega zbora posveča posebno pozornost izvedbam slovenskih zborovskih del in novim partitaram slovenskih, zlasti mlajših skladateljev. V Doberdobu se bodo pevci pod vodstvom dirigentke Branke Potočnik Krajnik predstavili z izborom umetne glasbe iz zakladnice slovenskih skladateljev 20. stoletja. Koncert bo uvedel domači MePZ Hrast pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča.

Odmevi

Kdor molči, desetim odgovori?

Sprašujem se, ali se tega pregovora držijo mediji, ustanove, posamezniki, ko v poročanju ni bilo nobene disharmoničnega glasu, ki bi pokazal na nejevoljo, nelagodje, jezo, ki jih je marsikdo občutil ob nekaterih majskeh proslavah, praznovanjih in dogodkih. Najprej je bila 15. maja na sporedu proslava 60-letnice osvoboditve izpod nacifašizma, ki so jo skupno organizirali krovni organizaciji SSO in SKGZ ter Zadruga Primorski dnevnik. Pomen in smisel skupnih proslav je - po mojem -, da združujejo, da so sprejemljive za vse, da poudarjajo to, kar

imamo skupnega, in puščajo ob strani to, kar nas razdvaja. Da imajo vsi sodelujoči enakopraven položaj. Na proslavi v Briščkih tega ni bilo. Veliko je bilo ljudi, ki so odhajali iz šotora poparjeni, ker so se čutili opeharjene, izigrane. Ton celotni proslavi je dal govor prof. Mirana Košute, ki je bil briljanten, lepo zaokrožen, toda gotovo ni bil sprejemljiv za vse. To je bil govor, kakršnih smo bili vajeni pred štiridesetimi, tridesetimi leti. Danes je vendar prišlo na dan marsikaj, kar bi intelektualce Košutovega formata pri sestavljanju govora za skupno proslavo moral upoštevati. Vendar nezadovoljstvo enega dela poslušalcev ni bilo

nikjer zabeleženo: poročanje Primorskega dnevnika, Novega glasa, radia je bilo harmonično ubrano, SSO se od govora ni ogradil, prav tako niso prišli v javnost glasovi protesta posameznikov. Zakaj? Ker smo že sprejeli dejstvo, da je ena plat pri pripravljani skupnih proslav v podrejenem položaju?

21. maja - praznovanje 60-letnice obnove slovenskih šol: šestdeset mladih podob, šola naša skupna ljubezen in ponos. Na Pomorski postaji v Trstu je bil cel dan poln mladostnega živčava z razstavo posameznih šol in zavodov, s kratkim programom 14 šol vseh stopenj iz Tržaške, Goriške in Benečije. Največje zanimanje pa je vladalo za multimedialno predstavo po scenariju in v režiji Martine Kafol ter scenografski postaviti Rajka Pertota. Mislija sem,

da bo to tisti del proslave, ki bo na nov, mlademu človeku bolj sprejemljiv način posredoval temeljne zgodovinske informacije o naši šoli. Prvo bojazn, kakšna bo predstava, so mi zbudile besede avtorice v intervjuju: "Kadar sem zbiral vse te tekste, sem zbiral take, ki sem jih čutila. Zbiral sem tiste zgodbe, čustva in razmišljanja, ki so bila tudi meni zelo domača, ko sem hodila v osnovno, srednjo in višjo šolo ...." (Prim.d. 21.5.) Gotovo vtisne scenarist neko osebno noto scenariju, vendar ne sme biti preveč subjektiven, poseben če naj bi ta del proslave predstavljal nastanek in zgodovino tukajšnjih slovenskih šol na potujoči razstavi v Sloveniji, kot želi predsednik koordinacijskega odbora Boris Pangerc. (Prim d. 21. 5.). V tej predstavi me je motilo več stvari, naj se omejim samo na tri. Praznova-

li smo 60-letnico obnove slovenskih šol, ki ni bila tako sama ob sebi umevna in za katero so imeli nekateri nesporne zasluge. Kafolova pa je iz obdobja partizanskih šol, ki jim je namenila velik poudarek, kar mimogrede zdrsnila preko tega ključnega dogodka, brez imen, brez omembe težav in zaslug...

Tudi izbira in različni poudarki drugih etap razvoja slovenske šole so bili večkrat preveč osebni in vprašljivi. Vsiljevalo se mi je tudi vprašanje, ali res nimamo poleg režiserke, scenarista, pevke, instrumentalistov, ki so vsi izšli iz naših šol, tukajšnjih igralcev ali napovedovalcev za branje govornih besed? In končno: cela prireditev, predvsem pa finale, ni izzvenel pravično, brez tistega žara in navdušenja, ki ga vlivajo tudi čisto navadne šolske proslave ob koncu šolskega leta ali ob

poimenovanjih in obletnicah. V mesecu maju so bila tudi v ospredju prizadevanja za rešitev tukajšnjega gledališča. Celodnevni posvet, oddaja po radiu Trst A, odmevi na zaskrbjujoče stanje tudi v medijih v Sloveniji, sestanki upravnega odbora in razni komunikacije - vse je nakazovalo, da se bliža kadrovska in finančna rešitev krize. Za umetniškega vodjo gledališča je bil imenovan Marko Sosič, ki je 20.5. v Primorskih novicah napisal: "Pripravljen sem se vrniti na mesto umetniškega vodje SSG. A pogodbo bom podpisal le, če mi bo upravni svet zagotovil popolno svobodo določanja vsebinskih okvirjev gledališča...". So to drugačni vsebinski okviri kot tisti, ki so verjetno tudi prispevali k temu, da je SSG danes v takem nezavidljivem položaju?

EHO

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. junija, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Anna Falchi na uredniški stolček ulice Solferino!

No, kaj ima vse to skupnega z Mieljem? Nepričakovane spremembe v lastninjenju se dogajajo tudi pri Rizzoliju, založniški hiši najpomembnejšega italijanskega dnevnika. Na plan je čez noč prišel nepremičninski mogotec Stefano Ricucci, širši javnosti neznan podjetnik. Sam je v nekaj tednih postal z lastništvom 15% kapitala (po zadnjih podatkih tiskovne agencije ANSA, ko zapis še nastaja, je ta delež že zelo blizu 20%) RCS prvi delničar založniške družbe. Vse to pa mu (za zdaj) ne bo koristilo. Zaveznitvo, ki upravlja založniško hišo dnevnika iz ulice Solferino in ki ga vodita Mediolanica in Fiat ter v katerega podjetnik Ricucci ni vključen, ima še vedno večinski delež v RCS, saj nadzoruje 58% delnic. Nekoliko zapletena situacija, a

ne? Prvi delničar po odstotku delnic igra opozicijsko vlogo v založniški hiši, a njegova vlaganja se iz dneva v dan povečujejo. Novinarji milanskega dnevnika so se teh nenadnih sprememb prestrašili in svoje strahove javno izrazili s stavko v nedeljo, 22. maja. Kaj lahko izpeljemo iz vsega tega? Bore malo. Po čem je bil doslej najbolj znan fantomatični podjetnik Ricucci? Bralci in bralke tabloidnih *Novella 2000* in *Chi* ga nedvomno poznajo kot zaročenca in skorajšnjega moža italijanske televizijske lepote Anne Falchi. Morda pa je Ricucci italijanskemu tisku želel dati novo podobo: saj veste, v današnjem času je podoba prvi pogoj za uspeh. In pomislite na podobo novega Corriere della sera, pri katerem bi na stolček glavnega in odgovornega urednika sedla lepota in idilično izkle-

sanimi oblinami. No, sedaj postaja logično, zakaj je Miel na prepihu. Podoba je podoba... in podoba se trži! Medijski analitiki se še vedno sprašujejo, kateri cilj želi nepremičninski podjetnik doseči z neverjetno vrtoglavi kupovanjem novih delnic in ojačevanjem svoje delniške moči znotraj Rizzolija. Gre za "poceni" samopromocijo? Gre za ekonomske igrice, iz katerih želi podjetnik izvleči največji zaslugek? Ali gre za skrivno povezavo, v kateri se Ricuccijev zaveznik spretno skriva? Anna Falchi medtem vztrajno čaka... po nekaj televizijskih oddajah, filmih in kalendarjih, v katerih je rada razkazovala, kako blagodejna je z njo bila mati narava, zdaj upravičeno čaka na uredniški stolček. Saj si je tudi Flavia Vento, dekle, ki je migala boke ob omizju Tea Mamuccarila v oddaji Libero, drznila kandidirati na deželni volitvah v Laciju. Srečno!

Andrej Černič

Potovanje osnovne šole Petra Butkoviča Domna iz Sovodenj

Vtisi otrok z vsedržavnega srečanja šolskih gledališč v Markah

Bolj redko se zgodi, da imajo osnovne šole večdnevna potovanja s svojimi učenci. To možnost so imeli ob koncu meseca aprila osnovnošolci iz Sovodenj, ki so skupaj z dijaki DSS Trinko iz Gorice nastopili na večdnevem tekmovanju šolskih gledališč v prijetni vasi Serra San Quirico. Kraj dobesedno zaživi v dneh, ko se odvija gledališka revija, saj se po njegovih tlakovanih strmih ulicah podijo otroci, mladinci, ki obiskujejo šole več stopenj: od osnovne do višje. Povsod vlada veselje, navdušenje, razigranost. Je že res, da gledališče sprošča, zbližuje, navdušuje tudi mladino. In v tem je njegovo pomembno poslanstvo, zlasti če poveže med seboj mlade z različnih koncev države. Izredne zasluge na tem področju ima sposobna in navdušeno zagnana režiserka iz Sovodenj Vesna Tomsič. Naša šola že več let zelo uspešno sodeluje z njo na področju gledališke

Učence in učenci 5. razreda OŠ Peter Butkovič Domen v Markah

Philip Tomsič, 2. razred

Pa pogledimo še vtise učenk in učencev 5. razreda, torej nastopajočih, o potovanju in bivanju v Markah.

ALEKSISIJA ANTONIČ: Potovanje v Marke je bilo zabavno, zanimivo in poučno, saj se nisimo samo igrali in smejali, ampak smo imeli tudi razne gledališke delavnice in srečanja z animatorji. Animator "San" je zadnji večer povabil našo šolo na ogled mesteca Serra S. Quirico. Med hojo smo se ustavljali v raznih prostorih, kjer so nam razne osebe prikazale nekake mini predstave v povezavi s čutnim zazna-

vanjem. Ko se je pohod končal, smo se vse šole zbrale v dvorani in začeli smo plesati ter na ves glas peti. Bilo je čudovito, a smo se zelo hitro vrnili v naš

dejavnosti. Učenci aktivno soustvarjajo razne predstave. Lansko leto je nastala igrca Voda vir življenja v sklopu večmesečnega dela pri projektu o vodi. Vanj so bili, kot rečeno, vključeni učenci, učitelji pa tudi starši, ki so sodelovali v delavnicah za izdelavo kostumov, rib in drugih rekvizitov. Vsi so se res izkazali in vloženi trud se je na vsedržavni gledališki reviji obrestoval. Predstava je bila res čudovita, uspešna. O tem se je npr. izrekel eden od pobudnikov revije v Markah takoj po nastopu naših otrok, ki so ga dobesedno "osvojili"...

Alexandra Marussi, 2. razred

obiskom sem si kupil majico "wrestling", lasersko pištolo-igračko in obesek za ključke. Mami in očetu pa sem kupil obesek s kamenčkom in zapestnico.

SIMONE PERESSINI: Zelo smo se zabavali, ko je prišel v našo spalno sobo v hotelu dijak višje šole Aleš in smo se z njim boksali. Seveda smo se le igrali na postelji in tudi skakali nanjo. Zmagal je enkrat on in enkrat mi. Prvi dan sem si kupil črno majico "Johna Cena" in tudi žabico na verižici.

DENIS SKERK: V petek zvečer po večerji smo šli na sprehod po mestecu Serra S. Quirico. S tem so bili povezani postanki v različnih krajih in nove izkušnje, doživljanje s čutili. Nismo pa točno vedeli, kaj nas čaka. Najbolj mi je bila vseč prva postaja, kjer je mož zelo spretno vrtil palico, ki je bila prižgana, v plamenih, na obeh koncih. Bilo je zelo lepo. Pri peti postaji smo se spustili v podzemne prostore, kamor so nas za roko vodili spremljevalci, ker smo morali zapreti oči. Treba je bilo spoznati reči samo s pomočjo okusa, vonja, tipa in sluha. Bilo je lepo in zanimivo doživljanje.

Katja Ceglia, 2. razred

Martina Trevisan, 2. razred

Hotel Terme, ker smo naslednjega dne morali odpotovati proti domu.

NICOLA TOMSIČ: Zanimivo in veselo je bilo, ko smo si šli ogledat jame Frasassi. Bile so krasne, velike. Kapniki so imeli večkrat obliko oseb in živali. Videli smo tudi manjšo reko, ki je tekla pod nami. Obiskali smo pet dvoran, ker so nekatere še zaprte obiskovalcem. Pred

CIRO PALUMBO: Med potjo v Marke smo opazovali okolico. Opazil sem, da je Emilia Romagna ravninska in zelena. Ko smo se vozili mimo mesta Riccione, sem videl veliki "Acqua park", zraven katerega postavljajo novo cev, po kateri lahko zdrsiš direktno v bazen. Marke pa so bolj gričevnata dežela, ki je posejana z vasicami.

MATEJA PETEJAN: Animator "San" nas je peljal do manjše cerkve, ki je v popravilu in verjetno služi za predstave, ker je imela v sredini široko leseno stopnišče. Trije mladi igralci so s kartonastimi palicami skušali prikazovati drevo. A nihče ni vsega razumel, kar so hoteli prikazati, ker je bilo zelo čudno. S trga smo vstopili po pet v temno hišo in smo se morali držati za roke. V škafli iz lepenke je čepel mož, ki je oponašal glasove živali in nekaj kričal. Malo nas je prestrašilo.

GABRIELE ZUCCARINO: Serra San Quirico je zelo lep kraj. Hiše so vse stisnjene na griču in okrog njih je visok zid. Vse je narejeno iz rjavkaste opeke. Med gledališko revijo smo med odmori tudi brcali žogo z drugimi fanti iz osnovnih in višjih šol. Zabavali smo se tudi na vrtljakih in gugalnicah v parku za cerkvico San Vittore blizu našega Hotela Terme. Tudi cerkev smo si ogledali. Vsa je iz sivega kamna.

Končna prireditev SZ Olympia v Gorici

Živio počitnice!

Športno združenje Olympia v Gorici je tudi letos priredilo že tradicionalno zaključno prireditev. V sredo, 1. junija zvečer, so se številnim gledalcem - v glavnem so to bili starši, sorodniki in prijatelji nastopajočih, ki so napolnili tribune društvene telovadnice - predstavili vsi telovadci in športniki, ki se pri društvu ukvarjajo z raznoraznimi panogami ter dejavnostmi. Petnajst najmlajših predšolskih otrok sekcije Gymplay se je prisotnim pod vodstvom trenerke Damijane Češcut in vaditeljice Veronike Vizintin predstavilo s standardnim

poligonom. Prikaz opravljenega dela v tej sezoni pa so zaključili z raznoraznimi preskoki in s spodlazi krožne vrvi (kot so se pred desetletji še igrali naši nonoti...). Petnajst je bilo tudi deklic športne ritmične gimnastike, razdeljenih v dve skupini; občinstvu so prikazale kar šest točk: najmlajše so najprej nastopile s skupinsko sestavo s kolebnicami, nato pa še s pajčolani. Starejše ritmičarke so prikazale skupinsko sestavo z drobnim orodjem in vrsto posameznih sestav. Pripravila jih je trenerka Mija Ušaj Češcut. Mlajša in starejša skupina

dvajset dečkov športne gimnastike sta občinstvu prikazali vrsto akrobatskih elementov, akrobatski poligon in skoke s prožno ponjavo. Nastopala je tudi ekipa orodnih telovadcev, ki se je meseca maja mudila v Ljubljani na tekmovanju v preskokih na prožni ponjavi in se bo takega tekmovanja ponovno udeležila 11. junija, seveda v spremstvu trenerja Mihe Vogrinčiča. Sledil je prikaz dela ekip mini, micro, supermini volley-ja in under 12 in 13. Spretnosti z žogo in šaljive štafete sta za nastop pripravila trenerja Ivan Markič in Diego

Poletto. Nastop je zaključila plesna skupina HIP-HOP, vsaka od treh starostnih skupin je pa prikazala po kar tri

Približno 100 društvenih otrok, trenerje, vaditelje, goste in ostalo publiko je na začetku prireditve pozdravil

Sereni Agazzi, predstavnik goriškega Unicefa. Na zaključni prireditvi je namreč potekala nabirka prostovoljnih

prispevkov prav za to mednarodno organizacijo. Večer se je zaključil s priložnostnimi darili za vse, s skupno "paštašuto" in z vzklikom "Živio, počitnice!!!" Ta je bil namreč naslov zaključne prireditve SZ Olympia, ki pa že načrtuje novo športno sezono, saj kot najstarejše slovensko športno društvo v Gorici praznuje v prihodnji sezoni 45 let neprekinjenega delovanja.

koreografije. Gostje večera so bile še mažoretke Barbare Baša iz bližnje Pvrčine.

predsednik športnega združenja Olympia Gregor Sfiligoj in predal besedo gospe